

Науково освітній альянс «soft skills – навички успішності»

Державний навчальний заклад «Регіональний центр професійної освіти швейного виробництва та сфери послуг Харківської області»

Основні аспекти формування навичок soft skills у конкурентоспроможного робітника ХХІ ст. в умовах воєнного стану

матеріали циклу науково-методичних вебінарів та педагогічних читань учасників педагогічного експерименту регіонального рівня з теми «Формування м'яких навичок (soft skills) майбутніх кваліфікованих робітників в освітньому середовищі закладу професійної (професійно-технічної) освіти»

Червень - 2023

Зміст

1.	Ніна ТКАЧЕНКО	<i>Основні аспекти формування навичок Soft Skills у конкурентоспроможного робітника XXI століття</i>	4
2.	Наталія ЯЛОВЕНКО	<i>Soft skills та можливість забезпечити безпеку і впевненість в собі</i>	8
3.	Олена ЛЕНІВЕНКО	<i>Ефективні методи впровадження інноваційних технологій навчання майбутніх кваліфікованих робітників: логістичний аспект</i>	11
4.	Ольга ІВАЩЕНКО	<i>Практичний аспект використання міжпредметної інтеграції як інноваційного методу підготовки майбутніх кваліфікованих робітників в освітньому середовищі закладу професійної (професійно-технічної) освіти</i>	14
5.	Юлія ОЛЬХОВСЬКА	<i>Метод воркшопів, як засіб формування навичок аналітичного мислення та інновацій у виробничій діяльності здобувачів освіти ЗП (ПТ)О</i>	17
6.	Зоя ПАНЧЕНКО	<i>Ефективне використання кадрової логістики як передумова формування навичок аналітичного мислення здобувачів освіти при підготовці конкурентоспроможних кваліфікованих робітників</i>	21
7.	Віталій СІЧКАР	<i>Формування національної свідомості на уроках предмету Захист України та патріотичного виховання у позаурочний час</i>	26
8.	Людмила ОЖГО	<i>Використання інформаційно-комунікаційних засобів математики, інтерактивного навчання для розвитку soft skills в умовах дистанційного навчання</i>	31
9.	Наталія ПАШЕНЬВА	<i>Використання прийомів технології розвитку критичного мислення на уроках професійно-теоретичної підготовки кравців</i>	34
10.	Дмитро КОРСІКОВ	<i>Необхідність декомпозиції комунікативності для успішного розвитку комунікативних навичок учнів в умовах воєнного стану</i>	42
11.	Наталія ЛОГВІН	<i>Генерування лідерських якостей здобувачів освіти в умовах воєнного стану як складова формування навичок успішності (комплексне вирішення проблем) у професійній діяльності майбутніх перукарів</i>	45
12.	Людмила СТЕПАНІЩЕВА	<i>Практичний аспект використання методу ситуаційного навчання - дієвий засіб набуття соціальних навичок soft skills в умовах воєнного стану</i>	52
13.	Олена МАРТИРОСЯНЦ	<i>Практики використання сучасних технологій при формуванні креативності та творчості здобувачів освіти швейного напрямку в умовах воєнного стану</i>	54
14.	Людмила МЕЛЕШКОВА	<i>Розвиток критичного мислення здобувача освіти необхідна умова конкурентоспроможної особистості</i>	58
15.	Дмитро ПАНЧЕНКО	<i>Творчість та інноваційність кваліфікованих робітників на ринку праці : компетентнісний підхід в освітньому процесі</i>	68
16.	Оксана ГОНЧАРОВА	<i>Творчість, оригінальність та інноваційність - складові формування навичок успішності здобувачів освіти професій швейного напрямку в умовах воєнного стану</i>	74
17.	Анастасія СТУПА	<i>Фізична активність як форма розвитку навичок стійкості та стресостійкості учнів в умовах воєнного стану</i>	76
18.	Світлана СМІРНОВА	<i>Психологічний аспект педагогічної підтримки здобувачів освіти під час дистанційного навчання</i>	80

19.	Руслана ТІМАШЕВА	<i>Формування емпатії, стійкості та стресостійкості у здобувачів освіти з метою їх соціалізації і професійного самовизначення в умовах воєнного стану</i>	82
20.	Альона КУРЯТ87	<i>Формування когнітивних навичок та розвиток емоційного інтелекту здобувачів освіти: практичні кейси з організації освітнього процесу в кризових умовах.</i>	84
21.	Олена ШЕВЧЕНКО	<i>Діджиталізація освітнього процесу як основа формування критичного мислення та аналізу у здобувачів освіти в умовах воєнного стану</i>	87
22.	Тетяна ОДЕРІЙ	<i>Розвиток м'яких навичок шляхом інтеграції медіаграмотності в освітній процес на уроках суспільно - гуманітарних дисциплін</i>	88
23.	Лариса ІСІЧЕНКО	<i>Формування навичок soft skills на уроках хімії</i>	93

Відповідно до Положення про порядок здійснення інноваційної діяльності, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 07.11.2000 №522 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України 30.11.2012 №1352), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 18 грудня 2012 року за № 2111/22423 (зі змінами), рішення колегії Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації від 29 грудня 2021 року, наказу Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації від 14.01.2022 № 5 «Про затвердження рішень колегії Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації від 29.12.2021», з метою підвищення ефективності формування м'яких навичок (soft skills) майбутніх кваліфікованих робітників в освітньому середовищі закладу професійної(професійно-технічної) освіти Державний навчальний заклад «Регіональний центр професійної освіти швейного виробництва та сфери послуг Харківської області» у січні 2022 року розпочав проведення експерименту регіонального рівня за темою «Формування м'яких навичок (soft skills) майбутніх кваліфікованих робітників в освітньому середовищі закладу професійної (професійно-технічної) освіти»

Ткаченко Ніна Григорівна
директор ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти швейного виробництва та сфери послуг Харківської області»

Основні аспекти формування навичок Soft skills у конкурентноспроможного робітника XXI століття

Передумовою економічного розвитку держави є належний розвиток людського капіталу, що забезпечується якістю освіти та високим культурним рівнем. Найбільшою цінністю є неповторна людська особистість з її нахилами, вподобаннями, обдаруваннями. Сучасний ринок праці потребує самодостатніх, творчих та креативних професіоналів, які володіють компетентностями, потрібними XXI століттю. Технології розвиваються так стрімко, що отримані знання дуже швидко застарівають. Тому цінним стає працівник, який вміє безперервно навчатися та бажає постійно вдосконалюватися. Тож **Soft skills** - це must have сучасного професіонала.

Основними аспектами формування навичок Soft Skills у конкурентноспроможного робітника XXI століття є самонавчання та саморозвиток, презентація власних креативних ідей, вміння обробляти інформацію, виокремлюючи головне; командна праця на спільному проблемному полі.

Такі стратегічні цілі визначають шляхи розвитку молоді людини в освітньому середовищі закладу професійної освіти. Значна роль в цьому відводиться реалізації інноваційних програм та проєктів, участь в яких надає можливість всім учасникам освітнього процесу долучатися до творчої, пошукової, волонтерської та інших видів активної діяльності.

Інфографіку проєктної діяльності закладу професійної освіти представлено на слайді

Проєктна діяльність -це шлях генерування цікавих ідей, нестандартного мислення, фантазування та розширення світогляду учасників. І головне – розвиток у них креативності- безцінного дару людини-творця.

Наприклад, участь в практично-орієнтованих проєктах «**Моя професія – моя гордість – моє майбутнє**» та «**Плекаємо патріота України**» надає можливість учасникам отримати додаткові професійні компетенції, набути соціального досвіду плідного спілкування в колективі, удосконалювати вміння збирати й обробляти інформацію, використовуючи ресурси Internet, уміти аргументовано доводити власну думку, розвиває критичне та креативне мислення.

Через проєктну діяльність реалізується власний творчий потенціал здобувачів освіти шляхом пошуково-дослідницької роботи та розробки власних міні-проєктів, як-то: створення відео презентацій, написання творів і есе, участь у виготовленні колекцій одягу для театру мод «Шарм» тощо).

Розробка та створення колекцій одягу театру мод «Шарм»

Ефективний поштовх розвитку **навчальних і особистісних навичок** які допомагають вдосконалювати свої вміння і компетенції та формують аналітичний склад розуму, сприяє участь в заходах змагального характеру. Це конкурси професійної майстерності міжнародного, всеукраїнського та обласного рівнів, міські та обласні конкурси «Учень року ЗП(ПТ)О» і «Молода людина року», предметні олімпіади та спортивні змагання, творчі огляди художньої самодіяльності.

Важливою складовою просвітницької діяльності, інформаційним центром закладу професійної освіти є бібліотека. **Самонавчання і саморозвиток**, навички **цифрової грамотності** формуються і розвиваються завдяки наявності у особистості цікавості до знань, бажанню і мотивації їх отримувати. Для цього потрібно багато читати, цікавитися усім новим та знаходити ресурси для розширення власних знань.

Центр розвитку професійної кар'єри та бізнесу

Ініціативність, самоорганізація і Тайм

менеджмент -невід'ємні навички сучасної людини - формуються під час планування своєї роботи або навчання, встановленні цілей та їх досягненні.

В Центрі розвитку професійної кар'єри та бізнесу майбутні кваліфіковані робітники навчаються активно використовувати інтернет ресурси для нових можливостей і кар'єрного зростання, створенню та обробці інформації, мають змогу спілкуватися з роботодавцями – замовниками кадрів.

Навички **комунікативності та командної роботи**, формуються, зокрема, під час реалізації соціальних проєктів «Лідерство -запорука успіху», «Життєвий простір без булінгу -365» , участі в учнівських об'єднаннях: таких як волонтерський осередок «Ми поруч!», «Професійна варта».

Волонтерський осередок «Ми поруч!»

Учнівське об'єднання «Професійна варта»

Самостійне налагодження особистістю зав'язків з іншими людьми, розв'язання спільних завдань, а також обмін контактами в особистому спілкуванні та в соціальних мережах, сприяють розвитку **комунікативних навичок та вмінню самопрезентації** .

Благодійна акція «Поділись добром»

День здоров'я

Акція «Ми –за чисте довкілля»

Мовознавчий квест «Літературний Харків»

Формування у здобувача

освіти **емоційного інтелекту** допомагає йому розбиратися у власних і чужих почуттях, рахуватися з оточуючими і будувати взаємини, усвідомлювати і самоконтролювати власні емоції. Наприклад, проведення професійних

тижнів , предметних квестів, Днів здоров'я, участь в екологічних та благодійних акціях, таких як: «Ми за чисте довкілля» та «Поділись добром», сприяють розвитку **емоційного інтелекту та емпатії особистості**.

Гнучкість та толерантність- це необхідні **особистісні навички у XXI сторіччі**. Їх формування і розвиток через потребу адаптуватися до мінливих умов навчання і роботи , розв'язувати складні проблеми, необхідність

Виробнича практика на швейних підприємствах

враховувати

думку інших тощо. Оптимальна можливість формування та розвитку цих навичок у здобувач освіти з'являється під час проходження виробничого навчання та практики

Творчі майданчики гуртків художньої самодіяльності

на підприємствах, в робітничих колективах. Особливо цінним в цьому напрямку стає міжнародний досвід співпраці з зарубіжними партнерами.

Безмежним простором для розвитку **артистизму, цікавості, уяви, та самовираження** є творчі майданчики гуртків художньої самодіяльності та технічної творчості.

Невичерпні можливості набуття **соціального досвіду, формування навичок організаційної роботи, ефективної комунікації** задля **реалізації конкретних дій**, відкриває здобувачам освіти **учнівське самоврядування**

Учнівське самоврядування: маленькі справи задля великої мети

Компетентний педагог, компетентний здобувач освіти, компетентний кваліфікований робітник

Зростання швидкості соціокультурних змін в суспільстві неминує призводить до зміни освітнього середовища закладу професійної освіти, його оновлення та перетворення. Реалізація головних завдань

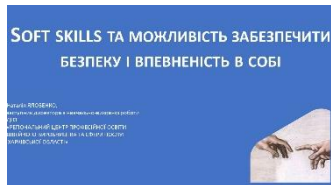
сучасної освіти, які представлені на слайді, неможлива без формування і розвитку у всіх учасників освітнього процесу м'яких навичок Soft Skills..

Головні завдання сучасної освіти :

- Формування особистостей, які будуть навчатися протягом усього життя.
- Створення освітнього середовища, що базується на взаємній повазі та принципах демократії.
- Забезпечення безперервності процесу інтелектуального розвитку і вироблення відповідних умінь.
- Опанування здобувачами освіти компетенціями для успішної участі у житті суспільства.

Підсумовуючи, зазначу, що на сучасному етапі розбудови інноваційної освіти актуалізується нагальна потреба у якісній підготовці кваліфікованих робітників – компетентних фахівців, які здатні знаходити рішення в будь яких професійних та життєвих ситуаціях, ефективно взаємодіяти, творчо реагувати, мислити креативно, постійно удосконалюватися та навчатися, бути інноваційно спрямованими. Від особистісного сприймання й усвідомлення кваліфікованим робітником значущості «soft skills» залежить його успіх у професійній діяльності та затребуваність у конкурентному середовищі.

Soft skills та можливість забезпечити безпеку і впевненість в собі

Безпека є одною з фундаментальних складових людського життя. Навіть знаючи про те, що у світі кояться жахливі речі, ми можемо проживати наше повсякдення так, ніби нам ніщо не загрожує. Коли віра в те, що все знайоме й звичайне залишиться таким, як є, або змінюватиметься потроху, невеличкими зрозумілими кроками, зазнає краху – тоді все що нас оточувало раптом стає іншим.

Дата нападу на Україну рашистських варварів 24 лютого 2022 року стала точкою відліку нової реальності для українців. Війна кардинально змінила наші життя, змусивши зіткнутися з миттєвим руйнуванням повсякденного порядку, загрозою смертельної небезпеки будь якої миті, необхідністю залишити свої домівки, розуміючи, що попереду чекає невпевненість і невідомість.

З перших годин повномасштабної рашистської агресії, майже щодня ворог тероризує Харків: обстрілює артилерією, скидає авіабомби, запускає крилаті ракети. Вбивають громадян, атакують все: від житлових будинків, історичних пам'яток і парків до систем, що забезпечують місто теплом, світлом і водою.

Харків – це люди і Харків ворогу не зламати.

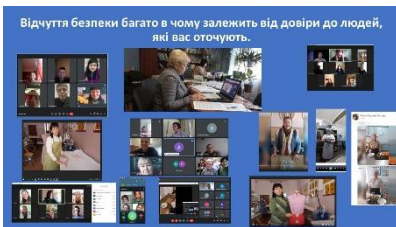
Страшні реалії повномасштабної війни не минули жодного українця та змусили всіх нас швидко адаптуватися до життя у воєнний період, враховуючи, що попереду не лише важка робота задля перемоги, а й тернистий шлях післявоєнної відбудови нашої держави.

Попри війну, більшість українців мають активну життєву позицію, уникають розгубленості та розпачу. Сповнене труднощів сьогодення, виявило значущість навичок soft skills, які сприяють **соціальній адаптації особистості в складних умовах воєнної агресії.**

Навички soft skills - це навички нашої перемоги, що зміцнюють впевненість у собі, допомагають вистояти та плідно працювати кожному на своєму місці.

В часи невизначеності стає архіважливою міжособистісна комунікація- вміння самоорганізуватися і спілкуватися, працювати в команді, логічно організувати свою діяльність, правильно розподіляти час, відповідати за свої вчинки, критично, нестандартно мислити та приймати правильні рішення в екстремальних ситуаціях, здатність перейматися почуттями та переживаннями іншої особи (емпатія), реалізовувати свою потребу у безкорисливій допомозі тим, хто потребує підтримки, виходити за рамки комфорту, продукувати інноваційні та корисні ідеї.

З перших часів війни для педагогів закладу освіти пріоритетними питаннями стали безпека учнів та співробітників, запобігання хаосу та невизначеності. організація освітнього процесу у дистанційному режимі, формовання банку даних місцезнаходження учнів і працівників закладу, встановлення контактів з батьками дітей та особами, що їх заміщують, з представниками служб, що опікуються учнями пільгових категорій. Успішному вирішенню поставлених завдань сприяв комплекс компетентностей. : **стресостійкість**, **самоорганізація**, уміння ефективно діяти в не стандартних ситуаціях, керувати своїми емоціями у критичний момент, приймати оптимальні рішення й відповідати за певну частину спільної роботи, робити внесок у загальний результат. В стресових ситуаціях для учнів та їх батьків дуже важлива підтримка впевненої в собі людини, якій довіряють і яку поважають, яка завжди налаштована оптимістично, пунктуальна та коректна. Впевненість – це завжди позитивні емоції. Непросто в умовах військової агресії стимулювати дитину до навчання та опанування професією у дистанційному режимі, спонукати її бути дисциплінованою та пунктуальною. Тож навички креативності та навчання протягом життя Lifelong learning, допомагають педагогам ефективно використовувати інноваційні методи та засоби організації освітнього процесу

В рамках технічної підтримки українських освітян, запровадженої компанією Google у партнерстві з ЮНЕСКО та МОН України, всі педагогічні працівники закладу професійної освіти отримали новенькі ноутбуки Chromebook. За допомогою серії семінарів та онлайн-матеріалів навчилися використовувати свої пристрої для спілкування та співпраці з учнями, вимушеними через війну навчатися дистанційно.

В умовах воєнної агресії пред педагогами постає необхідність самостійно вирішувати нові питання :як допомогти травмованій та розгубленій людині, чию долю зруйнувала війна, як впевнено спілкуватися з учнями і їх батьками, що вимушено покинули свою домівку? як швидко налагодити зв'язки з незнайомими людьми. Допоможуть навички комунікативності та емпатії, вміння розбиратися у власних і чужих почуттях, перейматися переживаннями іншої особи та реалізовувати свою потребу у безкорисливій допомозі тим ,хто її потребує.

Так в закладі за ініціативи волонтерського осередку «Ми поруч!», стартувала безстрокова акція допомоги Силам оборони України «Наближаємо перемогу разом! ». До акції долучились юнаки та дівчата, що мешкають у Харкові. В рамках акції учні з професій «кравець» та «кушнір- розкрійник» виготовляють швейні вироби та теплі речі ,учні з професії «кухар; кондитер» випікають смаколики .Всі зазначені вироби прердаємо нашим захисникам на передовій. Всі групи закладу постійно беруть участь у патріотичних акціях по збору коштів для ЗСУ, таких наприклад, як «Смілива гривня» . Кожна світлина з передової зі словами вдячності від військових надає наснаги і підкріплює бажання робити корисні справи, розвивати свою діяльність та допомагати.

Спільна командна зайнятість відволікає людей від важких думок, зосередження на добрій справі допомагає плинати думкам у напрямі позитиву, а відчуття і усвідомлення того, що ти допомагаєш Силам оборони України, що ти є причетним до спільної великої Перемоги, додає особливих сил і насаги!

Всі активності, які уможливають розширення власних здібностей та потенціалу і водночас сприяють зміцненню самооцінки, добре впливають на травмованих людей

Гнучкість та -емоційний інтелект: вміння розпізнавати чужі емоції та демонструвати свої, налагоджувати емоційний контакт для спільної роботи це необхідні **особистісні навички** під час воєнної агресії. У такі страшні часи глобальної кризи та руйнування усього, що існувало раніше, є надзвичайною

можливість бути корисним людям, що зазнають негативних наслідків від війни Це можливість придумувати нестандартні рішення у складних і ризикованих ситуаціях. В гурожитку закладу знайшли прихисток вимушено переміщені особи з понівечених населених пунктів Харківської області – це сім'ї з дітьми, літні люди, учні сироти, домівки яких зруйнував агресор. В закладі освіти для евакуйованих громадян було організовано триразове гаряче харчування, проведені медичні огляди. Евакуйовані отримали разом з консультативно-діагностичною та психологічною підтримкою лікарів необхідні ліки. Для дітей працювала ігрова кімната, вимушено переміщені особи мали постійний доступ до інтернет в комп'ютерному класі. Найбільша світлина на представленому слайді була зроблена у день української вишиванки 19 травня 2022 року, коли ми всі разом відзначили цей день, вдягнувши вишиванки як символ нашої свободи, як наш оберіг.

Коллектив закладу професійної освіти працює, сповнений віри в майбутню перемогу. За час воєнного стану заклад професійної освіти підготував та випустив 112 кваліфікованих робітників, в тому числі 14 сиріт. Понад 20 випускників закладу освіти стали на захист нашої країни.

Коли трапляється щось погане, у людини є дві стратегії. Перша – постійно запитувати: «Чому? Що вони роблять? Коли це закінчиться?» Та весь час перевіряти новини і перебувати у тривозі, яка виснажує та дає відчуття постійної небезпеки.

Друга – прийняти ситуацію і сказати собі: «Так, зараз війна, це – реальність. Що я можу в цих обставинах зробити добре для себе, своєї родини, своєї країни?». В цей складний час педагоги мають стати для здобувачів освіти прикладом стабільності, впевненості у завтрашньому дні створювати умови, які допомагають молодій людині впоратися зі стресом від війни та почувати себе в безпеці. Актуальність навичок soft skills в сфері забезпечення власної психологічної безпеки та впевненості у собі в умовах військової агресії очевидна і безперечна.

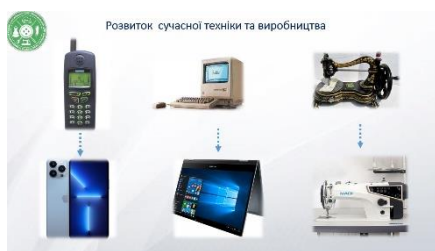

А це потребує зосередження нашого духу і нашої уваги на двох важливих напрямках: перемога неминуча, Україна переможе.

Ефективні методи впровадження інноваційних технологій навчання майбутніх кваліфікованих робітників: логістичний аспект

Сучасний етап розвитку професійно-технічних навчальних закладів пов'язаний з необхідністю розв'язання проблеми підвищення та розвитку інтелектуального рівня пізнавального і творчого потенціалу майбутніх кваліфікованих робітників.

В наш час ми спостерігаємо шалений розвиток сучасної техніки та виробництва які

потребують висококваліфікованих робітничих кадрів, що готує професійно-технічна освіта. Оновлення змісту підготовки в навчальних закладах становить основу стратегічних завдань.

Основна мета

професійної освіти - розвиток конкурентно-спроможного

робітника, що включає в себе такі складові навички: здатність

аналітично мислити, комунікабельність, гнучкість,

професіоналізм, відповідальність та вміння працювати в команді, стресостійкість. Необхідно навчити здобувачів освіти не лише пристосовуватися, а й активно діяти в ситуаціях, які зазнали соціальних змін тобто бути гнучкими професіоналами в своїй справі незалежно від життєвої ситуації і в цьому нам приходять на допомогу сучасні інформаційно – комунікаційні технології (ІКТ).

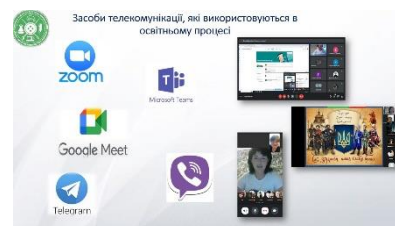
Інформаційно-комунікаційні технології – поєднують в собі сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів.

Основні інформаційні технології, що використовуються в процесі навчання можна поділити на три категорії:

- інтерактивні (аудіовізуальні носії);
- комп'ютерне навчання (включаючи засоби мультимедіа);
- засоби телекомунікації (відеоконференції,

форуми тощо)

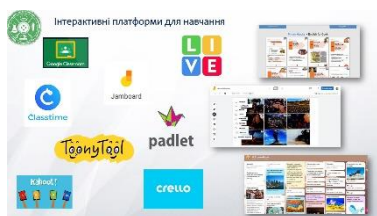
При переведенні на дистанційне навчання найбільшої популярності набувають: засоби телекомунікації до яких належать:

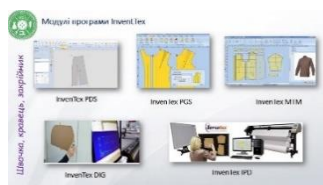
- Zoom,
- Microsoft Teams,
- Google Meet,
- Viber,
- Telegram

Комп'ютерне навчання - така система навчання, в якій одним з технічних засобів виступає комп'ютер або смартфон, наприклад використання:

- Google клас
- Jamboard,
- classtime,
- Padlet.
- ToonyTool
- Crello

liveworksheets,

Для максимального розвитку гнучкості, комунікабельності, аналітичного мислення та зацікавленості у професійній діяльності здобувачів освіти ми використовуємо додаткові програми та мобільні додатки:

Для професій швачка. Кравець. Закрійник:

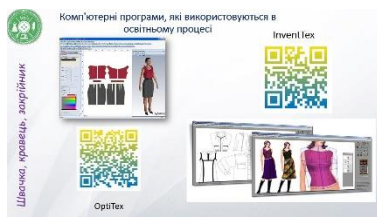
«*Fashion Empire*» – мобільний додаток який допомагає в режимі онлайн підібрати образ моделі до будь якого заходу.

додаток, який дозволяє створювати професійні плоскі дизайни в найкоротші терміни.

Fashion Design – це мобільний

OptiTex - САПР для створення різних видів одягу. Програма яка дозволяє розробляти

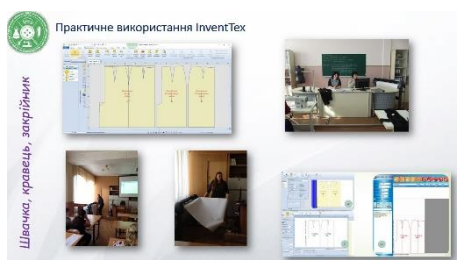
лекала одягу за допомогою контурних зображень із сторонніх редакторів.

Однією з найулюбленіших програм здобувачів освіти є **Inventex** – комп'ютерна програма яка чудово поєднує у собі необхідні функції для розробки та виробництва одягу. Створює моделі найвищої якості для будь-якого типу одягу чоловічої, жіночої, дитячої або спідньої білизни, купальних костюмів, тощо. Забезпечує створення нових лекал та зміну вже існуючих у надзвичайно швидкий спосіб завдяки високо ефективним методам роботи безпосередньо на комп'ютері.

Програма включає в себе п'ять модулів:

- InventTex PDS – модуль призначений для конструювання та моделювання;
- InventTex PGS – модуль для виконання градації лекал;
- InventTex MTM – модуль для автоматичної побудови лекал на основі замірів фігур;
- InventTex DIG – модуль для оцифрування паперових лекал;
- InventTex IPD - модуль для оцифрування паперових лекал за допомогою фотопристроїв.

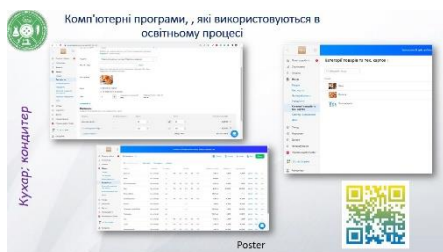
Виконуючи практичні роботи по кожному модулю, здобувачі освіти вдосконалюють свої навички та розвивають гнучкість у використанні комп'ютерної техніки в своїй професії.

Для професії кухар; кондитер
ВИКОРИСТОВУЄМО:

CookPad - бібліотека рецептів для мобільного пристрою. Серед його численних функцій - можливість послідовно дотримуватися рецепта, планувати повсякденне харчування та меню.

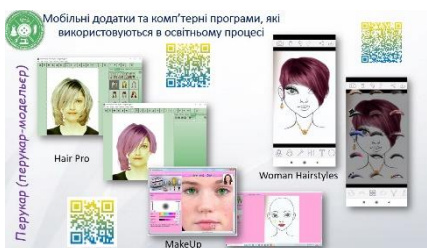
Кухонні історії - це ілюстрації кожного з рецептів для кращої візуалізації своїх страв.

Poster – цей додаток повністю допомагає створити усю необхідну документацію для ресторанного бізнесу від меню до залишок продуктів на складі, що допомагає в професійному розвитку, в аналітичному мисленні.

У професії перукар (перукар-модельєр)

Woman Hairstyles це програма яка допомагає не тільки обрати зачіску, а й підібрати повний образ нашого клієнта для будь-якого заходу.

Hair Pro – допомагає підібрати стрижку моделі по її фото. Ви фотографуєте клієнта та на основі цієї програми підбираєте зачіску яка підійде саме цій людині.

MakeUp – додаток для очистки обличчя на фото від дефектів. Програма здатна прибирати зморшки, видаляти ефект червоних очей.

Всі ці програми та мобільні додатки доступні кожному. Ми бачимо зацікавленість

здобувачів освіти в користуванні ними. А найголовніше, переживаючи складний час, наші діти можуть за допомогою смартфона, у будь-яких умовах, виконувати навчальні завдання, розвивати свої професійні навички.

Іващенко Ольга Михайлівна

викладач професійно-теоретичної підготовки

Практичний аспект використання міжпредметної інтеграції як інноваційного методу підготовки майбутніх кваліфікованих робітників в освітньому середовищі закладу професійної (професійно-технічної) освіти

Щоб бути компетентним та легко адаптуватися на робочих місцях, сучасні фахівці повинні мати навички пристосування в суспільстві, вміння працювати в команді, знаходити вирішення проблем в нестандартних ситуаціях, мислити творчо та критично.

Формування ключових компетентностей вимагає інтегрованості змісту навчання, що сприяє усвідомленню зв'язків між усіма предметами і поєднанню знань у різних сферах. Інтеграція змісту освіти має на меті підвищити якість освіти та позитивно вплинути на самооцінку здобувача освіти. Дедалі важливішими стають здатність ефективно діяти в нових або не стандартних ситуаціях, швидко адаптуватися до умов, приймати оптимальні рішення й відповідати за певну частину спільної роботи, робити внесок у загальний результат.

Пропоную розглянути міжпредметну інтеграцію при підготовці майбутніх кваліфікованих робітників з професії «Кухар;кондитер».

Розвиток творчої та конкурентоспроможної особистості - це пріоритет навчання. Тому, професійну діяльність кухаря ми будемо на принципах – натхнення, генерування ідей та їх впровадження. Окрім цього при навчанні відбувається тісний взаємозв'язок теорії та практики. Здобувачі освіти можуть одразу

використати свої знання в практичній діяльності, побачити результат, зробити висновки, навчитися аналітично мислити.

На уроках «**Фізіологія харчування**» з метою розвитку аналітичного мислення здобувачам освіти дається завдання - скоректувати власне меню, знайти недоліки, додати корисні речовини. Така дослідницька робота дає можливість винайти власну страву, як це зробив винахідник майонезу. Здобувачами освіти проаналізовано та розроблено власне меню згідно їх енергетичних витрат на день та на тиждень, зроблені висновки.

На сьогодні здобувачі освіти знаходяться не тільки в різних регіонах України, але і за кордоном. В зв'язку з цим було запропоновано окрім вивчення основного теоретичного матеріалу проводити дослідницько-пошукову роботу. Так відбувалося дослідження **місцевої кухні**, вивчалася історія страв і виробів, проводилися паралелі з нашими повсякденними стравами. При цьому розвивався інтерес не лише в пошуку технологічних карток страв, але і приготувати ці самостійно.

Надзвичайно багатогранні зв'язки предметів професійної підготовки і **математики**.

Так, знання з цього предмету здобувачі освіти використовують на практиці з перших уроків: під час розрахунку необхідної сировини для приготування страв, відходів при механічній кулінарній обробці,

вартості приготованої страви, складання алгоритму приготування страви та калькуляційних карток.

На уроках **спеціального малювання та ліплення** здобувачі освіти розробляють ескізи своїх задумок розпису кондитерських виробів або вирізання овочів та фруктів. При виконанні робіт на практиці розвивається не тільки навички творчості, але і відповідальності та зацікавленості у роботі, прагнення виконувати більш складні завдання, відчувати свою самодостатність.

завдання, відчувати свою самодостатність.

Предмети **Хімія і фізика** особливо щільно пов'язані з кулінарією, основи всіх сучасних знань у цій області були закладені багато століть тому і вже

стали універсальним. Ці знання використовуємо в такому напрямку як молекулярна кухня.

Молекулярна кухня – це один із сучасних напрямків гастрономії. При використанні азоту, центрифуги, вакуум-апаратів, ферментів, сухого льоду змінюється текстура страв, створюється унікальне смакове поєднання або неповторна форма продукту. Для цього використовується складне спеціальне обладнання і речовини: агар-агару, мальтодекстрину, ксантанової смоли, лактату кальцію, тощо. Зрозуміло, що такого обладнання ми не маємо. Але, спочатку майстри виробничого навчання опанували простіші елементи молекулярної кухні, провели майстер-класи в своїх групах. На уроках професійної підготовки надані теоретичні засади специфічної взаємодії продуктів з іншими речовинами, все було відпрацьовано здобувачами освіти в навчальній лабораторії. Як підсумок -здобувачі освіти на практиці можуть відтворити найпростіші елементи молекулярної кухні:

- ✓ приготувати паштет у вигляді піни;
- ✓ ефектно подати холодні страви за допомогою сухого льоду.
- ✓ виготовити фруктову ікру, прозорі рибні кульки, спагетті з шпинату, тощо.

Історія найвідомішого кухаря в молекулярній справі – Хестона Блюменталя – надихає здобувачів освіти розвиватися в цій справі, більш поглиблено вивчати **хімію і фізику**, замислюватися над процесами, які відбуваються в продуктах під час їх приготування.

Предмет **професійна етика** – невід’ємна складова у розвитку м’яких навичок у майбутніх кухарів.

Професійна етика працівників сфери послуг пов’язана в першу чергу з культурою обслуговування. Цілим

спектром позитивних якостей повинні володіти майбутні працівники ресторанного господарства, це:

✓ діловитість	✓ ввічливість, пристойні
✓ дисциплінованість	манери
✓ свідомість	✓ витримка
✓ чесність	✓ коректність
✓ організованість	✓ тактовність
✓ повага	✓ терпимість.

Для розвинення цих навичок на уроках виробничого навчання проводяться ігри, тренінги, де здобувачі освіти організують своє підприємство, запрошують гостей, пропонують своє меню, готують страви, пригощають, обігрують ситуацію з складним клієнтом.

Такі уроки навчають естетичному смаку, творчим здібностям, бездоганній чесності, умінню цінувати час інших людей і свій власний, здатності приховати в присутності гостей свій поганий настрій, умінню "розгадати" психологію гостей.

Всі сфери життя зараз орієнтуються на підготовку кваліфікованого робітника. Щоб мати не тільки професіонала своєї справи необхідно інтегровано розвивати навички стресостійкості, аналітичне мислення, вміння регенерувати інноваційні рішення, тощо.

Актуальність міжпредметних зв'язків очевидна. Вона обумовлена сучасним рівнем розвитку науки, на якому яскраво виражена інтеграція суспільних і технічних знань. Але використання міжпредметних зв'язків повинно бути не самоціллю, а допомагати рішення конкретних задач. Проведення уроків з опорою на міжпредметні зв'язки покращує рівень професійної підготовки здобувачів освіти і добре впливає на засвоєння знань.

Ольховська Юлія Василівна
майстер виробничого навчання
швейних професій

Метод воркшопів, як засіб формування навичок аналітичного мислення та інновацій у виробничій діяльності здобувачів освіти ЗП (ПТ)О

Перед сучасним педагогом стоїть головна задача, яка передбачає не просто забезпечення здобувачів освіти якісними професійними вміннями, а й формування компетентної особистості, здатної до адекватної оцінки подій, спроможної творчо розв'язувати поставлені перед нею завдання, уміло застосовувати на практиці здобуті знання, що підносить на новий рівень значущість новітніх методів і технологій навчання, спрямованих на підготовку такої особистості.

Умовою вирішення цієї задачі в освітньому середовищі є поєднання і узгодження логістичних потоків, спрямованих на вивчення професійних навичок та розвиток необхідних м'яких навичок softskills. Ці потоки ви бачите на слайді.

Успішність та ефективність формування компетентностей учнів залежать від методів та засобів організації освітнього процесу, які застосовуються в площині кадрового та психологічного логістичних потоків.

На уроках виробничого навчання з професій швачка, кравець, закрійник, успішно використовуються інноваційні методи навчання, такі як: метод проектів, майстер-класи, метод воркшопів.

Практичний досвід та аналіз результатів досліджень, проведених у закладі показали,

що практика застосування **воркшопу** є найефективнішим методом, який найкраще поєднує розвиток навичок аналітичного мислення, інноваційності, критичного мислення, комунікативних навичок, командної роботи, таймменеджменту, клієнтоорієнтованості у виробничій діяльності здобувачів освіти.

Воркшоп (прекл. «робоча майстерня») – це інтенсивний навчальний захід, на якому учасники отримують знання самостійно, перш за все завдяки власній активній роботі.

За цією головною ознакою воркшоп протиставляється усім іншим видам навчання.

Основні відмінності воркшопу від заходів іншого типу – висока інтенсивність групової взаємодії, активність і самостійність учасників, здобуття актуального досвіду й особисте переживання.

Знання, отримані самостійно, в груповій взаємодії – найкраще засвоюються. Учасник воркшопу усвідомлює, що всього можна навчитись, треба тільки захотіти.

Застосування воркшопів на уроках виробничого навчання сприяють розвитку аналітичного мислення, дають змогу знаходити інноваційні прийоми в досягненні результату самостійно. Участь майстра в/н зводиться до ролі модератора. Досягається основна мета воркшопу – отримання індивідуального досвіду у вирішенні конкретних завдань кожного учасника.

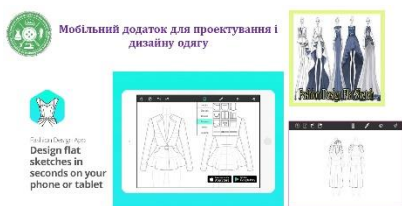
Наприклад, при вивченні теми «Обробка сукні нескладної технологічної обробки» здобувачам освіти була запропонована для виготовлення сукня напівприлягаючого силуету і комплект лекал базового 46 розміру. Учні отримали конкретні завдання:

1. Розробити ескіз своєї сукні;
2. Підібрати текстильні матеріали, оздоблення, аксесуари для виготовлення сукні;
3. Виконати розкрій деталей сукні;
4. Виготовити сукню.

Роль майстра полягала в практичних рекомендаціях при виборі текстильного матеріалу, оздоблень, технології обробки окремих вузлів

Виготовлення сукні перетворилось на цікавий квест. Всі з долучилися до виконання завдання, обговорювали з майстром оптимальні методи обробки сукні, потім ділились досвідом між собою. В результаті кожним учнем була представлена своя неповторна сукня, якою вони дуже пишалися.

Як різновид воркшопу, була створена «віртуальна майстерня» де розміщені майстер-класи, відеоуроки наших педагогів, мобільні застосунки для проектування і дизайну одягу, віртуальна виставка, яка допомагає в пошуковій та дослідницькій роботі. Тут можна не тільки отримати нові знання, і певний досвід, але й самому долучитись до створення нових продуктів в своїй професії.

На допомогу приходить діджиталізація і цифровізація освітнього процесу. З появою у «віртуальній майстерні» дизайнерського мобільного застосунку FashionDesignFlatSketch виникла ідея створити колекцію одягу з використанням старовинних автентичних технологій виготовлення сучасного одягу.

Здобувачам освіти запропоновано з допомогою QR-коду здійснити віртуальну мандрівку краєзнавчими музеями рідного краю і дізнатись, які матеріали для виготовлення тканих виробів були доступні на території нашого краю, дізнатись технології виготовлення одягу і оздоблення.

На території Харківщини існувало забуте стародавнє мистецтво виготовлення виробів – плетіння «коц». Звідси і назва однієї з вулиць міста - «Коцарська», яка прямує від Благовіщенського собору до Привокзальної площі. Та мало кому відомо, що зобов'язана вона своєю назвою ремісникам, які оселилися за валом Харківського городища на території приміської Залопанської слободи ще наприкінці XVII сторіччя та

виготовляли своєрідні довго-ворсові вовняні килими-коци.

Харківські ремісники надали коцарству особливих рис, що створило неповторність цього промислу не тільки на теренах України, а й у всьому світі. Головна ознака коців – геометричний малюнок у вигляді ромбів.

Свого апогею коцарство досягає у XIX сторіччі. Вівчарство поширюється настільки, що Слобожанщина по кількості овець у 1841 році посідає друге місце після Таврії. Коцарські ж вироби починають рахувати аж десятками тисяч. На цей час промисел становить 3% від загальної суми всіх кустарних, ремісничих та фабричних виробництв Харкова. У такому вигляді він існує до 70-х років. Але майже за 10 років занепадає й дорівнює у 1879 році лише 4000 виробів, не витримуючи конкуренцію з фабричними килимами.

.Асортимент коців включав такі вироби:

- попони та покривала для коней,
- малі килими «міжунки»,
- великі килими «волновки», що використовували для оббивки стін біля ліжка та застилання підлоги.
- так звані «офіцерські» коци. Це килими, які виготовляли за малюнком на замовлення.

Дослідження унікального, напіввтраченого ремесла дозволило опанувати давню технологію. Виготовлення коц об'єднало здобувачів освіти протягом тривалого часу. Учні і викладачі разом шукали найзручніші методи плетіння, необхідні інструменти, кожен висловлював свої ідеї, які дуже бурхливо обговорювались, приймались колективні рішення.

Це і є навички аналітичного мислення, інноваційності, живого спілкування, стійкості, стресостійкості, емоційного інтелекту, і всі ці якості розвиваються в постійній взаємодії викладача і учня.

Працюємо на ПЕРЕМОГУ разом

24 лютого війна внесла корективи в життя кожної людини і закладу освіти. З'явилися актуальні потреби *сьогоднішнього дня*, до яких колектив нашого закладу відразу долучився:

- в навчальних майстернях шиємо необхідний одяг для наших захистників і захисниць;

- взяли участь в акції «Смілива гривня», яку запровадив Національний банк України. Зібрані учнями та викладачами монети, були перераховані на потреби ЗС У.

Наша волонтерська діяльність сприяє розвитку і підтримці командного духу, виховання патріотизму, людяності, взаємоповаги. Варто відмітити, що активність наших учнів виправдала усі наші сподівання.

Панченко Зоя Віталіївна

старший майстер виробничого навчання

Ефективне використання кадрової логістики як передумова формування навичок аналітичного мислення здобувачів освіти при підготовки конкурентоспроможних кваліфікованих робітників

Людський капітал - є головною продуктивною силою у забезпеченні плідної діяльності закладу освіти. Підвищення компетенції і фахової майстерності кожного педагога є передумовою формування високої загальної культури всього педагогічного колективу, який прагне реалізувати головну свою місію – навчання здобувачів освіти.

Застосування кадрової логістики, як один із напрямків логістики формування навичок успішності, відкриває для закладу професійної освіти чималі резерви оптимізації своєї діяльності.

НАПРЯМКИ ВИКОРИСТАННЯ КАДРОВОЇ ЛОГІСТИКИ ПРИ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ФАХІВЦІВ

В закладі освіти визначені пріоритетні напрямки кадрової логістики при підготовки конкурентоспроможних кваліфікованих робітників, це: ефективний управлінський менеджмент, створення умов для розвитку педагога нової формації, створення інноваційного освітнього простору, виховання здобувача освіти – особистості, патріота, новатора, налагодження сталих комунікаційних стосунків з соціальними партнерами.

Ефективне управління кадровою логістикою з точки зору менеджменту – це системний, планомірно організований процес управлінського впливу на кадрові потоки

в процесі формування, розподілу, обміну та використання персоналу для ефективного надання освітніх послуг.

Який складається з напрямків:

✓ підбір педагогічних кадрів (всі майстри виробничого навчання мають робочі розряди з професій, більшість з них мають досвід роботи на виробництві);

✓ підвищення педагогічної майстерності (курси підвищення кваліфікації, стажування, семінари, тренінги тощо);

✓ самоосвіта, саморозвиток, професійне зростання педагогів.

✓ наставництво.

Сьогодні потребує від майстра виробничого навчання бути обізнаним та сучасним. Освічений педагог повинен швидко сприймати та впорядковувати нову інформацію, самостійно мислити, гнучко адаптуватися до нових вимог і самовдосконалюватися, вміти використовувати сучасні інноваційно-виробничі технології.

Система підвищення кваліфікації передбачає різні форми роботи педагога:

Форми роботи педагога, передбачені системою підвищення кваліфікації:

- проходження курсів
- участь у методичній діяльності
- самоосвіта
- стажування

- проходження курсів,
- участь у методичній діяльності навчального закладу,
- самоосвіта,
- стажування.

Стажування майстрів виробничого навчання – важлива складова якісної підготовки робітничих кадрів. Стажування сприяє професійному зростанню майстрів виробничого навчання, поглибленню їх знань,

умінь і професійних навичок. Педагогічні працівники проходять стажування на підприємствах міста, з якими укладені договори. А також для цієї форми вдосконалення професійної майстерності ми використовуємо Навчально-практичний центр сучасних швейних технологій та дизайну, який працює у закладі освіти. Для цієї

СХЕМА КАДРОВОЇ ЛОГІСТИКИ ЩОДО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

роботи ми залучаємо провідних фахівців швейних підприємств та профільних вищів. Так, були проведені: обласний семінар-тренінг для педпрацівників професій легкої промисловості за темою: «Впровадження новітніх педагогічних ідей і виробничих технологій для підвищення рівня професійних і ключових компетентностей педагогів»; майстер-класи з елементами тренінгу «Застосування на уроках теоретичного навчання комп'ютерної програми САПР «Juvili» для автоматизованого проектування та моделювання одягу», «Застосування засобів малої механізації та пристосувань при обробці жіночої спідниці», «Актуальні напрямки формоутворення у сучасному дизайні одягу» та інші.

При стажуванні ми практикуємо розробку моделей одягу з сучасних текстильних матеріалів та їх виготовлення.

Учасники стажування отримують нові знання, позитивні емоції та сертифікати, які підтверджують їх фахову майстерність.

Серед майстрів виробничого навчання, що працюють в закладі до 60 % - наші випускники, які пройшли виробництво, закінчили вищі навчальні заклади і повернулись

Педагогічне шефство та наставництво

працювати педагогами. З метою підвищення професійного потенціалу педагогів, в закладі створена система педагогічного шефства та наставництва. Багато залежить від того, хто буде поруч із молодим педагогом, стане його наставником, підтримає його, допоможе знайти

правильне рішення в складних ситуаціях, повірити у власні сили.

Педагогічне шефство дає можливість досвідченому майстру працювати з молодими спеціалістами у тісному контакті, допомагати в розвитку професійних здібностей та набутті педагогічної майстерності.

Саме такий шлях майстра виробничого навчання, від учня до педагога базується на принципах безперервного розвитку людського потенціалу, де кожний працівник є унікальною творчою особою, здатною самостійно вирішувати різні задачі, проявляти ініціативу, робити вибір, брати на себе відповідальність і ухвалювати рішення.

Свої знання майстри виробничого навчання передають здобувачам освіти при навчанні професій, готують їх до соціалізації та громадянської активності.

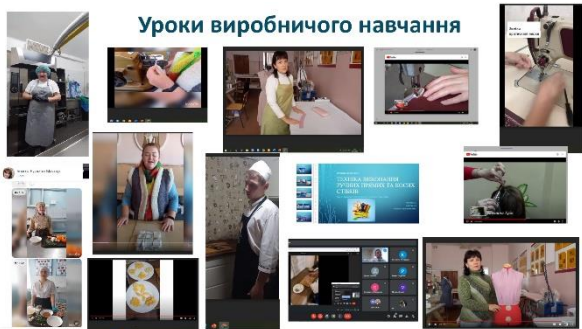
В сучасних умовах, перед майстрами виробничого навчання поставлена непроста

Педагоги Центру - наші випускники

задача. Уроки проводяться дистанційно, створюються відео-матеріали, проводяться майстер-класи по темам, використовуються методи проєктів, воркшопів. Практично кожен майстер виробничого навчання доповнює творчу майстерню своїми розробками та відео матеріалами.

Особливу увагу приділяємо організації та проходження виробничого навчання на

практики на підприємствах. В цьому напрямку ми працюємо з нашими соціальними партнерами – керівниками швейних підприємств, приватними підприємцями. Зараз, ті учні, що знаходяться в місті, проходять виробничу практику на швейних підприємствах. Можу сказати, що

вони швидко адаптувались і успішно виконують виробничі завдання. Навички аналітичного мислення, креативність та здатність до навчання, допомагають їм вдосконалювати вміння і компетенції на виробництві.

З метою підвищення престижності робітничих професій, формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників, сприянню розвитку підприємницької ініціативи, плануванню успішного кар'єрного розвитку учнівської молоді, залучення до дієвої співпраці роботодавців в закладі працює Центр професійного розвитку кар'єри та бізнесу. Кар'єрні та підприємницькі орієнтації є ціннісним компонентом у структурі професійної кар'єри, змістовно визначаючи шляхи саморозвитку особистості, характеризуючи їх напрями і способи реалізації.

Для допомоги здобувачам освіти у працевлаштуванні проводяться зустрічі з роботодавцями, консультації соціальними та юридичними службами з питань розвитку професійної кар'єри та бізнесу.

Професії, за якими здійснюємо підготовку кваліфікованих робітників всі творчі, цікаві, завжди користуються попитом у молоді. Для успішної реалізації молоді важливі м'які навички Soft skills – аналітичне мислення,

гнучкість, здатність до комунікації, креативність.

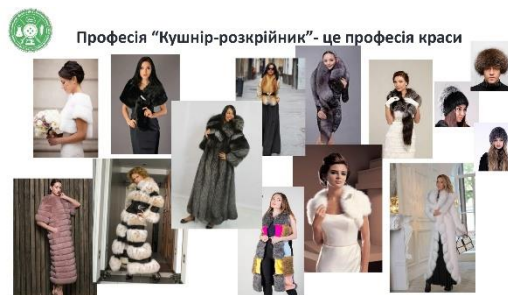
Наш заклад освіти єдиний в Україні, який зберіг та здійснює підготовку фахівців з унікальної професії «кушнір-розкрійник».

Професія Кушнір – розкрійник – це професія краси. Хутрові вироби завжди в моді – це жилети, жакети, манто, головні убори ...

Такий одяг можна виготовити з натурального або штучного хутра. Це не проста справа, вона потребує уваги, терпіння, вміння та навичок.

Справжніх фахівців хутрової галузі залишилося дуже мало, потреба в них зростає щорічно.

Зараз спостерігається «вибух сучасних технологій»: хутро вищипують і бриють, піддають гладкій або фігурній стрижці, освітлюють і фарбують, наносять кольорову печать і витравлюють малюнок, в'яжуть і перфорують. Ягня фарбують під жирафа, норку видозмінюють під дорогу шин-шилу або соболя чи під більш дешевий кролик. В хутровому виробництві при розробці моделей ураховують загальні напрямки моди, наявність унікального природного матеріалу, сучасне обладнання, нові технології. Це дозволяє йти в ногу з сьогоденням, перетворювати хутро в більш яскраві, декоративні і винахідливі вироби для сучасної молоді!

В цьому навчальному році ми відкрили групу з професії «Кушнір-розкрійник; кравець» кількістю 27 осіб. Маємо всю матеріально-технічну базу: кабінети спецдисциплін, дві майстерні обладнані кушнірськими машинами, кушнірськими столами інструментами та приладдям,

агрегатами для правки головних уборів, сушильною камерою, натуральним напівфабрикатом (хутровими обрізками від шкурок, шкурки кролика, нутрії, норки) за що велике дякую роботодавцям.

З жовтня проводим уроки зі здобувачами освіти в майстернях.

Адаптивність або гнучкість, виявляється в тому, що наші здобувачі освіти зможуть однаково добре працювати в різних ситуаціях, а також вміння перемикатися з однієї ситуації на іншу не розчаровуючись і не перестаючи успішно виконувати свої завдання.

Якщо ми будемо розвивати в здобувачах освіти аналітичне мислення, гнучкість, стресостійкість, відповідальність, то нашим випускникам буде легше проходити адаптацію

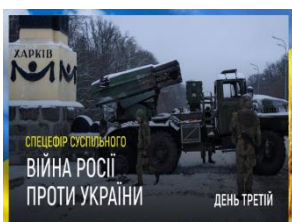
на виробництві, освоювати нові технології, досягати певного кар'єрного зростання. А це те, до чого ми всі прагнемо - щасливе життя.

Кадрова логістика є зв'язуючою ланкою між освітніми стандартами і стратегіями та конкретним методами, який педагог використовує у своїй діяльності щодо формування навичок успішності.

Січка Віталій Павлович

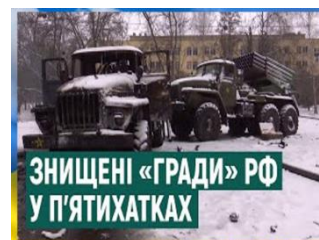
викладач захисту України

Формування національної свідомості на уроках предмету Захист України та патріотичного виховання у позаурочний час

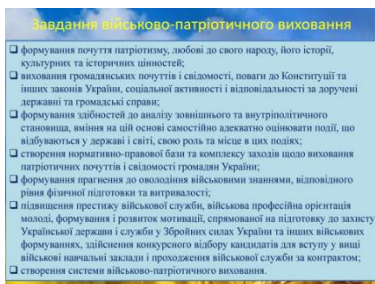
У своєму вступі я хочу розпочати свою промову з того, що сьогодні ми всі з вами знаходимося на переломному етапі розвитку нашої держави, де вирішується не тільки доля України, як незалежної держави, а доля і особливо саме виживання населення, яке проживає на цій території. Я сподіваюсь, ні я впевнений, що наші ЗС України переможуть російську навалу, тому що в іншому випадку вся Україна стане одною великою «БУЧЕЮ». Я думаю пояснювати це вам – не варто!

Тому тему нашого педагогічного читання я спробую розглянути через призму військово-патріотичного виховання. Сьогодні кожен день наші українські військові, дають відсіч такому потужному та сильному агресору, який ненавидить нас і готовий знищити усіх українців до останнього і не в останню чергу питання мотивації українських військових залежать також від військово-патріотичного виховання. Всі наші військові – це герої і заслуговують на велику шану на низький уклін від усього українського народу. Якщо не наші військові ми сьогодні з вами не проводили цей захід і не розмовляли про навички «soft skills» або «hard skills».

Доречи поняття «soft skills» і «hard skills» виникли у військовій справі наприкінці 50-х років минулого століття. В 1959 році армія США почала розробляти науково обґрунтований підхід до підготовки військовослужбовців для своєї армії. В ході розробки дослідники виявили важливість для військовослужбовців не тільки професійних навичок (hard skills), але й універсальних компетенцій (soft skills), які не піддаються планомірному навчанню. Розуміння відмінностей між soft і hard skills було виражено в доктрині «Системи проектування військової підготовки» 1968 року таким чином: «hard skills – є навичками роботи переважно з машинами та бойовою технікою, а soft skills – навичками роботи з людьми і документами».

Після того, як терміни прижилися у військовій науці і психології, вони перейшли в цивільне життя.

Далі ми розглянемо деякі аспекти військово-патріотичного виховання молоді в нашому Центрі і по-перше – це завданнями військово-патріотичного виховання, а саме:

1. формування почуття патріотизму, любові до свого народу і історії;
2. виховання свідомості і поваги до Конституції та інших законів України;
3. аналіз внутрішньополітичного становища, адекватно оцінювати події, які відбуваються в державі та світі;
4. виховання патріотичних почуттів і свідомості громадянина України;
5. формування прагнення до оволодіння військовими знаннями;
6. підвищення престижу військової служби і служби у ЗС України;
7. створення системи військово-патріотичного виховання.

По-друге компоненти військово-патріотичного виховання:

1. освітня готовність – героїчне минуле українського народу, історії його збройних сил, обсяг знань з допризовної підготовки;
2. фізична готовність – певний рівень розвитку у молоді фізичної сили;
3. психологічна готовність – мотивацію здобувачів освіти у військово-патріотичних заходах;
4. соціальна готовність – вірність військовому обов'язку, присязі та військовим статутам;
5. духовна готовність – наявність ідеалу, самоусвідомленість свого Я.

По-третє напрями військово-патріотичного виховання:

- державний – забезпечення державою системи військово-патріотичного виховання;
- соціальний – вивчення норм моралі, усвідомлення загальнолюдських цінностей;
- військовий – готовності до захисту Вітчизни;

▪ *психолого-педагогічний – вивчення психологічних особливостей молоді та їх урахування до підготовки молоді до військової служби;*

▪ *правовий – формування глибоких правових знань.*

Військово-патріотичне виховання в нашому Центрі здійснюється насамперед у процесі теоретичного навчання, де у здобувачів освіти закладається фундамент глибоких знань, формуються світогляд, національна самосвідомість, як морально-політичної та психологічної підготовки майбутніх захисників України.

Під час занять предмета «Захист України» здобувачі освіти отримують перше знайомство із основними поняттями та специфікою військової служби, вивчають основу

військової підготовки щодо виконання обов'язків солдата, виховують в собі здібності та якості, які необхідні майбутньому захиснику України.

Нагадаю, що метою предмета «Захист України» є:

▪ *формування у*

молоді знань, умінь і навичок щодо захисту України;

▪ *уміння діяти в умовах надзвичайного стану;*

▪ *уявлення про військово-патріотичне виховання.*

Завданнями предмета «Захист України» є:

▪ *ознайомлення молоді з основами захисту України, цивільного захисту та охорони життя;*

▪ *усвідомлення захисту України у разі військової загрози;*

▪ *набуття знань про ЗС України;*

▪ *засвоєння основ захисту України, цивільного захисту та домедичної допомоги;*

▪ *професійна орієнтація здобувачів освіти до служби у лавах ЗС України та захисту держави.*

Невід'ємною складовою проведення уроків «Захисту України» є нестандартні уроки. Особливість нестандартних уроків полягає в такому структуруванні змісту і формі, яке викликало б інтерес у молоді, сприяло їх оптимальному розвитку і вихованню, а також легку адаптацію до різноманітних змін під час вивчення тем

уроку, швидкого засвоєння матеріалу під час уроків «Захисту України». До нестандартних уроків належать:

- уроки змістовної спрямованості – уроки-семінари, уроки-конференції, уроки-лекції;
- інтегровані уроки, які можуть поєднувати різні предмети навчання, а саме: «Захист України» із історією, географією, фізикою або хімією;
- уроки-змагання (уроки-змагання, уроки-аукціони, уроки-турніри, уроки-вікторини, уроки-конкурси).

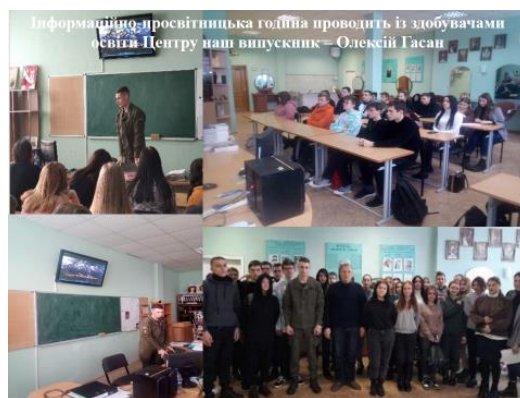
Військово-патріотичне виховання здійснюється також за допомогою різноманітних форм роботи, вибір яких залежить від змісту і завдань виховної роботи та з урахуванням основних напрямів діяльності молоді. Основними формами патріотичного виховання в Центрі є:

- інформаційно-масові (дискусії, диспути, конференції, «круглий стіл», вікторини); інформаційно-просвітницькі заходи до пам'ятних дат та визначних подій, державних, народних, християнських пам'ятних дат;
- діяльнісно-практичні (екскурсії до ВВНЗ міста, огляди-конкурси, спортивні заходи); діалогічні (бесіда, змістовне спілкування);

- індивідуальні (доручення, творчі завдання, звіти, індивідуальна робота);
- наочні (виставки професійної творчості, книжкові виставки, тематичні стенди).

Крім цього Щорічно до «Дня захисників і захисниць України» та «Дня ЗС України» у Центрі приходять інформаційно-просвітницькі години, на яких випускники нашого Центру, які свідомо обрали професію військового та навчаються у вищих військових навчальних закладах розповідають про свій навчальний заклад, про навчання військовій справі та про різноманітні

аспекти військової служби. Серед них Олексій Гасан, випускник Центру 2019 року, курсант «Харківського Національного університету НГУ».

До речі в 2023 році Олексій Гасан отримує офіцерське звання лейтенант. Наші привітання колишньому випускнику нашого Центру.

В цьому році всі заходи приурочені до «Дня захисників і захисниць України» та «Дня ЗС України» через війну, яку розпочала росія проти України в Центрі проводилися лише в дистанційному форматі. Під час проведення таких заходів я застосував відносно новий напрямок «soft skills» так звану «гейміфіковану» освіту, яка побудована за схемою: «отримання завдання – виконання завдання – перехід на наступний рівень». На мою думку, якщо застосовувати ці навички у майбутньому навчальному процесі в мирний час – це може дати певний ефект але при наявності у кабінеті «Захист України» мультимедійного обладнання та комп'ютерів для здобувачів освіти. Кожен день тижнів, як і всі уроки Захисту України ми починали з загальнонаціональної хвилини мовчання для вшанування пам'яті всіх загиблих через вторгнення росії в Україну в 2022 році. Наряду з заходами проведення тижнів я запропонував молоді перелік різноманітних сучасних українських фільмів військово-патріотичного виховання. За підсумками проведення тижня було визначено кращих здобувачів освіти, які отримали грамоти і подяки. А самі підсумки Тижнів були розроблені у вигляді презентацій і виставлені на сайті нашого Центру.

Здобувачі освіти нашого закладу щорічно у період святкування заходів до «Дня захисників і захисниць України» та «Дня Збройних Сил України» зустрічаються зі своїми однолітками різних шкіл Новобаварського району м. Харкова для участі у різноманітних спортивних змаганнях. Серед заходів з патріотичного виховання молоді вже традиційним

Військово-спортивне свято «Козацькі розваги» до Дня Українського козацтва

стало проведення змагань «Козацькі розваги» до Дня українського козацтва. Останній раз в грудні 2019 року здобувачі освіти нашого Центру були в одній із шкіл Новобаварського району під час проведення такого спортивного свята. Виступ був успішним для нашої команди, яка здобула 1 місце серед команд учасниць.

До війни в Центрі було встановлено тісний контакт з підрозділами Національної гвардії України та спецпідрозділом національної поліції, які базуються на території Харківської області. За участю яких в Центрі проводилися заходи військово-професійної орієнтації молоді.

Зустріч здобувачів освіти з військовослужбовцями Харківського гарнізону

Таким чином форми і методи військово-патріотичного виховання молоді разом з навичками «soft skills» покликані формувати у здобувачів освіти Центру емоційні та поведінкові компоненти, що передбачають вироблення вмій міркувати, аналізувати,

ставити запитання, шукати власні відповіді, критично розглядати проблему, робити власні висновки, брати участь у громадському житті і найголовніше – це захищати нашу Україну від різноманітних посягань ворогів.

Ожго Людмила Костянтинівна

викладач математики

Використання інформаційно-комунікаційних засобів математики, інтерактивного навчання для розвитку soft skills в умовах дистанційного навчання

«Soft skills» -м'які навички можуть формуватися протягом усього життя, і період навчання у навчальному закладі є важливим етапом їх становлення. Однак у розкладі неможливо знайти уроки «Командна робота», «Мирне вирішення конфліктів» або «Емоційний інтелект». Навіть гуртка, який навчає вирішувати, не існує. Тоді де ж здобувачам освіти набувати м'яких навичок, розвивати та вдосконалювати їх? Цей процес відбувається під час усієї освітньої діяльності, його елементи можуть бути на кожному уроці та в позаурочній діяльності.

На своїх уроках я застосовую технології інтерактивного навчання. На мій погляд, дані технології сприяють розвитку «soft skills». Оскільки організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації. Воно ефективно сприяє формуванню навичок і вмінь, виробленню цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії. Під час інтерактивного навчання здобувачі освіти навчаються бути демократичними, спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, приймати продумані рішення.

На уроках математики я намагаюсь розвивати такі soft skills:

Навчальні навички

1. Критичне мислення

Для того щоб розвивати критичного мислення у здобувачів освіти, я пропоную такі вправи:

- Обговорення проблеми в загальному колі
- Мікрофон

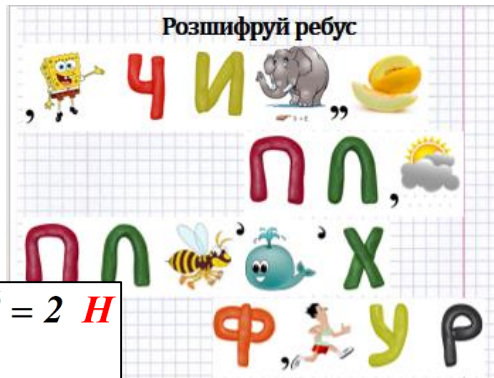
- Мозковий штурм
- Незакінчені речення
- Висловитися з питання

Вправа «Висловитися з питання»

1. Розвитку яких рис характеру сприяв урок?
2. Якого життєвого досвіду ви набули?
3. Чи отримали ви задоволення від власної праці?
4. Чи вичерпали ви свої можливості?
5. Чи необхідні отримані вами знання в майбутній професії?

2. Креативність

Пропоную здобувачам освіти проявити свою креативність під час розв'язування логічних задач, ребусів, головоломок.

РІВНЯННЯ $\sqrt{X - 3} = 2$ **Н**

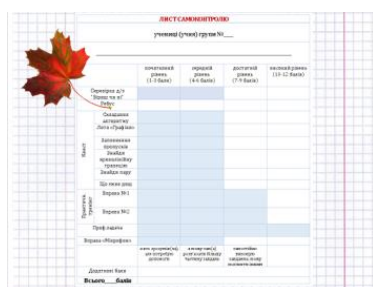
КОРІНЬ $\sqrt{X + 13} = 4$ **?**

3. Самонавчання

Цю складову «soft skills» розвиваю, використовуючи на уроках роботу учнів з тематичними папками, які містять необхідний теоретичний матеріал та вправи для формування вмінь з теми.

Також на своїх уроках пропоную самостійно сформулювати початкову мету та оцінити свою роботу.

Соціальні навички

1. Командна робота

Робота в групах сприяє формуванню у здобувачів освіти таких м'яких навичок, як вміння працювати в команді, вміння спілкуватися, вміння приймати рішення, переконувати і знаходити компроміс, вміння управляти своїм часом, мотивувати себе та інших.

На уроках математики пропоную здобувачам освіти технології групової роботи:

- Ажурна пилка
- Дерево рішень

- Броунівський рух
- Навчаючи - учусь

2. Комунікативність

Вміння висловитися з питання, аргументувати свою позицію намагаюся розвивати на уроках під час виконання вправ Метод ПРЕС

<p>Вправа «Прес»</p> <p>Відповісти на питання, використовуючи схему методу «Прес»:</p> <p>«Я вважаю, що...»</p> <p>«Щому що...»</p> <p>«Наприклад...»</p> <p>«Отже...»</p>	
---	--

3. Емоційний інтелект

Здатність розуміти почуття інших та контролювати свої почуття - це невід'ємні м'які навички, яких потребує сьогодення. Тому на своїх уроках намагаюся вчити здобувачів освіти уважно слухати інших, не перебивати, не критикувати та спокійно реагувати на зауваження інших.

Особистісні навички

1. Гнучкість

Більшість видів діяльності вимагають певного рівня гнучкості, адаптивності та здатності змінюватися. Важливо вміти поглянути на проблему з різною перспективою та при зміні ситуації коригувати свій робочий процес. Щоб сприяти розвитку цієї складової «soft skills» пропоную учням розв'язувати поставлену задачу різними способами.

2. Ініціативність

На своїх уроках завжди заохочую ініціативних учнів.

3. Тайм-менеджмент

Навички тайм-менеджменту необхідні, щоб справлятися із завданнями вчасно, не відчуваючи дискомфорту чи відчуття, що завдання стають більшими за вас. На уроках намагаюся давати роботу учням та визначати термін її виконання.

М'які навички відповідають за наше соціальне життя, яке останніми роками стало відігравати більш значну роль в кар'єрному зростанні багатьох фахівців, ніж раніше. На відміну від "твердих", їх розвиток виміряти не так просто, але саме вони допомагають якомога ефективніше продемонструвати *hard skills* і застосовувати їх на практиці. Тому, щоб одержати кваліфікованого та затребуваного робітника необхідно розвивати м'які навички і на уроках математики.

Пашнєва Наталя Петрівна

викладач професійної підготовки

Використання прийомів технології розвитку критичного мислення на уроках професійно-теоретичної підготовки кравців

Навчання без міркування – марна праця.

Конфуцій

Навички критичного мислення, які популяризують у XXI столітті, дають змогу не потонути в інформаційній лавині, не піддатися різного роду маніпуляціям, допомагають приймати зважені рішення, ефективно їх вирішувати та відстоювати їх. Критичне мислення допомагає нам в пошуку нових шляхів розв'язання проблем.

Розвиток критичного мислення є важливим як для дітей, так і для дорослих, бо у світі, де має місце інформаційна війна та фейкові новини, важливо вміти розпізнавати інформацію, аналізувати джерела і мотиви, приймати зважені рішення. В період розвитку інформаційних технологій цінується вміння професійного пошуку необхідної інформації, здатність її проаналізувати, оцінити та застосувати.

Люди, які мають навички критичного мислення:

- чесні самі з собою;
- перемагають сумніви;
- ставлять запитання;
- базують судження на доказах;
- шукають зв'язок між предметами;
- інтелектуально незалежні;
- можуть відокремити головне від риторики;

- ними практично неможливо маніпулювати.

Перелік прийомів технології розвитку критичного мислення достатньо великий. Добирати їх слід з огляду на мету, завдання, зміст уроку професійно-теоретичної підготовки. Крім того, слід зважати на особливості цих прийомів, адже на певних етапах уроку вони є ефективнішими, а отже, доречнішими.

Зупинимося дещо детальніше на конкретних прийомах технології «Критичне мислення», які використовуються на уроках з предмета «Технологія виготовлення одягу».

Приєм «Знаю-Хочу дізнатися-Дізнався»

Графічна форма прийому відображає три фази, за якими будується процес технології розвитку критичного мислення: виклик, усвідомлення, рефлексія.

Перша стадія – виклик. Її присутність на кожному уроці є обов'язковою. Ця стадія дозволяє:

- актуалізувати й узагальнити наявні у здобувача освіти знання з даної теми чи проблеми;
- викликати стійкий інтерес до теми, що вивчається, мотивувати здобувача освіти до навчальної діяльності;
- спонукати здобувача освіти до активної роботи як на уроці так і вдома.

Друга стадія – усвідомлення. Ця стадія дає дещо інші завдання та дозволяє здобувачу освіти:

- отримати інформацію;
- усвідомити її;
- співставити та порівняти з уже наявними знаннями.

Третя стадія – рефлексія. Тут основним є:

- цілісне усвідомлення, узагальнення отриманої інформації;
- привласнення нового знання, нової інформації здобувачем освіти;
- формування у кожного здобувача освіти свого власного ставлення до досліджуваного матеріалу.

Робота з таблицею ведеться на всіх трьох стадіях уроку.

На початку уроку заповнюють першу частину таблиці «Знаю», здобувачі освіти складають перелік того, що вони знають про цю тему. Через цю первинну діяльність здобувач освіти визначає рівень власних знань, до яких поступово додаються нові знання.

Друга частина таблиці – «Хочу дізнатися» - це визначення саме того, що здобувачі освіти хочуть дізнатися, пробудження цікавості до нової інформації.

Після засвоєння теми на стадії рефлексії здобувачі освіти заповнюють третю частину таблиці «Дізнався».

Розглянемо цей прийом на прикладі уроку з технології виготовлення одягу за темою: «Крайові шви»

«Знаю»	«Хочу дізнатися»	«Дізнався»
Що називається машинним швом.	Які бувають види крайових швів?	До крайових швів відносять шви упідгин, обшивні шви, окантовувальні шви.
Класифікацію машинних швів.	Де застосовуються крайові шви?	Шви упідгин застосовується для обробки низу виробу, низу рукавів.
Види з'єднувальних швів.	Які технічні умови виконання крайових швів?	Обшивні шви застосовують для обробки країв коміра, манжет, хлястиків, краю борту.
Призначення з'єднувальних швів.		Окантовування зрізів деталей виконують косою бейкою або стрічкою.
Технічні умови виконання з'єднувальних швів.		Для окантовування можливе застосування спеціального пристосування, яке встановлюється на універсальну швейну машину.

Прийом інсерт (Insert)

Цей прийом є засобом, що дозволяє здобувачу освіти відстежувати своє розуміння прочитаного тексту. Технічно він досить простий. Здобувачів освіти треба ознайомити з рядом маркувальних знаків і запропонувати їм по мірі читання ставити їх олівцем на полях спеціально підібраного тексту. Позначати слід окремі абзаци або речення в тексті.

Після читання тексту з маркуванням здобувачі освіти заповнюють таблицю з маркерами, що складається з чотирьох колонок. Причому заповнюється спочатку перша колонка по всьому тексту, потім друга і т.д. Прочитавши навчальний текст один раз, повертаємося до своїх початкових припущень. У таблицю відомості з тексту заносяться обов'язково коротко, що дозволяє провести з текстом додаткову роботу з опрацювання прочитаного з текстом додаткову роботу з опрацювання прочитаного і його згортання в конспект

«!» - знаю	«+» - нове	«-» - міркував інакше	«?» - маю запитання

На цій стадії здобувач освіти може працювати самостійно. Даний прийом дозволяє візуально побачити зіткнення старих знань з новими.

Прийом інсерт працює і на стадії усвідомлення. Для заповнення таблиці здобувачам освіти знадобиться знову повертатися до тексту. Таким чином забезпечується усвідомлене, уважне читання. Розвивати читання з олівцем дуже корисно, тому цей прийом змушує здобувачів освіти уважно читати текст, розвивати системність мислення і вміння виділяти нове.

На етапі рефлексії обговорюємо записи, занесені до таблиці або саме маркування тексту. Закінчується робота озвучуванням таблиці, тобто засвоєння знань проговорюється.

Приклад тексту з маркуванням за темою: «Технічні вимоги до виконання ручних робіт»

Маркування	Текст
	Технічні вимоги до виконання ручних робіт
!	❖ Всі строчки і виконувани операції мають конкретні назви і належать до конкретного виду (<i>наприклад</i> : зметувальні, заметувальні строчки; операції: зметування, заметування, приметування, підрізання зрізів тощо).
!	❖ Нанесення допоміжних ліній (ліній обшивання коміра, прокладання оздоблювальних строчок тощо) виконується крейдою або милом тільки по допоміжних лекалах і лінійках. Товщина ліній не повинна перевищувати 1мм.
?	❖ Кінці надсічок і ліній розрізів деталей не повинні доходити до лінії строчки на 1-1,5мм.
!	❖ При виконанні строчок тимчасового призначення використовуються нитки білого кольору відповідних номерів.
!	❖ Колір ниток для строчок постійного призначення повинен відповідати кольору тканини.
+	❖ Всі зметувальні роботи виконують на відстані 1мм від позначеної лінії у бік зрізу деталі так, щоб зметувальні строчки не потрапляли під машинну строчку з'єднання деталей.
!	❖ Ручні стібки повинні бути однакової довжини.
!	❖ Нитку на початку строчки закріплюють вузликом або 2-3 стібками, вколюючи голку в одне і те саме місце.
+	❖ Наприкінці строчки нитку вузликом не зав'язують. Кінці внутрішніх строчок закріплюють зворотними проколами голки: постійних строчок 2-3 стібки, а тимчасових 1-2 стібки.
-	❖ При видалення ниток тимчасових строчок їх розрізають ножицями через кожні 100-150мм і витягують з тканини.
+	❖ Фурнітуру пришивають нитками кольору фурнітури.
!	❖ Гудзики з отворами пришивають на невеликій стійці, гудзики з вушком – без стійки.
?	❖ Номер голок повинен відповідати товщині тканини і характеру виконання робіт.
?	❖ При з'єднанні деталей однієї товщини ручними стібками враховують те, що верхня деталь припосаджується.
?	❖ При з'єднанні двох деталей різної товщини та щільності деталей із більш тонкої і менш щільної тканини розташовують зверху.

Прийом «Концептуальна таблиця»

Цей прийом використовується, коли потрібно порівняти три і більше об'єктів.

Таблиця будується так: по горизонталі розташовується те, що підлягає порівнянню, а по вертикалі, за якими порівняння відбувається. **Як приклад розглянемо тему: «Види рукавів в легкому одязі».**

Здобувачі освіти заповнюють таблицю, працюючи в парах. Потім проводяться обговорення та порівняння результатів.

Ескіз моделі	Силует	Покрій рукава	Кількість швів рукава	Довжина рукава	Спосіб оформлення низу рукава
					
					
					

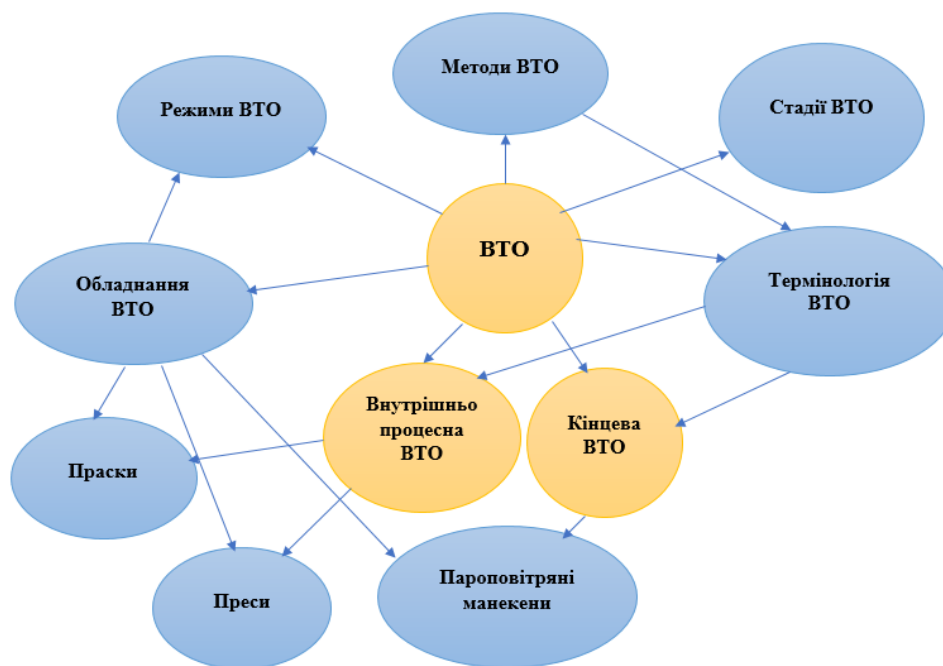
Приєм «Кластер»

Це педагогічна стратегія, яка допомагає здобувачам освіти вільно і відкрито мислити та висловлювати свою точку зору з приводу будь-якої теми. Розбивка на кластери використовується як на етапі актуалізації опорних знань, так і на етапі рефлексії, найчастіше для стимулювання розумової діяльності до моменту коли, певна тема буде вивчена більш ретельно. Часто застосовують цей прийом як засіб для підведення підсумків вивченого.

Алгоритм створення кластера:

- 1) У центрі чистого аркуша пишеться ключове слово, чи назва теми.
- 2) Навколо пишуться у «віконцях» основні властивості, визначення, характеристики, позиції, які виражають ідеї, факти, образи, відповіді для даної теми.
- 3) По мірі запису, слова, що з'явилися з'єднуються стрілками, які показують зв'язок з ключовим поняттям тощо. У кожного з «супутників», таким чином, з'являються свої «супутники», встановлюються логічні зв'язки. В результаті отримують структуру, яка відображає інформаційне поле даної теми.

Приклад застосування цього прийому відображається на схемі:

Прийом «Шість капелюхів критичного мислення»

Цей прийом здебільшого застосовується на стадії рефлексії. Сполучення «надіти чийсь капелюх», означає займатися конкретною діяльністю. Людина, подумки одягаючи капелюх певного кольору, вибирає в даний момент тип мислення, який з ним асоціюється. Капелюх легко надіти і зняти, крім того, капелюхи вказують на роль. «Приміряючи» на себе капелюх певного кольору, ми вчимося думати в заданому напрямку.

Здобувачі освіти діляться на групи. Кожна група отримує капелюх визначеного кольору. При цьому висловлюється декілька точок зору з однієї теми.

«**Білий капелюх**» - інформація (констатуються факти з даної теми, без їх обговорення).

«**Жовтий капелюх**» - позитивні судження (висловлюються позитивні моменти).

«**Чорний капелюх**» - критика – проблеми і труднощі (визначаються негативні моменти, наприклад, де здобувачі освіти допускають помилки).

«**Зелений капелюх**» - творчі судження, позиції (висловлюються ідеї та припущення, заслуховуються будь-які ідеї, гіпотези, не залежно від їх правильності).

«**Червоний капелюх**» - емоційні судження без пояснень (формулюються емоції, які були отримані при роботі з матеріалом).

«**Синій капелюх**» узагальнення сказаного (проводиться аналіз проблеми та висновки).

Приєм «шість капелюхів» можна використовувати при виконанні завдань будь-якої складності. Необов'язково застосовувати капелюхи всіх кольорів (одночасно можна брати три, чотири). Зміна капелюхів привчає здобувачів освіти бачити один і той же предмет з різних точок зору, в результаті чого складається більш повна картина досліджуваного матеріалу. Використання даного прийому на уроках розвиває у здобувачів освіти здатність структурувати інформацію, дозволяє зробити урок різнобарвним і захоплюючим.

Приклад прийому «Шість капелюхів критичного мислення»

Тема уроку: «Обробка виточок в спідниці»

інформація (алгоритм обробки виточок в спідниці)

позитивні судження (вказуються технічні умови обробки виточок)

критика – проблеми і труднощі (вказуються дефекти, які можуть виникнути при обробці виточок, причини їх виникнення)

творчі судження, позиції (вказуються способи усунення дефектів, які виникають при обробці виточок)

емоційні судження без пояснень
(формулюються емоції, які були отримані при роботі з матеріалом)

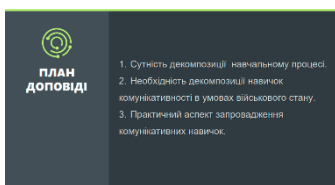
узагальнення сказаного (проводиться аналіз проблеми та висновки)

Переваги технології розвитку критичного мислення:

- робота в групах, мікрогрупах розвиває інтелектуальний потенціал учасників, розширюється їх словниковий запас;
- спільна робота сприяє кращому розумінню важкого, інформаційно-насиченого матеріалу;
- є можливість повторення, засвоєння матеріалу;
- виробляється повага до власних думок і досвіду;
- з'являється глибина розуміння, виникає нова, ще більш цікава думка;
- здобувачі освіти стають більш сприятливими до досвіду однолітків: спільна робота виховує єдність, вміння слухати один одного, відповідальність за спільний спосіб пізнання;
- в ході обговорення виявляється кілька трактувань одного і того ж змісту, а це ще раз працює на розуміння;
- розвивається активне слухання;
- є можливість розвіяти стереотипи сприйняття того чи іншого здобувача освіти, підвищити самооцінку.

Слід відзначити, що технологія розвитку критичного мислення дозволяє підвищити інтерес здобувачів освіти до процесу навчання, сприяє активному сприйняттю ними навчального матеріалу, розвиває здатність до самостійності, аналітичної роботи з інформацією будь-якої складності, формує комунікативні навички, відповідальність за знання і вміння.

Необхідність декомпозиції комунікативності для успішного розвитку комунікативних навичок учнів в умовах воєнного стану

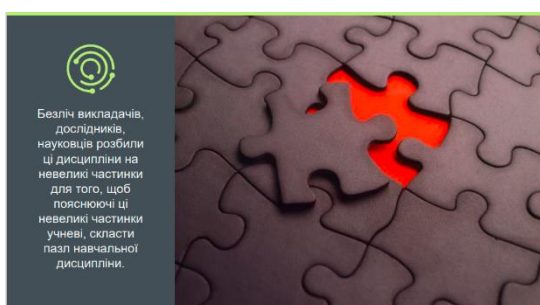
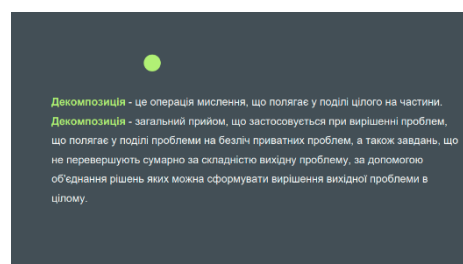

1. Сутність декомпозиції навчального процесу

Декомпозиція це операція мислення, що полягає у поділі цілого на частини. Також декомпозицією називається загальний прийом, що застосовується при вирішенні проблем, що полягає у поділі проблеми на безліч приватних проблем, а також завдань, що не перевершують сумарно за складністю вихідну проблему, за допомогою об'єднання рішень яких можна сформуванати вирішення вихідної проблеми в цілому.

Виходячи з такого визначення декомпозиції ми можемо прослідкувати її у будь якій з класичних навчальних дисциплін.

Візьмемо за приклад математику. Кожен викладач математики, прийшовши на урок у старших класах вже досяг першого рівня декомпозиції, бо математика у старших класах розбита на алгебру та геометрію. Далі візьмемо алгебру. Третій рівень декомпозиції передбачає що алгебра включаєв себе наступні розділи: лінійна алгебра, елементарна алгебра, булева алгебра. І, нарешті, викладач, що викладає лінійну алгебру розуміє, що він повинен розповідати про лінійні, квадратні та кубічні рівняння.

Таке розбиття навчальних дисциплін на окремі складові є звичним для нас. Але лише через те, що вони викладаються досить давно. Деякі вже тисячі років. За цей час безліч викладачів, дослідників, науковців розбили ці дисципліни на невеликі частинки для того, щоб пояснюючі ці

невеликі частинки учневі скласти пазл навчальної дисципліни.

Будь яка спроба навчати одразу чомусь великому і неосяжному приречена на провал. Будь який учень вивчаючи певну дисципліну робить в ній перші кроки і не може досягнути її повністю.

2. Необхідність декомпозиції навичок комунікативності в умовах військового

стану.

Чому ж необхідно розбивати навчальні дисципліни на маленькі складові?

Вже давно минули часи коли одна людина могла досягнути увесь обсяг знань, накопичений людством. Наприклад Аристотель одночасно писав свої твори біології, математики, астрономії, психології та багатьох інших наук. Але то було давно. У наш час одна людина

нездатна охопити навіть одну класичну науку, бо обсяг знань дуже великий. Як викладач економічних дисциплін можу навести у приклад нобелівського лауреата Річарда Талера. Він займається поведінковою економікою як окремою ланкою економічної науки все життя.

Те ж саме, на мій погляд відбувається і з запровадженням навичок soft skills у навчальному процесі.

На мій погляд, зараз більшість викладачів намагаються запроваджувати дуже широкі категорії soft skills?, які один викладач не може досягнути.

Гнучкими вважаються навички критичного мислення, вирішення завдань, публічного виступу, ділового спілкування, роботи в команді, цифрового спілкування, організації діяльності, на які впливають рівень лідерських якостей, знання трудової етики, дисципліни, почуття відповідальності.

Нині (до 2022 року) виділяються чотири основних гнучких навичок майбутнього (4К навички): креативність, комунікативність, кооперативність, критичність.

Але що ж таке комунікативність ? З чого вона складається ?

Для себе я усвідомив, що не можу просто навчати комунікативності. Я можу навчати певним речам, з яких комунікативність складається.

А якщо я буду говорити про комунікативність взагалі, то це будуть судження в площині філософії, які можуть бути цікаві дослідникам та науковцям, але учням це не дасть потрібних навичок. Для учня важливі більш конкретизовані навички, а не загальне уявлення про комунікативність.

Тому ми можемо говорити про необхідність подальшої декомпозиції комунікативності на більш дрібні складові. Я вже наводив як приклад економіста Річарда Талера, який займається виключно поведінковою економікою. Він має таку можливість, бо поведінкова економіка складає окрему галузь економічної науки. Тож якщо брати навички комунікативності та робити їх декомпозицію на все менші і менші складові, о

викладачі можуть обрати певні напрямки для себе. Так виникне спеціалізація викладачів в запровадженні навичок soft skills.

Виникнення спеціалізації призведе до більш глибокого розуміння цієї сфери навчання.

Окрім того виникнення вузької спеціалізації у запровадженні soft skills може мати ще один дуже корисний наслідок. Виникнення спеціалізації може зацікавити науковців, які зможуть працювати за вузькими напрямками та створювати наукову базу для запровадження м'яких навичок.

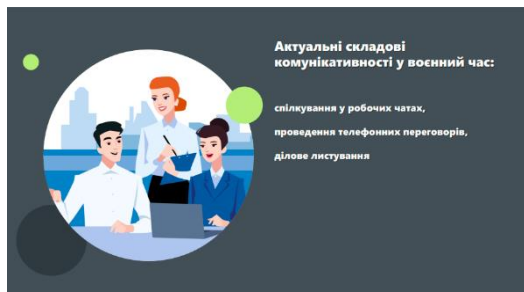
Якщо ми запроваджуємо вміння працювати в команді або здатність критично мислити, то ми повинні звертати велику увагу на те що саме актуально у наш воєнний час. А це неможливо зробити, якщо не усвідомлювати з чого ці навички складаються. Для того щоб розібратися що в наш час важливо зі складових критичного мислення, наприклад, треба розуміти які складові взагалі є.

Якщо взяти комунікативність, то під час військового стану найбільш актуальними її складовими, на мій погляд, є спілкування у робочих чатах, проведення телефонних переговорів, ділове листування. Це конкретні складові комунікативної компетентності, які є конкретними навичками і не містять в собі багато філософії. І, на відміну від дуже узагальненого комунікативної компетентності, цим навичкам можна навчити.

Всі ці навички об'єднані тим що це комунікація без особистого контакту, з використанням цифрових технологій комунікації. Саме такий відбиток наклала війна на будь яке спілкування. Але ці навички залишаться актуальними і після війни, бо за два роки карантину та майже рік війни ми отримали величезний досвід цифрового спілкування і він буде використовуватися і надалі.

3. Практичний аспект запровадження комунікативних навичок

Багато учнів не звикли вести формалізоване спілкування за допомогою цифрових

технологій. Вони можуть вільно спілкуватися з друзями, де межі толерантності, поваги та етикету дуже розмиті. А ось спілкування з викладачами має певні проблеми, бо воно більш формалізоване і має

Основні проблеми спілкування здобувачів освіти з викладачами

- абсолютна нетолерантність
- невміння досягати домовленостей
- невміння правильно адресувати інформацію

більш жорсткі правила. Я бачу в цьому певні проблеми: абсолютна нетолерантність, невміння досягати домовленостей, невміння правильно адресувати інформацію. Це те, що

дуже знадобиться після працевлаштування.

Хтось може зауважити, що вміння домовлятися чи телефонні переговори це навички специфічні. Але я, як викладач економічних дисциплін,можу зазначити що такий предмет як «Основи підприємництва» неможливо уявити без переговорів, листування та вміння досягати домовленостей.

Окрім того це саме ті навички методичне підґрунтя для яких можна запозичити з величезної кількості бізнес-літератури. Де вони описуються визнаними майстрами та успішними бізнесменами.

У сфері бізнесу навички комунікативності дуже гарно структуровані і розбиті на складові. Це може служити прикладом чого треба прагнути у навчальному процесі. Саме наявність вузьких і специфічних аспектів спілкування дозволяє мати велику кількість літератури з цих тем. Якщо обмежуватися лише загальними сферами то комунікація не буде дуже ефективною і ми не будемо мати тієї бази знань, якої потребуємо.

Я звернувся до сфери бізнесу саме тому, що там soft skills запроваджуються досить давно і успішно. І комунікативність, і робота в команді, і публічні виступи і дуже багато іншого. Тому я раджу усім звернути увагу на бізнес літературу.

На мій погляд кожен викладач, перед тим, як почати запровадження softskills у навчанні повинен поставити собі просте запитання: «а які ж soft skills ясам маю ?». І починати щось запроваджувати можна лише тоді, коли відповідь буде знайдена. Бо неможна навчити тому, чого сам не вмієш. Запровадженню soft skills повинен передувати детальний самоаналіз навичок і знань. Це, власне, і буде початком того процесу декомпозиції, про який я говорив.

Логвін Наталія Сергіївна

*майстер виробничого навчання
професії перукар,
викладач професійної підготовки*

Генерування лідерських якостей здобувачів освіти в умовах воєнного стану як складова формування навичок успішності (комплексне вирішення проблем) у професійній діяльності майбутніх перукарів

Державна програма розвитку закладів професійної освіти ставить метою набуття майбутніми фахівцями здатності ефективного реагування на світову тенденцію переходу від індустріальної моделі розвитку до інформаційної, що викликає зміни мети, змісту,

функцій і завдань діяльності сучасного фахівця. Це вимагає належної підготовки фахівця-професіонала, який, окрім фахової підготовки, володіє комплексом лідерських навичок.

Важливе значення мають інноваційне мислення, організаторські здібності, комунікативні навички, ініціативність, рішучість, дисциплінованість тощо. Підготовку до лідерства у колективі розглядаємо як соціально-педагогічну систему, що сприяє опануванню

здобувачами освіти трьома базовими навичками: проведенні діагностування розвитку колективу працівників, гнучкістю й партнерством. Формування означених лідерських навичок у здобувачів освіти зможе у майбутньому забезпечити Україну висококваліфікованими конкурентоздатними фахівцями.

Під формою виховання лідерських якостей ми розуміємо зовнішнє вираження узгодженої, цілеспрямованої, чітко організованої системи виховної взаємодії педагогів і здобувачів освіти, що здійснюється у встановленому порядку та має своїм наслідком розвиток лідерського потенціалу особистості майбутнього фахівця.

Під методами (від гр. *methodos* — спосіб, шлях) виховання лідерських якостей студентів ми розуміємо науково-обґрунтовані, загальні способи педагогічно доцільної суб'єкт - суб'єктної взаємодії усіх учасників виховного процесу, спрямовані на формування у студентів лідерських якостей.

Залежно від функцій, які виконують методи виховання у формуванні особистості, їх поділяють на:

- 1) *методи формування свідомості;*
- 2) *методи формування суспільної поведінки, методи стимулювання діяльності й поведінки;*
- 3) *методи контролю й аналізу ефективності виховання.*

Для здобувачів професійної освіти, які перебувають в умовах воєнного стану, важливо сформувані бажання рухатися вперед:

- чітке усвідомлення власної мети;*
- адекватну самооцінку;*
- чесність та надійність;*
- активну життєву позицію;*
- вміння бачити перспективи у житті;*
- вміння орієнтуватися у різних ситуаціях.*

Студентський туризм – це масова або групова форма виховання, яка передбачає пересування здобувачів освіти у місця варті уваги за межами їх повсякденного середовища перебування. В залежності від цілі, що ставиться перед туристичною експедицією, розрізняють рекреаційний, оздоровчий, спортивний, діловий, пізнавальний (екскурсійний) туризм та інші. У вихованні лідерських якостей майбутніх фахівців усі види туризму мають розвиваюче, навчальне і виховне значення. Так, рекреаційний, оздоровчий і спортивний туризм додають сил, покращують нервову і психічне здоров'я. Діловий і пізнавальний туризм – сприяють формуванню професійної компетентності, національної самосвідомості, патріотизму інших моральних якостей. Студентські олімпіади, конкурси, змагання є формами, які вмотивовують до першості, високих досягнень, формують у студентів волю до якості.

До групової форми роботи з виховання лідерських якостей студентів можна віднести організаційно-виховні години, які передбачають міжособистісну взаємодію наставника і здобувача освіти. Це, насамперед, форма виховної роботи наставника із групою, у ході якої учні беруть участь у спеціально організованій діяльності, яка дозволяє реалізувати пізнавальну, орієнтувальну, спрямовуючу та розвиваючу функції.

Організаційно-виховні години повинні сприяти розвитку особистості студента, допомагати йому засвоїти і виробити власну систему цінностей, набути конструктивних, проєктивних та організаторських умінь необхідних майбутнім фахівцям для самоствердження у професійній діяльності у ролі ведучих фахівців і лідерів. Потрібний виховний ефект у формуванні лідерських якостей майбутніх фахівців досягається при гармонійному поєднанні особистого і колективного.

У зв'язку із цим важливе значення мають індивідуальні форми виховання до яких можна віднести бесіду, задушевну розмову, консультацію, формування списку спеціальної літератури для персонального читання, колекціонування, обмін думками, виконання доручення, надання індивідуальної допомоги в конкретній роботі, спільний пошук вирішення проблеми, завдання.

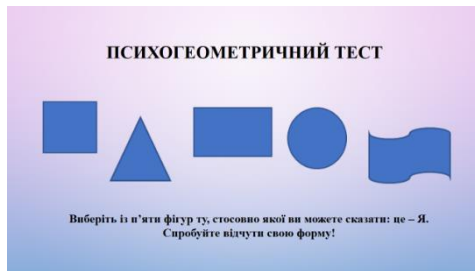
Для визначення лідерських якостей у своїй групі я використовувала “Психометричний тест”, приведений нижче.

Психометричний тест

Точність діагностики 85%. Дана методика дає можливість:

- миттєво визначити тип особи;
- дати докладну характеристику особистісних якостей і особливостей поведінки людини;
- спрогнозувати поведінку кожного типу особистості;

- визначити рівень психологічної сумісності з певними типами людей. Інструкція:

Виберіть із п'яти фігур ту, стосовно якої ви можете сказати: це – Я. Спробуйте відчути свою форму! Якщо вам буде важко зробити це, то виберіть фігуру, яка першою привернула вашу увагу. Потім прорангуйте фігури, які залишилися поза вашою увагою і запишіть їхні назви під відповідними номерами. Остання фігура під номером 5, буде точно не вашою формою, тобто формою, яка підходить вам найменше.

Коротка психологічна характеристика основних “форм” особистості.

Фігура, що опинилася на першому місці, – це Ваша основна фігура чи суб'єктивна форма. Вона дозволяє визначити Ваші основні, домінуючі риси характеру чи особливості поведінки. Риси фігур, які Ви обрали наступними, – це риси, які Ви демонструєте тим рідше, чим далі від першої знаходиться та чи інша фігура. Остання, п'ята фігура вказує на форму людини, взаємодія з якою викликає у Вас найбільші труднощі.

Може статися, що жодна фігура Вам, чи іншій людині, не підходить. Тоді людину можна описати комбінацією з двох або навіть трьох форм.

Нарешті, може статися, що Вам важко вловити інтуїтивне відчуття форми себе чи іншої людини. Тоді почніть з характеристик, що наведені для п'яти форм, намагайтеся використати їх для розуміння людей даного типу та прогнозу їх поведінки і поступово тренуйте в собі відчуття геометричної форми цих людей.

Квадрат. Якщо вашою основною формою є квадрат, то ви невтомний працівник. Працелюбність, наполегливість, потреба доводити розпочату справу до кінця, старанність, яка дозволяє досягати завершення роботи, – це те, чим відомі істинні “люди-квадрати”. Витривалість, терпіння і методичність зазвичай роблять їх висококласними спеціалістами у своїй галузі. Цьому сприяє невтомна потреба в інформації та колекціонування найнеймовірніших відомостей.

“Люди-квадрати” скоріше “вираховують” результат, аніж здогадуються про нього. Вони надзвичайно уважні до деталей, дрібниць, а також люблять раз і назавжди заведений порядок. Усі ці якості сприяють тому, що “квадрати” можуть стати відмінними адміністраторами, виконавцями, але рідко бувають хорошими розпорядниками, менеджерами. Звичайно, всі названі чесноти “людей-квадратів” мирно співіснують зі слабкими місцями.

Трикутник. Ця форма символізує лідерство, і багато “трикутників” відчувають у цьому своє призначення: “Народжені, щоб бути лідерами”. Найхарактернішою особливістю

“людей-трикутників” є здатність концентруватися на головній меті. Вони – енергійні, сильні особистості, які ставлять прозорі цілі і, як правило, досягають їх.

“Люди-трикутники” дуже впевнені в собі, хочуть постійно відчувати свою правоту. Це робить їх особистостями, які постійно конкурують з іншими. “Трикутник” – це установка на перемогу.

Із “Трикутників” виходять прекрасні менеджери найвищого рівня управління. Саме до таких висот вони і прагнуть. І допомагає їм у цьому ще одна якість – майстерність “політичної інтриги”. Взагалі, “Трикутники” дуже симпатичні, привабливі люди, які змушують все і всіх обертатися навколо себе і без яких наше життя втратило б усю гостроту відчуттів.

Прямокутник. Символізує стан переходу та змін. Це люди, незадоволені тим способом і стилем життя, який вони ведуть у даний час, а тому перебувають у пошуках кращого становища.

Найбільш характерні риси “Прямокутників” – непослідовність і непередбачуваність вчинків упродовж перехідного періоду. Тим не менш, як і у всіх людей, у “Прямокутників” виявляються і позитивні якості, що приваблюють до них оточуючих. Це, перш за все, допитливість, жвавий інтерес до всього, що відбувається, та сміливість. Правда, зворотним боком цього явища є надмірна довірливість, навіюваність, наївність. Тому “Прямокутниками” легко маніпулювати.

Якщо ви дійсно маєте “прямокутну форму”, будьте обережні! І пам’ятайте, що “прямокутність” – це лише стадія. Вона мине – і ви вийдете на новий рівень особистісного розвитку та збагатитесь набутим досвідом.

Коло. “Люди-кола” – це найкращі комунікатори серед п’яти форм, насамперед тому, що вони найкращі слухачі. Їм характерна висока чутливість, розвинута емпатійність – здатність співпереживати, співчувати, емоційно відгукуватися на переживання іншої людини. “Людина-коло” відчуває чужу радість і відчуває чужий біль, як свій власний. “Люди-кола” відмінно “бачать” людей і в одну мить можуть розпізнати облудника та брехуна. Вони “вболівають” за свій колектив і високопопулярні серед колег по роботі. Але, як правило, вони слабкі менеджери і керівники у сфері бізнесу.

По-перше, “Люди-кола”, через їх спрямованість скоріше на людей, ніж на справу, надто намагаються догодити кожному. По-друге, “Кола” не відрізняються рішучістю. Якщо їм випадає керувати, то вони обирають демократичний стиль керівництва і намагаються обговорити практично будь-яке рішення з більшістю та заручитися підтримкою.

Можна сказати, що “Кола” – природжені психологи. Для того, щоб очолити серйозний бізнес, “Людам-колам” не вистачає організаторських навичок.

Зигзаг (хвилясті лінії). Ця фігура символізує креативність, творчість. Це найбільш унікальна і єдина розімкнута фігура з п'яти. Якщо ви чітко обрали хвилясту лінію як свою основну форму, то ви, скоріше за все, істинний “право-півкульний” мислитель, вільнодумуюча людина.

“Зигзаги” схильні бачити світ постійно змінним. Тому для них немає нічого більш нудного, ніж речі, які ніколи не змінюються: постійність, шаблон, правила та інструкції; люди, які завжди з усім погоджуються або роблять вигляд, що погоджуються.

“Зигзаги” просто не можуть продуктивно працювати у добре структурованих ситуаціях, їм необхідна різноманітність, високий рівень стимуляції та незалежність від інших на своєму робочому місці.

“Зигзаг” – найзбудливіша з усіх п'яти фігур. При цьому “людині-зигзагу” не вистачає компромісності: вона нестримана, дуже експресивна, що разом з ексцентричністю часто заважає їй втілювати свої ідеї в життя.

Також, для відпрацювання навичок впевненої поведінки у здобувачів освіти, я використовую вправу “Я-зірка”.

Вправа «Я - зірка»

Вправа проводиться по колу. Кожен учасник вибирає для себе роль значущої для нього, і, в той же час, відомої присутнім зірки (відомий стиліст, Президент України, казковий персонаж, літературний герой і т.д.). Потім він проводить самопрезентацію (вербально або невербально: вимовляє якусь фразу або показує певний жест, що характеризує його зірку). Решта учасників намагаються відгадати ім'я «кумира».

Запитання:

1. Чи складно Вам було вибрати для себе роль значущої і відомої «зірки»?
2. Що схожого між Вами та обраною «зіркою»?
3. Які почуття виникали у вас під час презентації?
4. Ви намагалися показати обрану Вами «зірку» так, щоб було зрозуміло іншим?
5. Що було легше, показувати чи відгадувати?

Війна змінила наше життя, разом з пандемією коронавірусу змінила форму навчання. Але ми не повинні зупинятися і навіть в он-лайн режимі повинні формувати та розвивати лідерські якості здобувачів освіти, як складову формування навичок успішності у професійній діяльності майбутніх перукарів.

Лідерство є багатогранним різноплановим процесом, залежить від особистих якостей індивіда, ситуацій у які він потрапляє, групи в якій діє, задач які вирішує, стилю (моделі) управління (поведінки) який обирає, спроможності ефективно досягати потрібних результатів, вміння переконувати, трансформувати мотиви послідовників, бути моральним авторитетом тощо.

Отже, робота по формуванню та розвитку лідерського потенціалу як невід'ємного процесу демократизації України шляхом реалізації освітніх, просвітницьких та інформаційних програм серед дітей та молоді з сімей, що опинилися у складних життєвих обставинах, є перспективним напрямком роботи.

Степаніщева Людмила Василівна

майстер виробничого навчання професії Кухар

Практичний аспект використання методу ситуаційного навчання -дієвий засіб набуття соціальних навичок soft skills в умовах воєнного стану

Введення в Україні воєнного стану є новим викликом для сфери освіти. Одним із завдань освіти в умовах воєнного стану є підтримання рівня якості викладання та зацікавленості здобувачів освіти у навчанні. Досягненню зазначеної мети сприятиме впровадження у навчальний процес нових підходів до викладання. Встановлено, що особливість стану території стосовно перебігу військових дій, стала відігравати ключову роль як для тих, хто навчає (ЗПТО), так і для тих, хто навчається.

Сучасна освіта в умовах війни зазнала суттєвих змін, що в підсумку відобразилося на освітньому процесі.

Виникають певні проблеми, що потребують негайного вирішення, як організувати освітній процес здобувачам освіти у місцях їх постійного проживання та місцях евакуації, як надавати психологічну підтримку, так і навчальну. Освіта має сприяти розвитку особистості і щоб люди могли діяти з більшою самостійністю, тверезим судженням, з критичним мисленням та особистою відповідальністю.

Дослідження викликані стресовими ситуаціями, у здобувачів освіти проявилися низку здібностей:

- емоційний інтелект;
- силу волі;
- завзятість;
- креативність;
- вміння протидіяти стресам і знаходити спільну мову з оточуючими;
- здатність адаптуватися до змін в умовах життя й праці;
- здатність до навчання та інші.

Емоційний інтелект здатність розпізнавати свої емоційні стани, наявність конкретних знань про своє власне почуття, самоповага, впевненість у собі та своїх здібностях, здатність боротися зі стресом.

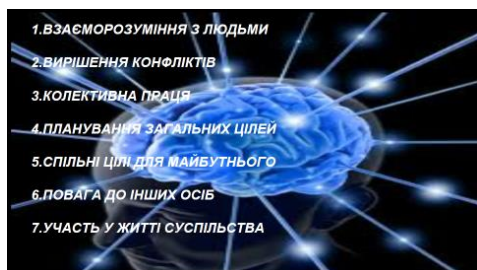

Сила волі дозволила здобувачам освіти сформувати і докласти зусилля до навчання.

Завзятість продемонстрували здобувачі освіти впевнено навіть коли справи йшли не по плану та емоційний та психологічний стан був на межі розладу.

Креативність розглядається як творча здібність, яка є потужним фактором розвитку особистості, визначає її готовність до нестандартного мислення й поведінки. Саме творча обдарованість може стати могутнім стимулом економічного розвитку й засобом національного престижу. Ця обставина й актуалізувала перед практичною освітою виховання креативної особистості, здатної до творчої діяльності в різних сферах життя. Дослідження базується на розкритті сутності понять «творчість» та «креативність». За результатами дійшла висновку: об'єднує ці поняття думка про те, що творчий процес ґрунтується на натхненні та стресі як і майстра та і здобувача освіти, його здібностях, традиціях, якими володіє людина, тоді як креативності притаманним є прагматичний елемент, який проявляється в розумінні того, навіщо потрібно щось створювати, для кого потрібно щось створювати, як потрібно щось створювати і, власне, що саме потрібно створювати.

Виокремлено та охарактеризовано низку якостей творчої особистості, на які слід опиратися майстрам та викладачам в організації креативного освітнього процесу, зокрема увага акцентована на вагомій рисі творчої особистості – здатності пристосовуватися до будь-яких, навіть найскладніших умов.

Дійшла висновку, що в теперішній час креативність значною мірою

слугує своєрідним механізмом адаптації особистості майбутнього фахівця до швидкоплинних соціальних умов. З'ясовано, що формування креативності у здобувачів освіти пов'язано з проходженням ними низки етапів, кожен з яких є необхідним для того, щоб розвиток особистості відбувався гармонійно. Так, кожен із зазначених етапів включає низку послідовних дій, які дозволяють пройти етапи з мінімальною кількістю труднощів та

перепон. Зроблено висновок про те, що основна мета формування креативності у здобувачів освіти – «розбудити» в собі творця та максимально розвинути закладений творчий потенціал.

Таким чином, незважаючи на певні проблемні питання вони зміцнювалися та стали більш впевненими в навичках та здібностях, необхідні для їхнього життя і взаємопорозуміння з іншими людьми; для вирішення конфліктів; для колективної праці і планування з іншими загальних цілей і спільного майбутнього; для поваги плюралізму і різноманітності (наприклад, гендерна, етнічна приналежність, релігія і культура), а також для активної участі у житті суспільства.

Крім того, освіта дозволяє здобути професійні навички та знання в соціальній та психологічній сферах, які дозволять їм приймати обґрунтовані рішення в різних життєвих ситуаціях, працювати у сфері трудових відносин, брати участь у місцевих і глобальних ринках праці, застосовувати технічні інструменти для задоволення основних потреб, а також поліпшити якість свого життя та життя інших людей.

Мартирисянц Олена Олександрівна

*майстер виробничого навчання професії
швейного напрямку*

Практики використання сучасних технологій при формуванні креативності та творчості здобувачів освіти швейного напрямку в умовах воєнного стану

Якісна підготовка кваліфікованих робітників потребує творчого підходу викладачів та майстрів виробничого навчання професійно-технічних навчальних закладів до вибору змісту, форм, методів та засобів навчання, максимального використання досягнень сучасної педагогічної науки, нових педагогічних і виробничих технологій, які мають бути орієнтованими не лише на передачу готових знань, а й відображати ідеї розуміння та визнання чужої точки зору, повагу до особистості, організації співпраці та самовираження в діяльності, в творчості, тобто на формування комплексу особистісних якостей учнів. Розвиток сучасної техніки та виробництва неможливий без висококваліфікованих робітничих кадрів, яких готує професійно-технічна освіта. Оновлення змісту підготовки в навчальних закладах становить основу стратегічних завдань. Сучасний етап розвитку професійно-технічних навчальних закладів пов'язаний з необхідністю розв'язання проблеми підвищення інтелектуального рівня пізнавального і творчого потенціалу учнів.

Пошук засобів для розвитку пізнавальних і творчих здібностей, підвищення ефективності навчання є проблемою загальною для багатьох країн. Нині розроблено велику кількість технологій навчання. Процес використання традиційних і впровадження нових

(інноваційних) технологій навчання протікає стихійно. У процедурі їхнього відбору і реалізації у навчальному процесі мають місце суперечності між: новими цілями освіти і старими способами представлення і засвоєння знань; зростаючими об'ємами інформації, яку необхідно передати учням, і обмеженою кількістю навчального часу; гострою необхідністю педагогічних інновацій у навчальному процесі і недостатньою розробленістю методології використання нових педагогічних технологій в освіті. Наявність цих суперечностей обумовлює необхідність вивчення ефективності використання інноваційних методик.

У нормативних документах наголошується необхідність розвитку професійної освіти з метою підготовки кваліфікованих фахівців, конкурентоздатних на ринку праці, таких, що вільно володіють своєю професією і орієнтованих в суміжних областях діяльності, готових до постійного професійного зростання, соціальної і професійної мобільності. Реалізація цієї мети припускає, перш за все, підвищення якості освіти.

Вирішення цієї проблеми багатопланове, оскільки якість освіти визначається сукупністю показників, що характеризують різні аспекти навчальної діяльності: зміст освіти, технології навчання, матеріально-технічне забезпечення, кадровий потенціал. Саме професійна, докорінно оновлена освіта, здатна створити стабільний запас кваліфікації робітника, що дасть змогу оперативно реагувати на швидкісні зміни технологій виробництва.

Сучасне життя розвивається швидкими темпами, тому система професійної освіти повинна розвиватися, змінюватися. В Україні формується нова система освіти, яка орієнтована на входження у світовий освітній простір, супроводжується істотними змінами в педагогічній теорії і практиці навчально-виховного процесу. Це зумовлює появу освітніх інновацій, які покликані суттєво змінити освітній процес. Тому майстер виробничого навчання, навіть найталановитіший, уже не може бути єдиним джерелом інформації. Традиційне навчання з його авторитаризмом, орієнтацією на середнього учня, перевагою репродуктивної діяльності над пошуковою не відповідає вимогам часу.

Настала необхідність переходу від «передачі знань» до «навчання вчитися», «навчати жити». Сучасному здобувачеві освіти не так треба подати тему, як навчити осмислювати її, а він вже потім шукатиме інформацію, яка допоможе реалізувати проблему. Отож, сучасний викладач має повернути учням інтерес до навчання, зробити освітній процес цікавим, посилити бажання вчитися, спонукати до пошуку нестандартних креативних рішень.

Сприятливі вирішенню поставлених перед освітою завдань мають інноваційні підходи у професійно – практичній підготовці як засіб формування компетентності майбутніх робітників. Донедавна терміни «креативність», «інноваційний процес» у вітчизняній

педагогічній літературі майже не вживалися. Зараз ситуація змінилася. І хоча трактування цих термінів у різних авторів має суттєві відмінності, у практиці вони використовуються досить широко, що свідчить про становлення нового напрямку у педагогічній науці і практиці – педагогічної інноватики.

Якщо креативність – це потенційно можлива зміна, то інновація – це зміна реалізована, така, яка з можливості стала реальністю.

Розвитку креативності та творчих здібностей у здобувачів освіти нашого навчального закладу приділяється велика увага. Викладачі, майстри намагаються відповідати сучасним тенденціям і рухатися в ногу з часом, адаптуючись під реалії сьогодення. Освітній процес продовжується, незважаючи на оголошений воєнний стан в країні, проте в цей нелегкий для нашої Батьківщини час змінюються задачі та пріоритети. Через війну в Україні велика кількість людей втратила своє майно, особисті речі. Волонтерські організації забезпечують постраждалих усім необхідним, але виникають ситуації, коли речі, що надають волонтери, не підходять за розміром чи мають незначні дефекти. Окрім того, що одяг має виконувати свою основну захисну функцію, бути зручним, підходити за розміром, він має бути ще красивим та приносити естетичне задоволення людині, що носить його. Тому студентка групи 201 Манілова Дар'я опанувала техніку апсайклінг.

Апсайклінг – це давати нове життя старим речам. Це модне нині слово, те чим ще багато років тому назад, займалися наші бабусі, зшиваючи клапті ковдр, штопаючи протерті штани та латаючи дірки.

Чим же сучасний апсайклінг

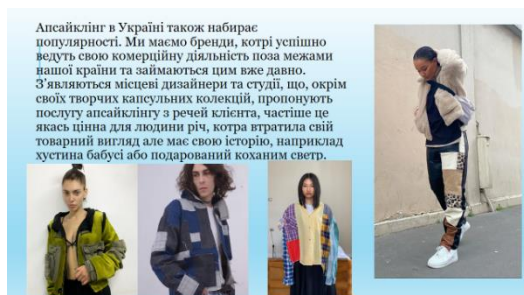
відрізняється від звичайного ремонту одягу?

А насправді є тонка глибока відмінність – це причини, чому ми це робимо та ідеї, які ми вкладаємо в цю річ. Наші бабусі займались першивом через економічну кризу. Наразі також є вплив кризи, але головна особливість сучасного апсайклінгу, окрім бажання зберегти планету в чистоті, є те, що переробляючи річ ми переосмислюємо її наділяючи певною концепцією, своїм творчим началом. Тобто ми в цій ролі виступаємо дизайнером одягу, створюючи нову форму, а не як ремісник просто зашиваючи дірку. Тому цінність і вартість переробленої речі підвищується в декілька разів.

Слово «апсайклінг» має англійське походження (upcycling – вторинне використання) і означає творче перевтілення відходів у витвори мистецтва, побутові вироби, одяг, аксесуари тощо. Важливим є те, що в результаті отримана таким шляхом річ перевершує своїми якостями (як естетичними, так і функціональними) вихідний матеріал. Водночас на відміну від процесу переробки відходів у вторинну сировину не потрібно значних додаткових виробничих витрат.

Апсайклінг став таким популярним, що вже є дизайнери котрі виготовляють одяг в стилі апсайклінгу, навіть в масмаркеті можна побачити популярні моделі з Pinterest. Важливо, цей одяг не зменшує ресурсних витрат планети, а є, здебільшого просто спекуляцією на актуальній темі.

Апсайклінг в Україні також набирає популярності. Ми маємо бренди, котрі успішно ведуть свою комерційну діяльність поза межами нашої країни та займаються цим вже давно. З'являються місцеві дизайнери та студії, що, окрім своїх творчих капсульних колекцій, пропонують

послугу апсайклінгу з речей клієнта, частіше це якась цінна для людини річ, котра втратила свій товарний вигляд але має свою історію, наприклад хустина бабусі або подарований коханим светр.

Переваги апсайклінгу і чому він стає все популярнішим:

1. Це дає можливість зберегти улюблені речі, щоб вони радували вас довше.
2. Це творчий і цікавий процес. Адже придумати, як саме можна використати речі, і здійснити таку переробку - може бути не менш захоплююче, чим шити з нуля.
3. Це дозволяє економити. Переробити наявну річ часто дешевше, ніж купити нову або зшити її з нуля.

4. Це важливо для тих, хто думає про екологію. Якщо ви проти бездумного споживання або просто не любите викидати речі, які ще можуть послужити, ідеологія апсайклінгу напевно виявиться вам

Отже, апсайклінг сьогодні може стати креативним рішенням не тільки проблеми нестачі необхідного одягу в умовах воєнного стану, а ще й яскравим прикладом вираження творчого потенціалу наших студентів, у чому можемо переконатися, поглянувши на виріб студентки групи 201 Манілової Дар'ї, яка з

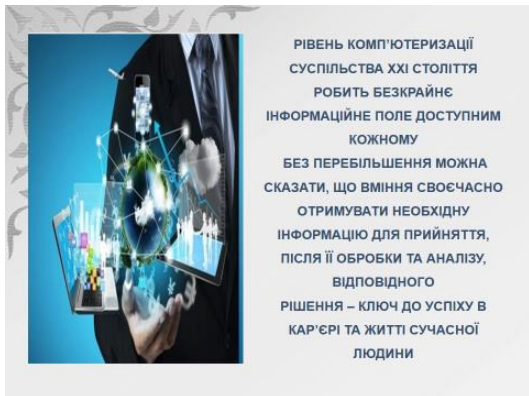
двох светрів, які не підходили за розміром, моделлю та були тривалий час у вжитку, зробила чудовий дизайнерський виріб.

Мелешкова Людмила Іванівна

викладач фізики

Розвиток критичного мислення здобувача освіти необхідна умова конкурентоспроможної особистості

Головною вимогою сучасного суспільства до випускника закладу професійної освіти є здатність самостійно діяти, швидко приймати рішення, реалізувати особистісний творчий потенціал, бути мобільним, гнучко адаптуватися до умов життя, яке стрімко змінюється та розвивається. Сучасний світ XXI століття висуває все більше вимог до формування конкурентоспроможності кваліфікованих робітників. За словами роботодавців та згідно з дослідженнями професіоналів, важливе значення слід приділяти не тільки професійним знанням фахівця за професією, а також його здатності оперативно реагувати на вимоги ринку, безперервно займатися самоосвітою, вміти спілкуватися і брати відповідальність за результат власної діяльності, виступати публічно та лідерські якості, які призводять до професійного росту.

Сучасний професіонал – це широко освічена людина, яка здатна швидко адаптуватися в нових умовах.

Ринок праці сьогодні вимагає від особистості всебічного розвитку, який забезпечував би конкурентоспроможність фахівця вже на початку його професійної діяльності. Вирішення цього

питання ми вбачаємо у розвитку універсальних «м'яких навичок» (від англ. soft skills) у здобувачів освіти під час навчання у закладі професійної освіти, опанувавши які, вони отримують можливість професійно розвиватися, будувати кар'єру. Soft Skills важливі як в роботі, так і в житті.

Сучасний світ – це світ інформації, яка швидко збільшується та оновлюється. Він наповнений дуже великою кількістю інформації. Люди, намагаючись іти в ногу із сучасністю, перебувають у соцмережах, читають велику кількість інформації у інтернеті, переглядають відео у ютубі та в кінцевому результаті, отримавши такий великий обсяг інформації, мають все це проаналізувати, зробити висновки, висловити свою думку із теми. Молодій людині необхідно опрацювати велику кількість інформації і вміло її застосувати. Однією із цих вимог є підготовка кваліфікованих робітників, які можуть

приймати критичні рішення, знаходити свій шлях у новому оточенні і достатньо швидко встановлюють нові стосунки в реальності. Тому невід’ємним аспектом формування конкурентоспроможності здобувача освіти як майбутнього фахівця є розвиток критичного мислення. З педагогічної точки зору критичне мислення – це комплекс мисленнєвих операцій, що характеризується здатністю людини:

- *аналізувати, порівнювати, синтезувати, оцінювати інформацію з будь-яких джерел;*

- *бачити проблеми, ставити запитання;*

- *висувати гіпотези та оцінювати альтернативи;*

- *робити свідомий вибір, приймати рішення та обґрунтовувати його.*

Розвиток критичного мислення найбільш актуальний у часи інтенсивних соціальних змін. Критичне мислення треба розвивати і тренувати тому, що необдумані вчинки можуть призвести до негативних наслідків.

Урок з розвитку критичного мислення

Сьогодні освітній процес повинен бути спрямований на націлювання здобувачів освіти щодо творчого пошуку, формуванню власної думки. Досягнення цієї мети можливе завдяки використанню різноманітних форм і методів організації освітньої діяльності, створення атмосфери зацікавленості, стимулювання здобувачів освіти до висловлювань на основі побаченого, почутого.

Особистість здобувача освіти ставиться в центрі освітнього процесу, що вимагає від викладача переосмислення мети і завдань уроків.

То який він – урок з розвитку критичного мислення?

Урок з розвитку критичного мислення залежить від його предметного наповнення і дидактичних завдань, від типу уроку (це набуття нових знань чи формування умінь), від власне навчального предмету. Під час уроку з розвитку критичного мислення доцільно, аби викладач надавав слово здобувачам освіти, а сам говорив якомога менше. Він має бути провідником, стимулювати їх до роздумів, уважно вислуховувати їхні міркування. Вирішення вищезазначених завдань ми вбачаємо у застосуванні інтерактивних методів навчання

Ключовими етапами формування критичного мислення є виклик (формування та постановка питань), осмислення (ознайомлення з новою інформацією), рефлексія (включення нових понять в уявлення).

I етап уроку: Виклик або Вступна частина уроку

- 5-7 хвилин;
- *освіжити наявні знання, уявлення, уміння, пов'язані з темою уроку;*
- *провести «інвентаризацію» цих*

знань і уявлень, виявити прогалини;

- *зосередити увагу на новій темі;*
- *створити контекст для сприйняття нових ідей;*
- *сформувати позитивне ставлення, зацікавленість у процесі навчання*

Для того аби розв'язати це завдання, викладач має ставити навідні запитання, а також використовувати такі методи як кластер, асоціативний куц, мозковий штурм, кроссенс тощо.

Вступна частини уроку з розвитку критичного мислення завершується тим, що викладач озвучує нову тему і результати, яких слід досягнути, та стимулює здобувачів освіти до усвідомлення їхніх власних цілей навчання.

Осмислення або основна частина уроку

- до 30 хвилин. За цей час викладач організовує активну діяльність здобувачів освіти, зокрема спонукає їх досліджувати, осмислювати матеріал, відповідати на раніше поставлені запитання, ставити свої і шукати на них відповіді тощо.

Головне завдання здобувачів освіти — “конструювати” знання і навички, формувати власне ставлення до теми.

Для цього вони за допомогою викладача:

- порівнюють свої очікування з тим, що їм реально пропонують вивчити
- ставлять запитання щодо нового навчального матеріалу;
- експериментують, пробують застосувати новий матеріал на практиці за

допомогою наявних у них уявлень, знань, умінь незалежно від того, чи є вони достатніми;

- *аналізують отриманий досвід*
- *переглядають свої очікування й висловлюють нові;*

- виявляють головне, осмислюють теоретичні ідеї, концепції;
- відстежують хід власних думок;
- роблять висновки щодо змісту матеріалу;
- пов'язують зміст уроку з особистим досвідом;
- відпрацьовують уміння і стратегії мислення.

Рефлексія, або підбиття підсумків

Третій етап уроку – найважливіший для розвитку критичного мислення у здобувачів освіти. Зазвичай підбиття підсумків триває до 10 хвилин.

За цей час здобувачі освіти разом з викладачем:

- узагальнюють та інтерпретують основні ідеї уроку;
- обмінюються думками та висловлюють особисте ставлення до окремих положень матеріалу чи уроку загалом;
- оцінюють набуті знання й уміння;
- ставлять перед собою запитання;
- планують застосування вивченого.

Перелік методів розвитку критичного мислення достатньо великий. Добирати їх педагогу слід з огляду на мету, завдання, зміст уроку. Крім того, слід зважати на особливості цих методів, адже на певних етапах уроку вони є ефективнішими, а отже, доречнішими. Викладач має опонувати якомога більше методів розвитку критичного мислення і бути обізнаним з особливостями їх ефективного застосування.

Елемент незвичності і новизни полягає в методичних прийомах, орієнтованих на створення умов вільного розвитку кожної особистості. Кожна стадія уроку передбачає використання своїх методичних прийомів. Їх існує

досить багато: кластер, інсерт, сінквейн, таблиця товстих і тонких питань, зигзаг, «шість капелюхів мислення», вірні і невірні твердження та інші.

Використання стратегії критичного мислення забезпечує позитивні зміни у здобувачів освіти: підвищується інтерес до навчання, розвивається пошукова спрямованість мислення, беруть відповідальність за своє навчання на себе, прагнуть самостійно набувати знання.

Коли здобувач освіти долучається до сприйняття нової інформації, він навчається відстежувати своє розуміння нового й не ігнорувати прогалини в ньому. Подальше відпрацювання й закріплення ним нових знань відбувається за допомогою різноманітних методів і прийомів організації активної самостійної роботи.

Приклади прийомів, методів з розвитку критичного мислення на уроках фізики і астрономії

Вивчення складних питань сучасної фізики на основі технології критичного мислення дозволяє полегшити процес сприймання та осмислення навчального матеріалу й, таким чином сприяє формуванню у здобувачів освіти як предметної, так і ключових компетентностей.

Розглянемо приклади методів, прийомів, вправ, які можна використовувати також під час дистанційного навчання.

1. **«Кроссенс»** - сучасний методичний прийом, який виконує декілька важливих функцій. Функції кроссенсу:

Навчальна	Мотиваційна	Розвивальна	Соціальна	Комунікативна
<ul style="list-style-type: none"> сприяє засвоєнню навчального матеріалу в ігровій формі 	<ul style="list-style-type: none"> пробуджує інтерес до запропонованої теми та бажання розгадати головоломку 	<ul style="list-style-type: none"> сприяє розвитку творчого логічного та образного мислення, вмінню пояснювати певні речі 	<ul style="list-style-type: none"> пояснює причини й закономірності певного явища, його елементи, протиріччя 	<ul style="list-style-type: none"> забезпечує діалог між різними учасниками освітнього процесу: учнями, учителем, підручником

«Кроссенкс»: крос (англ. cross) – перехрестя, сенс (англ. sens) - смисл, тож кроссенс – перехресття смислів. Цей вид головоломки винайшли зарубіжні педагоги в 2002 році.

Ідея належить математику **Сергію Федіну** і доктору педагогічних наук **Володимиру Бусленку**. Різновиди розшифрування кроссенсу

Його можна використовувати на I етапі, на етапі «Рефлексії», в якості

домашнього завдання.

Це - інтерактивний вид роботи, асоціативна головоломка нового покоління, складена з зображень / малюнки, фото, схеми/.

Наприклад, на уроці фізики і астрономії при вивченні теми «Капілярні явища» на II курсі здобувачам освіти було запропоновано наступне завдання. За порядком, вказаним у кроссенсі,

від 1 до 8, вони розповідають про капілярні явища в історичному, науковому і компетентному аспекті. Зображення під номером 9 - це висновок.

*Кроссенс до теми «Капілярні явища»
(фізика і астрономія, 10 клас)*

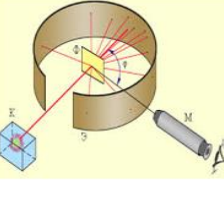
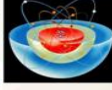
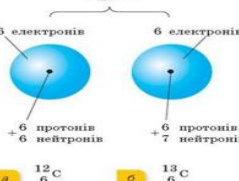

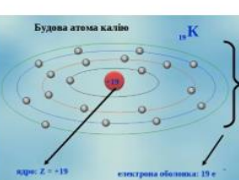
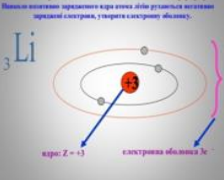
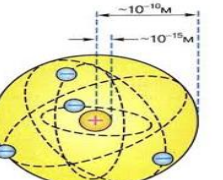

Відповідь:

1. Клітини рослин утворюють капілярні канали.
2. Це забезпечує вбирання корінцями рослин та підняття по стеблах поживних речовин і води.
3. Рух води в ґрунті відбувається по капілярах. Для зменшування випаровування ґрунт розпушують, для збільшення – ущільнюють.
4. Процес кровообігу тварин і людини пов'язаний із капілярністю судин.
5. Люди явище використовують капілярності і в побуті: застосування рушників, серветок, гігроскопічної марлі, можливе завдяки наявності в них капіляр.
6. М'ясо не розморожують у воді, тому що в результаті явища капілярності до води переходять вітаміни і мінеральні речовини.
7. Для виключення явища капілярного підняття води з фундаменту далі вгору по стіні, у всіх будівлях і спорудах передбачається горизонтальна гідроізоляція між фундаментом і стіною. Останнє характерне для старих споруд, зокрема, пам'ятників архітектури минулих століть.
8. Першовідкривачем капілярних явищ вважається Леонардо да Вінчі.

9. Він припустив залежність висоти підняття рідини у капілярі від його радіуса

В якості домашнього завдання за темою «Будова атома» здобувачам освіти III курсу було надано кроссенс

<p>1</p> <p>ДЕМОКРИТ: «У природі існують тільки атоми і пустота»</p> <p>Ідея дискретної будови речовини належить давньогрецькому філософу Демокриту, який жив близько 470 року до н.е.</p> <p>Демокріт вперше ввів поняття атом, що означає в перекладі з грецької – неподільний.</p>	<p>2</p> 	<p>3</p> <p>Планетарна модель атома Бора-Резерфорда</p> <p>Ядро – протони (+) та нейтрони (0). Навколо ядра – електрони (-)</p>
<p>8</p> <p>Карбон</p> <p>6 електронів 6 електронів</p> <p>6 протонів 6 протонів</p> <p>6 нейтронів 7 нейтронів</p> <p>$^{12}_6\text{C}$ $^{13}_6\text{C}$</p>	<p>9</p> <p>$A = Z + N$</p>	<p>4</p> <p>Периодична система і будова атома</p> <p>Порядковий номер елемента</p> <ul style="list-style-type: none"> Число протонів Число електронів Заряд ядра (Z) <p>Число нейтронів $N = A - Z$</p>
<p>7</p> <p>Будова атома калію</p> <p>ядро: Z = 19 електронна оболонка: 19 e⁻</p>	<p>6</p> <p>Планетарна модель атома Літію по Резерфорду: Навколо позитивно зарядженого ядра літію (лінійне відношення радіусів ядра та орбіти електрона об'єднані).</p> <p>ядро: Z = 3 електронна оболонка: 3e⁻</p>	<p>5</p> <p>10^{-10}м 10^{-15}м</p>

Кроссенс до теми «Будова атома»

За порядком, вказаним у кроссенсі, від 1 до 8, здобувачі освіти розповідають про будову атома в історичному, науковому і компетентному аспекті. Зображення під номером 9 - це висновок. Спортсмен, що кидає ядро, асоціює з тим, що основою речовини є ядро

Зображення силача з короткими руками - короткодіючі ядерні сили.

2. «Фішбоун» - прийом розвитку критичного мислення, а саме вивчення, порівняння, дослідження. Автором є японський професор Кауро Ішікава. В процесі навчання прийом дозволяє «розділити» загальну проблемну тему на перелік причин і аргументів.

Дослівно Fishbone перекладається як «Риб'яча кістка» або «Скелет риби». І дійсно, в основі методики схематична діаграма у формі риб'ячого скелета. Голова - питання теми (проблема), верхній ряд кісток – фіксуються причини події, нижній – факти, аргументи, суть поняття, хвіст - відповідь питання. Така нестандартна та водночас проста схема дозволяє провести швидкий та точний аналіз певної проблеми, виявивши її причини та наслідки. А потім потрібно лише зробити правильні висновки. Використання схеми Fishbone вимагає умінь аналітично працювати с текстами, візуалізувати причинно-наслідковий зв'язок, розділяти етапи роботи по рівню значущості. Фішбоун як складна форма роботи вимагає набуття досвіду, тому спочатку його бажано застосовувати як домашнє завдання.

Приклад Fishbone при вивченні теми «Індукційний струм» на II курсі.

3. Самостійна робота в стилі "Сінквейн" допомагає здобувачам освіти у первинному сприйнятті теми, спонукає до поглиблення роботи над текстом, розвиває творчі здібності, уяву, вміння нестандартно мислити. Кожен може відчувати себе поетом, виявити свій власний погляд на певний об'єкт, явище.

Один з ефективних методів у стадії рефлексії. У чому ж його ефективність і значимість?

- По-перше, його простота.

Сінквейн можуть скласти всі.

- По-друге, у складанні сінквейна кожен здобувач освіти може реалізувати свої творчі, інтелектуальні можливості.
- Сінквейн є ігровим прийомом.
- Складання сінквейна використовується як заключне завдання з пройденого матеріалу.
- Складання сінквейна використовується для проведення рефлексії, аналізу та синтезу отриманої інформації.

Слово походить від французького "5". Цей вірш з 5 рядків, яке будується за правилами:

1 рядок - тема або предмет (один іменник);

2 рядок - опис предмета (два прикметників);

3 рядок - опис дії (три дієслова);

4 рядок - фраза з чотирьох слів, що виражає відношення до предмету;

5 рядок - синонім, узагальнюючий або розширює зміст теми або предмета (одне слово).

Так, учні I курсу склали такі Сінквейни під час вивчення теми «Сила» у природі.

«Сила пружності»

*Сила
Пружна, що деформує
Стискає, розтягує, згинає, скручує
Виникає при деформації тіла
Закон Гука*

«Сила тяжіння»

*Сила
Всесвітня, відома
Притягує, діє, змінює
Тіло притягується до Землі
Закон Ньютона*

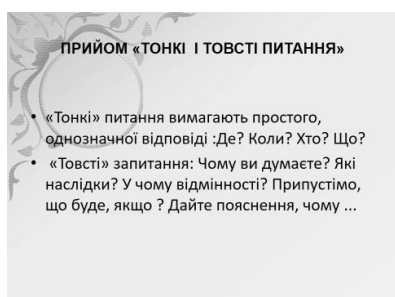
4. Прийом «Товсті і тонкі питання»

З життєвого досвіду ми все знаємо, що є питання, на які легко відповісти "так" або "ні", але набагато частіше зустрічаються питання, на які не можна відповісти однозначно. Проте, ми нерідко опиняємося в ситуаціях, коли людина, що задає питання, вимагає від нього

однозначної

відповіді.

Тому для більш успішної адаптації в дорослому житті здобувачів освіти необхідно вчити

розрізняти ті питання, на які можна дати однозначну відповідь (тонкі питання), і ті, на які відповісти обговорюють так відверто неможливо (Товсті питання). Товсті питання - це проблемні питання, які передбачають неоднозначні відповіді.

Таблиця "Товстих" і "Тонких" питань може бути використана на будь-який з

трьох стадій уроку: на стадії виклику - це питання до вивчення теми; на стадії осмислення - спосіб активної фіксації питань по ходу читання, слухання; при міркуванні - демонстрація пройденого.

Тонкі питання	Товсті питання
<ul style="list-style-type: none">• хто...• що...• коли...• можливо...• буде...• чи м'г...• Як звали...• Чи було...• Чи згодні ви...• вірно...	<ul style="list-style-type: none">• Дайте пояснення чому...• Чому ви думаєте...• Чому ви вважаєте...• В чому різниця...• Припустімо, що буде, якщо ...

5. Технологія «Кластер»

Кластер – це прийом графічного моделювання інформації. Карта понять, яка створена здобувачем освіти по заданій темі, робить наочними процеси мислення автора при його заглибленні у пізнання і дослідження проблеми. Він здійснює аналіз явища, розбиваючи ціле на складові характеристики, виявляючи головні якості і вторинні ознаки.

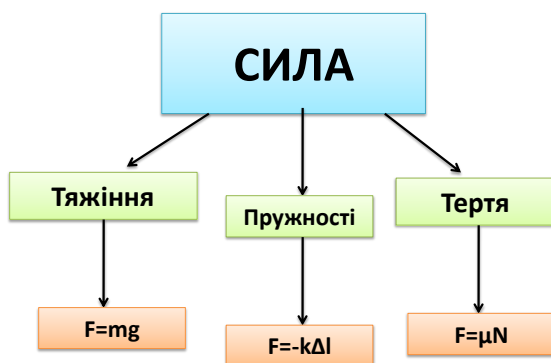
В процесі цієї роботи формуються і розвиваються:

- вміння формулювати запитання.
- знаходити головне у великому обсязі навчального матеріалу.

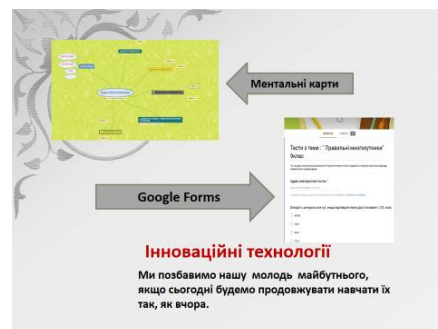
- встановлювати причинно-наслідкові та логічні зв'язки.
- будувати умовиводи.
- переходити від приватного до загального, сприймаючи проблему в загальному вигляді.
- проводити аналогії.
- порівнювати і аналізувати.

Кластер можна використовувати на будь-якому етапі уроку. Він підійде і на стадіях виклику, осмислення і рефлексії, а також в якості базової стратегії проведення уроку.

6. Інтерактивна вправа "Групування" дозволяє виділити основне вивчене з теми. Використання цієї вправи дозволяє здобувачам освіти швидко навчитися виділяти головне від риторики.

Взагалі, кожному етапу уроку притаманні власні методичні прийоми і техніки, спрямовані на виконання завдань етапу. Комбінуючи їх, викладач може планувати уроки відповідно до рівня зрілості здобувачів освіти, цілями уроку і обсягом навчального матеріалу. Можливість використання інноваційних технологій має важливе значення і для самого педагога - він може вільно почуватися, працюючи за даною технологією, адаптуючи її відповідно до своїх уподобань, цілями і завданнями. Комбінування прийомів допомагає досягти і кінцеву мету застосування технології розвитку критичного мислення - навчити молодь застосовувати цю технологію самостійно, щоб

вони могли стати незалежними і грамотними мислителями і з задоволенням вчилися протягом усього життя.

Критичне мислення – складне й багаторівневе явище. Мислити критично означає вільно використовувати розумові стратегії та операції високого рівня для формулювання обґрунтованих висновків і оцінок, прийняття рішень. Людина, яка здатна генерувати ідеї, використовувати знання й уміння в нових ситуаціях, комфортно почувається в нестандартних умовах, швидше знаходить своє місце в суспільстві. Ми позбавимо нашу молодь майбутнього, якщо сьогодні будемо продовжувати навчати їх так, як вчора.

Панченко Дмитро Валерійович

*майстер виробничого навчання професії
Кухар*

Творчість та інноваційність кваліфікованих робітників на ринку праці : компетентнісний підхід в освітньому процесі

Кожен педагог – і досвідчений фахівець, який роками працює в учнівських колективах, і початківець, який тільки приступає до опанування педагогічного фаху і набуває свого першого досвіду, – неминуче постають перед проблемою, яка зрештою перетворюється на органічну частину їхнього професійного життя. Це – одна з тих проблем, що століттями хвилювала вчителів, наставників, майстрів виробничого навчання, усіх, хто був долучений до збереження, поповнення і трансляції накопичених людською цивілізацією знань, і, поза сумнівом, стала рушієм розвитку світової педагогіки. Її зміст можна сформулювати коротко: ***Як навчати? Як навчїти?***

За цими простими запитаннями криються завдання і пошуки надзвичайної ваги: як zorganizувати і спрямувати процес навчання так, аби він був продуктивним, цікавим, творчим, ефективним, сучасним; враховував би особливості вікової психології, перебігу пізнавальних і психічних процесів, спілкування і взаємодії, і водночас тип знань, які треба передати, і специфіку аудиторії, для яких вони призначені; спонукував би до самостійного, зацікавленого, творчого навчання; розкривав величезний внутрішній потенціал особистості і відкрив для неї траєкторії найповнішої самореалізації; перетворював би навчання і пізнання на життєву потребу людини, а не вимушений «важкий тягар» персональних і суспільних обов'язків.

Так, питання навчання – це завжди питання не тільки змісту і цілі, але засобів і технологій.

У чому ж полягають принципові відмінності зазначених підходів? Найбільш характерні відмінності традиційного та інноваційного підходів до навчання, які згрупували їх у наведеній нижчі таблиці:

Особливості традиційного та інноваційного підходів до навчання

Складові процеси навчання	Традиційний підхід	Інноваційний підхід
Мета	передача знань, ознайомлення з культурою, засвоєння соціального досвіду	сприяння самореалізації і самоствердженню особистості, культурний обмін
Зміст	знання, вміння, навички, розрізнені предмети	цінності, компетенції, інтегровані курси, модулі
Форми і методи	індивідуальна чи фронтальна робота, репродуктивні, пояснювально-ілюстративні методи	різноманітні форми спільної діяльності, самостійна робота, продуктивні, творчо-пошукові, дослідницькі методи
Управління	здобувач освіти – об’єкт виховних впливів, майстер-виробничого навчання, педагог - транслятор знань.	здобувач освіти – суб’єкт навчання, , майстер-виробничого навчання, педагог – друг, гуманіст, помічник; демократичний, заохочувальний стиль управління
Контроль	переважно зовнішній, операційний	переважно внутрішній, цілісний
Результати	безініціативна, малоактивна, мало адаптована до життя особистість з окремими уривками знань	активна, ініціативна, розвинена, розкута, впевнена в собі, життєстійка особистість, що довіряє собі та оточуючим

Навчаючись кілька років тому, більш використовували традиційні підходи навчання, а інноваційні використовували при підготовці учнів до конкурсів з фахової майстерності, обласних конкурсів з професії «Кухар; кондитер».

У даний час, здобувачі освіти, щоб результат їхнього навчання (оцінки) були на вищому рівні, дуже старанно, активно і впевнено в собі експериментують під час виконання завдань, використовуючи самостійно творчо-пошукові методи, експериментують, а потім надсилають фото звіти у Google клас.

Таким чином, запровадження по-справжньому інноваційного навчання потребує від педагога широкого кола психолого-педагогічних компетенцій, що забезпечують його готовність до використання такого підходу у своїй викладацькій діяльності.

Важко не погодитись із таким, коли майстер, педагог не навчився аналізувати факти, усвідомлювати педагогічні явища, то справи, що повторюються з року в рік, здаються йому нудними, одноманітними, він втрачає інтерес до власної праці. Суть педагогічного досвіду в тому і полягає, що перед педагогом щороку відкривається щось нове. І в прагненні спіткати нове розкриваються його творчі сили.

Інновації в освітній галузі – інтенсивне переосмислення педагогічних цінностей, пошук нового в теорії та практиці навчання і виховання. Процес створення і використання нового педагогічного досвіду, що пов'язаний з активними змінами в освітній галузі; нововведення у змісті, формах, методах здійснення навчально-виховної роботи.

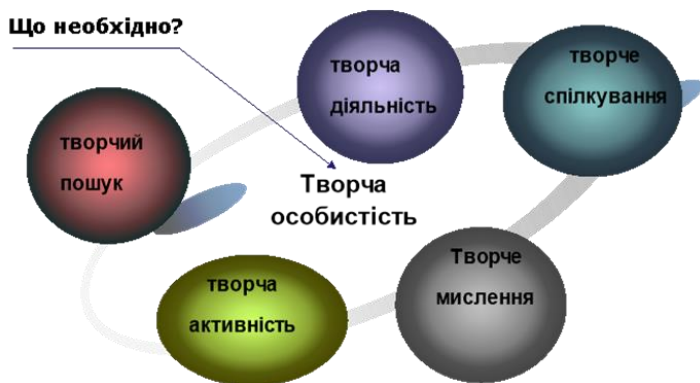
Інноваційне навчання – навчальна діяльність, яка стимулює новаторські зміни в культурному, освітньому, соціальному середовищі, ґрунтується на оригінальних методиках розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей людини, високих соціально-адаптаційних можливостях особистості.

Професійна освіта – сукупність знань, практичних умінь і навичок, необхідних для виконання роботи у певній галузі трудової діяльності (*мета професійної освіти в Україні* – це розвиток нового, прогресивного мислення у студентів; формування таких важливих якостей молоді, які б підвищили її адаптацію до професійного середовища; до запитів ринку праці; перетворення необхідних знань у сферу фахової компетенції; формування професійних вмінь, навичок, які необхідні для конкурентоспроможності випускників вузів).

Однією з унікальних характеристик людської природи, потенціалом, притаманним кожному індивіду від народження, що відрізняє його від інших живих істот, є творчість, що визначають як продуктивну форму активності й самостійності людини. Результатом людської творчості є наукові відкриття, винаходи, розв'язання нових професійних завдань у праці вчителя, лікаря, будівельника, інженера тощо. За висловленням М. Бердяєва, творчість – це приріст, продукування нового, чого ще не було в світі. Творчість – це виникнення новизни.

Всі наші здобувачі освіти дуже творчі особи, деякі цього навіть не знають. Саме на виробничому навчанні вони розкриваються. Коли вихованці навчалися у школі, це для них було дуже однообразне кожного дня життя, а зараз учні розкриваються.

Кожного уроку виробничого навчання, я пропоную приготувати, виконати вправи що я показував і розповідав, але пропоную використати творчий пошук, помислити, щоб кожен вклав у свою роботу родзинку свою. І частині здобувачам освіти 1 групи це вдається, які отримали оцінки вищого рівня.

Творчість як процес складається з усвідомлених і неусвідомлених компонентів: постановки питання, мобілізації необхідних знань, особистого досвіду індивіда (групи), висування гіпотези, визначення шляхів і способів розв'язання завдання, спеціальних спостережень, експериментів, узагальнення одержуваних фактів, оформлення у вигляді логічних образних, математичних, графічних і предметних структур (створення нової споруди, конструювання приладу тощо). Творчість припускає тонкість спостереження за явищами, вибіркоче запам'ятовування істотного, вольову та розумову напругу, емоційний підйом та яскраву уяву. При цьому мають місце здогади, припущення, логічний аналіз і синтез. Саме цей чинник у майбутніх кваліфікованих робітників будівельного профілю стимулює розвиток широкого спектру соціально-ціннісних якостей особистості, таких як ініціативність, самостійність, організованість, відповідальність, комунікативність, безпечна поведінка, нестандартність з мислення. Важливість проблеми формування творчої особистості в процесі професійного становлення визначає її значення: – соціальне, оскільки формується нова людина з особливим складом мислення, здатним до радикальних змін і перетворень, фахівець нової формації, який долучиться до прогресивних перетворень в суспільстві; – професійне, тому що є засобом пізнання інтелектуальних можливостей у галузі творчої праці.

Відомо, що професійно-творчі якості вихованців не виникають окремо від їхніх інших власних компонентів, а підпорядковані законам формування особистості в цілому на етапах навчання й самонавчання, діяльності й комунікації. Тому, джерелом творчої активності учнів мусить стати, перш за все, інтерес до процесу та результату власної праці. Їхня зацікавленість в цьому має забезпечуватися наявністю пізнавальної мотивації, усвідомленим набуттям знань, що сприяє перебудові психологічних процесів сприймання,

пам'яті, мислення, уяви. Формування же пізнавальних мотивів покладено на засоби вдосконалення навчального процесу: визначення дійових, активних методів навчання, оновлення змісту навчальних дисциплін, модернізацію структури і змісту занять, налагодження міждисциплінарних зв'язків, розширення форм самостійної роботи учнів тощо.

Приймаючи створене здобувачем освіти – не оцінюючи з точки зору якості, але стимулюючи внесений вклад, майстер виробничого навчання може надати здобувачу освіти вибір напряму рухатись далі, підкреслюючи зацікавленість безпосередньо у процесі, а не тільки продукті праці. Адже результатом учнівської творчості може бути не обов'язково конкретний витвір, розв'язання навчальної проблеми, запропонованої майстром в/н, а ті зміни, які відбулись з особистістю у процесі творення. До того ж у спільній творчості може отримати майстер в/н нове бачення, а здобувач освіти – особистість. Отже, дії майстра в/н мають бути спрямовані на завдання формування творчої особистості. Це припускає виховання у здобувачів освіти уміння творчо ставитись до навчання й надалі до праці. На он-лайн уроках здобувачам освіти групи 1 з професії «Кухар; кондитер» з первих уроків були представлені навчальні матеріали з цікавими схемами, інструкційно-технологічними картками для виконання початкових операцій: нарізання овочів, припускання, приготування тих чи інших страв, були представлені відео-фрагменти до уроків; показано кінцевий результат кожного уроку, що кожен учень повинен був відпрацювати самостійно дома, використовуючи весь представлений матеріал. Здобувачі освіти виконували практичні домашні завдання із творчим підходом, опановували свої страви, оригінально прикрашали свої блюда використовуючи інноваційний підхід.

РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

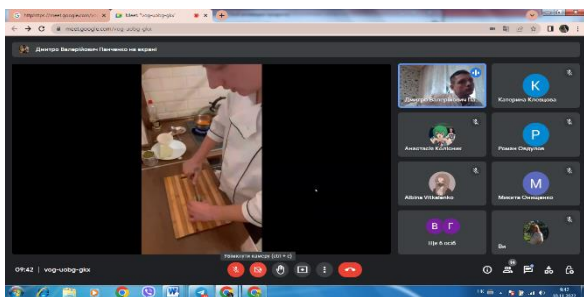
У зв'язку з цим процес навчання у закладі освіти усе більш складнішає і вимагає глибокого розуміння рішень і відносин між суб'єктами навчальної діяльності. Вихованці очікують від майстра виробничого навчання, викладача підтримки, співробітництва, створення умов для спільної творчої праці. Таким чином, система навчання та виховання кваліфікованих робітників з професії «Кухар; кондитер» у тому вигляді, у якому вона існує сьогодні, має насамперед, навчати учнів способам ефективного використання знань у майбутній практичній професійній діяльності. Для чого, слід змушувати їх залучати творчий підхід до розв'язання навчальних завдань і проблем, знаходячи нестандартні, оригінальні рішення. Це припускає використання всіх резервних можливостей особистості здобувачів освіти, а також створення сприятливих соціально-економічних і психолого-педагогічних умов для його повноцінної навчальної діяльності. Нарешті, для надбання майбутніми фахівцями твердої впевненості у тому, що їхні знання, творчий потенціал будуть затребувані суспільством, а вони спроможні до працевлаштування на ринку праці.

Оскільки саме універсальні компетенції є найголовнішим козирем сучасного фахівця, компанії, кафе, заклади харчового промисловості не можуть дійти згоди та визначити найважливіші з них Soft Skills ("м'які" навички) – це збірний термін, який посилається на безліч варіантів поведінки, що допомагають людям в роботі, зокрема командній, а також успішно взаємодіяти з іншими людьми.

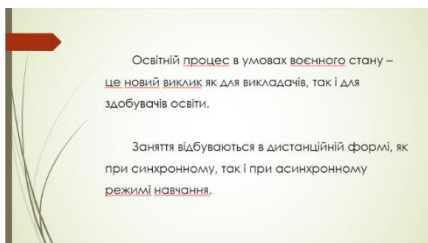
Soft Skills дозволяють бути успішним незалежно від специфіки діяльності та напрямку, в якому працює людина. Традиційно в психології їх відносять до числа соціальних навичок: вміння переконувати, знаходити підхід до людей, лідирувати, ведення переговорних процесів, робота в команді, орієнтація на особистісний розвиток, ерудованість, креативність тощо. Soft Skills важливі як в роботі, так і в житті. Велика частина навичок, які використовуються для досягнення цілей, – це вони. При цьому чим вище ви піднімаєтеся по кар'єрних сходах, тим більшу роль відіграють соціальні навички, в той час як професійні відходять на другий план.

На підприємствах, а саме кафе, ресторанах, барах, піцеріях і тд. вірять, що співробітники, які володіють такими навичками, Навички для успішної кар'єри можуть не

тільки давати кращі результати, але ще і допомагають створювати комфортну робочу атмосферу.

Творчість, оригінальність та інноваційність - складові формування навичок успішності здобувачів освіти професій швейного напрямку в умовах воєнного стану

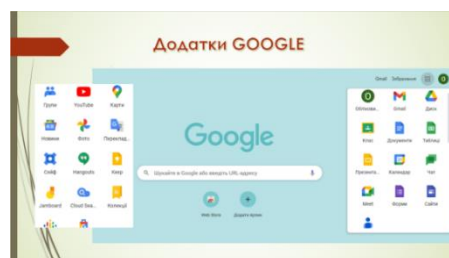
Освітній процес в умовах воєнного стану – це новий виклик як для викладачів, так і для здобувачів освіти.

Заняття відбуваються в дистанційній формі, тому вкрай важливим є забезпечення можливості опанування здобувачами освіти швейного профілю навчального матеріалу як при синхронному, так і при асинхронному режимі навчання.

Сьогодні доступно багато безкоштовних освітніх сервісів, за допомогою яких можна організувати відеоконференції, створювати безліч творчих завдань, дидактичних матеріалів, презентацій, відеопрезентацій, завдань для тестового контролю.

Для безпосередніх зустрічей із здобувачами освіти використовую ресурси платформ Zoom та Google Meet. Для розміщення завдань, оцінювання знань та тестування – додатки Google.

Додатки Google є зручними, простими, безкоштовними та цікавими у використанні для організації ефективного дистанційного навчання. Саме додатки Google найчастіше використовую для ефективного освоєння здобувачами освіти змісту спецдисциплін швейного профілю. Розглянемо деякі з них:

✓ Google Диск — сховище даних, що дозволяє зберігати свої дані на серверах у хмарі і ділитися ними з іншими користувачами в Інтернеті.

✓ Google Форми – додаток, що має велику кількість шаблонів оформлення, що дозволяє створювати форми до заняття будь-якої теми. За допомогою цього сервісу створюю тести або проводжу опитування. Також у налаштуваннях можна увімкнути режим оцінювання і позначити правильні варіанти відповідей у кожному з питань.

✓ Google Презентації – додаток, за допомогою якого демонструю цікавий матеріал під час онлайн-зустрічі, надаю посилання, щоб здобувачі освіти опрацьовували матеріал самостійно в зручний час, або виконували домашнє завдання.

матеріал під час онлайн-зустрічі, надаю посилання, щоб здобувачі освіти опрацьовували матеріал самостійно в зручний час, або виконували домашнє завдання.

«Хмара слів» (<https://wordart.com/>) - це інструмент, для одночасного відтворення слів на

одному зображенні, який дозволяє візуалізувати навчальний матеріал уроку. Під час створення «хмари слів» (хмари тегів), можна самостійно обирати форму та фон хмаринки, колір тексту та його розкладку, шрифт.

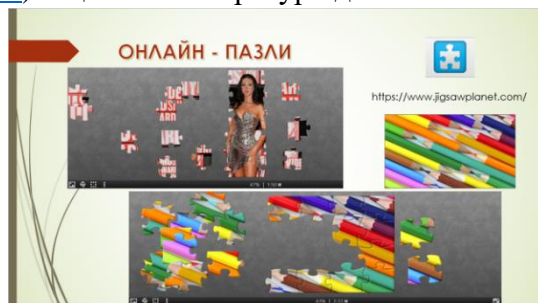
Готову роботу можна поширити в соцмережах, скопіювати посилання, вбудувавши його у блог або сайт. Також є можливість скачати та роздрукувати створену хмаринку у вигляді зображення.

Використовувати «хмару слів» доречно на будь-якому етапі уроку від оголошення теми до рефлексії. За допомогою «хмари слів» можна створювати різні вправи, наприклад: «Знайди зайве слово», «Поясни значення слів», «Склади речення зі слів хмаринки» тощо. Також, у якості творчого домашнього завдання здобувачі освіти створюють власні «хмари слів».

Онлайн - пазли (<https://www.jigsawplanet.com/>) – цей онлайн-ресурс дає можливість мотивувати здобувачів освіти до навчання,

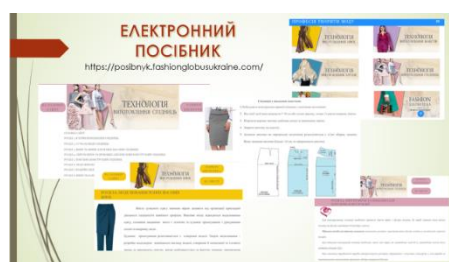
розвивати увагу і логічне мислення та

використовувати на уроках їх улюблені гаджети, бо це навчас їх візуалізувати інформацію.

Онлайн генератор ребусів «Rebus» (<http://rebus1.com/>) – найпростіший онлайн інструмент, який дозволяє за лічені хвилини створити для здобувачів освіти цікаві ребуси, загадки та багато іншого.

Також з метою удосконалення освітнього процесу мною використовуються **електронні засоби навчального призначення** (Е - посібники), які було розроблено в рамках проекту «Професія творити моду» та розміщено на сайті «Fashion Globus Ukraine» та нашого Центру. Кожен із здобувачів освіти професій швейного напрямку має можливість ознайомитися та опрацювати необхідний матеріал.

Розробити власну цифрову книгу можна за допомогою **онлайн-платформи Ourboox**. Сервіс Ourboox не потребує особливих навичок програмування. Інтерфейс платформи простий та інтуїтивно зрозумілий. Електронна інтерактивна книга Ourboox дозволяє розмістити в одному

документі теоретичний та ілюстративний матеріал, відео, інтерактивні вправи, активні посилання на інші сайти та документи із хмарних сховищ. Розробник має змогу створити необмежену кількість різноманітних яскравих інтерактивних книг, сторінки яких можна «гортати».

Отже, в умовах воєнного стану використання широкого спектру інструментів у дистанційному навчанні забезпечує не тільки організацію ефективного освоєння спецпредметів швейного профілю, а й підвищення та результативність освітнього процесу, розвиток творчих здібностей та практичних навичок. Проведення уроків з інноваційними методами навчання дозволяє зробити процес навчання більш цікавим, різноманітним, інтенсивним.

Ступа Анастасія Миколаївна

викладач фізичною культурою

Фізична активність як форма розвитку навичок стійкості та стресостійкості учнів в умовах воєнного стану

На сьогодні важливо відновити розуміння, що фізична активність і спорт, особливо різних верств населення важлива умова розвитку розуму і тіла. А фізична активність і заняття спортом покращують якість життя, знижують стресовий стан, підвищують працездатність організму, що фізична культура і спорт є запорукою здоров'я нації і зміцнення національної безпеки держави. Відомо, що фізична культура і спорт є одним із важливих засобів різнобічного та гармонійного розвитку учнівської та студентської молоді. Оптимізація процесу фізичного виховання, як спеціалізованої, цілеспрямованої, керуючої педагогічної діяльності, вимагає пошуку нових підходів до фізичної активності, особливо під час військових дій в Україні.

Метою освітньої галузі фізичної культури є гармонійний фізичний розвиток особистості учня, підвищення функціональних можливостей організму, вдосконалення життєво необхідних рухових умінь та навичок, розширення рухового досвіду через формування стійкої мотивації учнів до занять фізичною культурою і спортом, але під час воєнного стану з'явилися такі проблеми:

- поєднання травмованого впливу війни з досвідом переживання пандемії COVID-19 та спричинених нею карантинних заходів;

- поширення деструктивних емоційних станів;
- стресогенні трансформації особистісної картини світу;
- інтенсифікація та поляризація міжособового спілкування;
- ризиковані форми інформаційної поведінки;
- посттравматичні стресові розлади;
- розлади соціальної адаптації та її деструктивні способи;
- ризики надмірної трудової зайнятості та незайнятості громадян, волонтерської

та приймальної діяльності.

Як ми бачимо, в кожній людині досить багато факторів та проблем, які можуть вибити зі звичного ритму життя, але, кажучи про дітей, то таких факторів стає ще більше:

- набуття невластивого в дитячому віці

життєвого досвіду (проживання втрат, передчасне дорослішання);

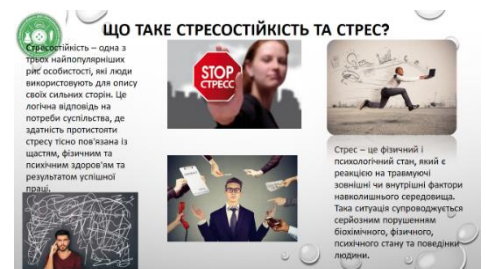
- негативний вплив війни на психоемоційний стан та когнітивні функції дитини;
- психологічна дестабілізація значущих дорослих (передусім, батьків і педагогів);
- руйнування та/або докорінна зміна освітнього середовища;
- комплекс проблем дистанційної освіти;

Всі ці фактори досить сильно впливають на сприйняття дитиною Світу. Через війну українці переживають постійний стрес і страх за своїх рідних та близьких.

У цих умовах важливо підтримувати фізичну активність, яка допомагає знизити рівень гормону стресу – кортизолу.

Слово «стрес» давно увійшло до нашого життя. У перекладі з англійської мови воно означає «натиск, напруга». Емоційне перевантаження сучасна людина відчуває нерідко. Чимало чинників, пов'язаних із роботою та навчанням або подіями в особистому житті, здатні занурити її у стресовий стан. Він уже став звичною реакцією на проблеми та нескінченний процес боротьби з повсякденними труднощами.

Незначні стреси неминучі, але, вони здебільшого нешкідливі, а висока і тривала психологічна напруга, навпаки, негативно впливає на продуктивність людини, порушує нормальну роботу організму. Це виявляється у вигляді дратівливості, депресії, тривоги чи страху, нестачі дихання, напруги м'язів, зниження самооцінки, втрати апетиту, безсоння, головних болів... Учені застерігають: якщо стрес не знімати, то з часом він може призвести

до виникнення багатьох захворювань нервової та серцево-судинної системи, шлунково-кишкового тракту тощо.

Уникнути такого розвитку подій сучасній людині допомагає стресостійкість.

Стресостійкість – одна з трьох найпопулярніших рис особистості, які люди використовують для опису своїх сильних сторін. Це логічна відповідь на потреби суспільства, де здатність протистояти стресу тісно пов'язана із щастям, фізичним та психічним здоров'ям та результатом успішної праці.

Стрес – це фізичний і психологічний стан, який є реакцією на травмуючі зовнішні чи внутрішні фактори навколишнього середовища. Така ситуація супроводжується серйозним порушенням біохімічного, фізичного, психічного стану та поведінки людини.

Стійкість організму до стресу є корисною захисною функцією, яка дозволяє адаптуватися до зовнішніх подразників або ігнорувати їх. Іншими словами, це дозволяє вам зберігати спокій у будь-якій ситуації.

Здатність зберігати спокій і врівноваженість завжди є головною відмінною ознакою ідеального захисту від потрясінь. Завдяки їй зношування нервових вузлів значно сповільнилося. Тому, якщо вас не відволікають будь-які дрібні неприємності, ви досягнете більшого.

Як розвинути стресостійкість за допомогою фізичних вправ?

Одним із найбільш ефективних засобів, спрямованих на профілактику та подолання психоемоційного і функціонального перенапруження, фахівці вважають регулярні фізичні навантаження. Численні дослідження підтверджують: люди, які ведуть активний спосіб життя, регулярно роблять ранкову гімнастику, бігають, ходять або плавають, значно легше переносять стреси. Допомагають справлятися з нервовими перевантаженнями й заняття йогою, опанування прийомів медитації та релаксації (розслаблення). Навіть якщо ви не в кращій спортивній формі, нескладні фізичні вправи принесуть чимало користі, адже систематичне навантаження м'язової системи позитивно впливає на організм, стимулює інтелектуальну діяльність людини, підвищує продуктивність розумової праці. До того ж активний спосіб життя покращує настрій, адже навіть після 10–15 хвилин занять спортом у крові помітно підвищується рівень ендорфіну, відомого в народі як «гормон щастя».

Не варто забувати про те, що боротися зі стресом слід комплексно. Крім регулярних занять спортом, потрібно дотримуватися режиму дня, збалансовано харчуватися, робити те, що ви любите, і любити те, що ви робите. Не мучте себе тривалими забігами, якщо вони вам не до душі. Будь-яка інша фізична активність буде корисною й допоможе понизити стрес. Ви можете ходити сходами, підіймати гантелі, кататися на велосипеді...

✓ Робіть короткі перерви протягом дня, під час яких ви зможете виконати вправи:

нахили тулубу, присідання, відтискання від підлоги, рухи руками й ногами протягом 5-10 хвилин.

Ще одним способом є ігри або танці, прибирання, домашні тренажери чи обруч.

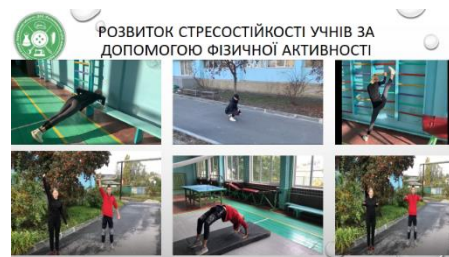
✓ Більше гуляйте, по квартирі чи на вулиці, ходьба допомагає тримати ваші м'язи у тонусі, особливо корисною буде ходіння сходами вгору.

✓ Менше сидіть, сидячий спосіб життя збільшує ризик порушень зору, сколіозу тощо. Бажано вставати та витягуватись в повний зріст кожні 3 хвилини.

✓ Навчіться розслаблятися, якщо ви нервуєте, зробіть глибокі вдихи і налаштуйтеся на позитивні думки. Можна також вголос заспівати улюблену пісню.

✓ Найважливіше – розпочати. Усім дорослим лікарі рекомендують як мінімум 30 хвилин помірної фізичної активності із базовими вправами на нахили, присідання, рухи ногами та руками.

І навіть коли ви гуляєте чи займаєтесь фізичною працею, організм позбавляється адреналіну та інших гормонів стресу. Допомагає в цьому й активний відпочинок: теніс, бадмінтон, баскетбол, футбол.. Піклуйтеся про себе, любіть себе – і вам не будуть страшні ніякі стреси.

Викладання фізичної культури в сучасних умовах – це і дистанційна форма навчання, і офлайн, і змішана, індивідуальна та сімейна, екстернатна в тому числі. Учителі не повинні чекати відновлення нормальної роботи закладу освіти, забезпечення спортивним інвентарем. Вони мають працювати, вмикаючи свою креативність та добирати ті модулі для викладання із використанням наявного інвентарю.

Проведення уроків онлайн стає сильною стороною сучасного педагога. Посилання на YouTube, уроки у Viber – це краще ніж нічого. Бо діти чекають на спілкування. Тільки так вони можуть позбутися стресу, тривожності і долучитися до фізичної активності.

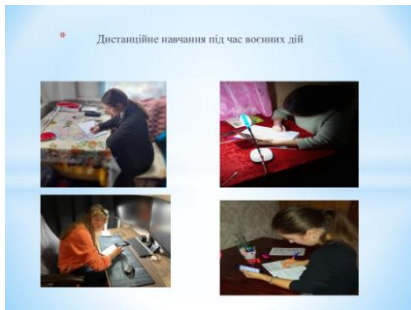
Смірнова Світлана Василівна

майстер виробничого навчання

Психологічний аспект педагогічної підтримки здобувачів освіти під час дистанційного навчання

Кожен педагог закладу професійної освіти України стикнувся з запитанням: як навчати професії здобувачів освіти під час надзвичайних ситуацій, під час війни?

Учасники освітнього процесу переживають надмірне психологічне навантаження, що стає причиною проявів апатії у здобувачів освіти, перевтомлення та вигорання у педагогів. В умовах стресу, надмірного психологічного навантаження та постійних переживань відсутня потреба в сухій інформації. Натомість є велика потреба в емоціях.

Головна мета дистанційного навчання під час воєнного стану – це психологічна підтримка, спілкування, перемикання уваги здобувачів освіти.

Дотримання всіх протокольних процедур дистанційного курсу може шкідливо позначитися на ефективності й мотивації здобувачів освіти. Тому педагогічна гнучкість та толерантне ставлення до здобувачів освіти має бути спрямовані на індивідуалізацію використаних форм роботи, спрощення системи відпрацювань.

Використання сучасних інформаційних технологій є ключовою характеристикою дистанційного навчання. Але існують проблеми реалізації дистанційного навчання в умовах воєнного стану, це:

1) відсутність особистого спілкування між суб'єктами освіти, що має негативний вплив на соціалізацію підлітків, яким важливо спілкування з друзями, завойовування авторитету та отримання місця в колі друзів.

*2) низька навчальна мотивація – здобувачам освіти важко стимулювати себе до самостійного навчання, оскільки вони не знаходяться в колективі, де існує ще й такий стимул як конкуренція, або просто проведення емоційної дискусії з певного питання. Тому **при проведенні** дистанційного навчання треба дотримуватись певних вимог: відповідати дуже швидко на листи; хвалити за оперативність та креативність у приготуванні страви ; створювати атмосферу психологічного комфорту для повноцінної самореалізації, прояву успішності, самоствердження, підвищення його самооцінки.*

3) проблеми практичної підготовки здобувачів освіти;

Якщо на традиційному уроці цілком звично давати завдання на відпрацювання певних навичок, то в дистанційному навчанні це не працює. Ефективним варіантом - подавати відпрацювання навичок в ігровій формі.

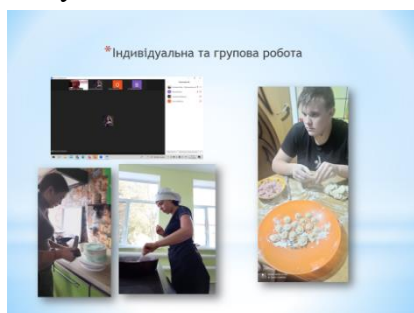

Гра «Фірмова страва» Учасникам дається список продуктів (не менше 7–10) . Далі здобувачі освіти створюють свій рецепт страви, готують, роблять презентацію де описують унікальність страви, її смакові якості.

Такі вправи можуть бути реалізовані як у груповій, так й індивідуальній формах залежно від результатів попереднього вивчення особистості здобувачів.

Здобувачі освіти вчаться не лише оцінювати виступи , а й демонструють свою підтримку, захоплення вдало поданій інформації чи здивування новими стравами. Це спонукає до творчості та креативності при представленні завдання, і реакції «підтримуємо» одногрупників що сприяє формуванню емпатії у здобувачів освіти.

Таким чином проведене заняття сприяє формуванню у здобувачів освіти комунікативних навичок, гнучкості мислення, креативності, критичному аналізу

інформації. Реалії сьогодення переконують, що уміння критично і творчо мислити, протистояти стресам та життєвим негараздам, працювати в команді, приймати виважені рішення – навички, які необхідні у всіх сферах діяльності.

4) *технічні проблеми – доступ до інтернету, наявність комп'ютерного і програмного забезпечення;*

Більшість здобувачів освіти не мають можливості присєднатися до уроків – одні перебувають за кордоном та не мають технічної можливості, інші можуть знаходитись у підвалі, оскільки неподалік йдуть бойові дії, багато часів перебувають без світла та інтернету.

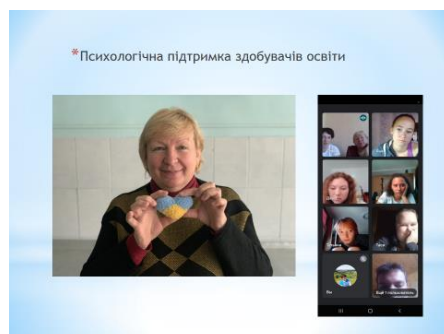
Визначені форми роботи зі здобувачами освіти, що тимчасово не мають технічної й емоційної можливості перебувати на заняттях через воєнні дії, які реалізуються за принципом індивідуалізації та вивчення конкретних життєвих обставин . Соціальні мережі та Viber дозволяють створювати закриті групи, чати, обговорення тем, завдань, проблем, інформації.

Це постійний зв'язок з здобувачами освіти, які були змушені раптово змінити місце проживання та виїхати, надання індивідуальних завдань, які можна виконувати у зручний для них час.

Більшість з них мають синдром біженця, відчувають постійну тривогу, перепади настрою, депресію. Розмовляю з ними про почуття кожного з нас, що життя не закінчується, що треба будувати хоча б короткочасні плани. Обговорення та озвучення мрії про майбутнє, бо планування бодай недалекого майбутнього дає сили і насагу як юнакам, так і дорослим.

У цей складний час неодмінно треба проявляти толерантність при перевірці домашнього завдання. Не повинно виникати питання до здобувача освіти сам зробив чи списав, тому що під час війни довіра набуває особливого значення.

Для ефективності дистанційного навчання в умовах війни є чітке планування діяльності, що враховує не лише формальні показники, а й психологічні особливості учасників процесу. Важливим є вивчення і формування готовності здобувачів освіти і викладачів до дистанційного навчання в умовах війни. Ключовими психологічними умовами дистанційного навчання є стимулювання мотивації і формування рефлексії здобувачів освіти. Створення ефективного комунікативного середовища дистанційного курсу забезпечує ефективну реалізацію зворотного зв'язку й процесу управління навчанням. В умовах війни особливо актуальними є реалізація педагогічної гнучкості викладача й збереження психічного здоров'я учасників освітнього процесу.

Тімашева Руслана Сергіївна

*майстер виробничого навчання професії
Кухар*

Формування емпатії, стійкості та стресостійкості у здобувачів освіти з метою їх соціалізації і професійного самовизначення в умовах воєнного стану

Багато людей і досі вважають, що кар'єрний успіх залежить виключно від досвіду та рівня майстерності, а також від того, наскільки добре ти розбираєшся в своїй безпосередній роботі інженера, програміста або маркетолога.

“Гарна людина” – вже частина професії

Настав той час, коли професійні знання і досвід не так цінуються роботодавцями, якщо вони не підкріплені розвиненими м'якими навичками.

Згідно з дослідженням, проведеним компанією Wonderlic, 93% опитаних роботодавців

відзначили, що наявність soft skills у кандидата є важливим фактором при прийнятті рішення про його працевлаштування.

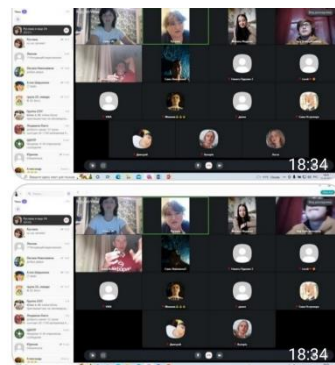
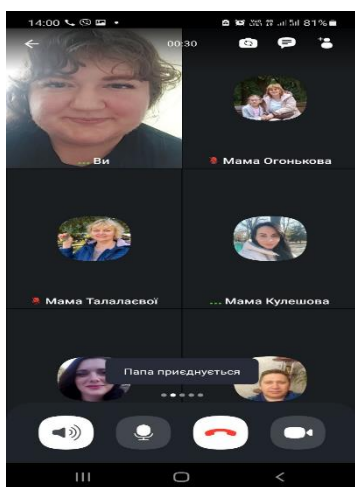
А дослідження соцмережі LinkedIn показало, що 57% роботодавців цінують гнучкі навички навіть більше, ніж професійні. Особливо цінуються працівники, які легко і без опору адаптуються до змін, швидко освоюють нові технології, помічають корисні тренди раніше за інших та пропонують застосовувати їх в роботі.

Ще півтора роки назад в нашому закладі почали впроваджувати цей проект **soft skills**

розвиток м'яких навичок у здобувачів освіти. Особисто з цього моменту я активно почала впроваджувати ці навички в навчанні здобувачів освіти. Але наше сьогодніня внесло свої корективи і ми з моїми дітками почали пристосовуватись до реалій і продовжували реалізовувати всі наші напрацювання онлайн.

Було дуже тяжко, для всіх, та треба продовжувати жити розвиватись, а також підтримувати і навчати дітей. Я з здобувачами освіти проводила виховні роботи а також бесіди підтримки

Також з батьками я проводила онлайн зустрічі для того, щоб вони допомогли мені в розвитку навичок стресостійкості. Батькам я дуже вдячна за допомогу дуже багато відгукнулось і долучились до проекту. Ми проводили невеликі тренінги, бо батькам теж дуже складно в нинішніх реаліях, тож проводила навіть особисті бесіди. Бо батькам необхідно взяти частину на себе, щоб підготувати своїх дітей до майбутнього.

Soft skills Це постійна робота над собою, пошук слабких місць і прагнення їх розвивати.

Я довго думала, як же пристосувати свої уроки виробничого навчання в нинішніх реаліях онлайн навчання, і вирішила, що буду знімати невеликі цікаві відеофільми нестандартного характеру, та залучала нові види устаткування, щоб здобувачам освіти було цікавіше вивчати та сприймати матеріал. Знаходжу нові теми, які будуть цікаві в майбутньому в нашій професії кухарів; кондитерів. (Всі матеріали відео та фото я додаю до розповіді окремим файлом).

Результатом роботи стали відеоролики здобувачів освіти, які вони мені надіслали, декого немає можливості знімати відеоролики, то вони скидають фото або презентації (Всі відео та фотоматеріали я додаю окремою папкою до доповіді будь-ласка перегляньте їх та прокоментуйте). Цим результатом я дуже задоволена, а здобувач освіти Федяєва Міленка навіть допомагає своїй бабусі, яка живе на 10му поверсі і готує їй їжу та приносить.

Навчання новим навичкам – процес безперервний. Пам'ятайте про це, коли будете вибирати черговий soft skill для розвитку.

Курят Альона Юрївна

*майстер виробничого навчання професії
Кухар*

**Формування когнітивних навичок та розвиток емоційного інтелекту
здобувачів освіти: практичні кейси з організації освітнього процесу в
кризових умовах**

Багато століть лідерство вважалося виключно вродженою якістю. Проте бурхливий розвиток цифрової економіки довело протилежне: можна навчитися бути лідером. Це м'яка навичка, яка необхідна кожному.

XXI століття диктує нові вимоги до сучасної молоді. Наш час потребує від здобувачів освіти неординарності мислення, відповідальності, швидкості в прийнятті рішень тощо.

Тобто це має бути молодь нової інформації. І обов'язковою умовою формування саме такого фахівця є наявність у нього задатків лідера, тобто наявність організаторських здібностей.

Ефективним організатором, зазвичай, стає не тільки той, у якого наявні професійні якості керівника, що високо оцінені членами групи, але й особисті переваги лідера. Серед найважливіших – вміння ефективного спілкування з людьми; готовність до делегування своїх повноважень; вміння мотивувати не тільки себе, але й інших; забезпечення спільної «командної» роботи колективу.

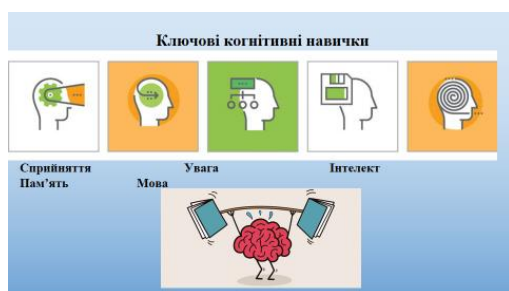

Якості та риси, які мають лідери:

- *Ініціативність;*
- *Когнітивні навички;*
- *Енергійність та емоційність;*
- *Гнучкість;*
- *Впевненість;*

• *Емоційний інтелект.*

Пропонуємо зосередитись саме на когнітивних навичках та емоційному інтелекті.

Когнітивні навички безпосередньо пов'язані з інтелектом, навчанням і розвитком людини. Вони мають важливе значення, коли справа доходить до того, щоб зазначена людина могла рости інтелектуально і когнітивно та мати можливість протистояти різній діяльності, яка виникає протягом

усього життя.

Під час навчання у закладі освіти формується основа трудової, професійної діяльності. Засвоєні під час навчання знання, уміння, навички виступають уже не як предмет навчальної діяльності, а як засіб професійної діяльності.

Поліпшення когнітивних здібностей можливо в різному віці, і підходити до цього треба правильно, використовуючи творчий підхід, щоб це не здавалося рутиною.

Під час дистанційних уроків виробничого навчання здобувачам освіти за професією кухар;кондитер пропонуються вправи на уяву та логічне мислення. Наприклад, їм

надаються картинки з продуктами з яких потрібно приготувати страву. Створення образу майбутньої подачі страви формується на стадії оцінки набору продуктів.

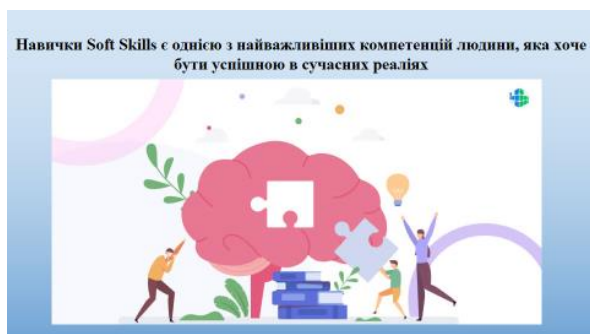
Відкриваючи в собі дослідницький дух, здобувач освіти покращує своє світосприйняття, настрої, що допомагає розвитку когнітивних здібностей.

Емоційний інтелект: це здатність розпізнавати і керувати своїми емоціями, а також емоціями інших. Це дуже важливо, тому що люди в основному взаємодіють з емоційної точки зору, а не з інтелектуальної. Лише лідер, який володіє емоційним інтелектом, може заспокоювати людей, коли вони зляться і мотивувати їх, коли вони втомилися. Це звичайні ситуації в житті лідера.

Умовою прояву індивідуальності здобувача освіти, розкриття його потенціалу є активація саморегуляції учнів, за яких він займає активну позицію щодо використання своїх можливостей.

Я вважаю за необхідне створення майстром виробничого навчання умов для розвитку емоційного інтелекту у здобувачів освіти, що сприяє встановленню конструктивної взаємодії між ними.

Так, на уроках виробничого навчання робота в парах/групах планується таким чином, виключаючи можливість «один працює за всіх». Продумуються чіткі завдання, де важлива взаємодія здобувачів освіти і внесок кожного до спільного результату.

Я намагаюся не нав'язувати учням «своє» бачення розв'язання проблеми – нехай спочатку вони самі спробують описати побачене/почуте своїм одногрупникам.

Важливо також зауважити, що при виконанні завдань, спрямованих на розвиток емоційного інтелекту, не має і не може бути «правильних» чи «неправильних відповідей». Здобувачі освіти на початку можуть соромитись або не хотіти розповідати свої емоції, тому для цього напрацьовується правила поведінки в групах, налагоджується взаємоповага та здоровий діалог, демонструється готовність підтримати доповідача у будь-якій ситуації.

Отримання професії лише етап у процесі освіти людини, яке продовжується все життя у формі практичної діяльності, удосконаленні своїх навичок та робочих процесів.

Таким чином, гнучкі навички «Soft Skills» є однією з найважливіших компетенцій людини, яка хоче бути успішною в сучасних реаліях. Важливо сприяти формуванню даних навичок у процесі навчальної діяльності здобувачів освіти.

Шевченко Олена Сергіївна

*майстер виробничого навчання професії
швейного напрямку*

Діджиталізація освітнього процесу як основа формування критичного мислення та аналізу у здобувачів освіти в умовах воєнного стану

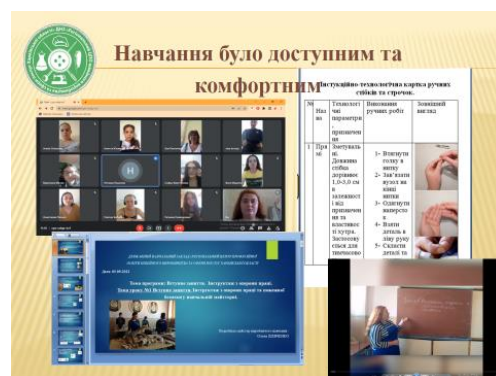

Діджиталізація стає головним трендом сучасності та радикальним чином перетворює сутнісні характеристики процесів усіх сфер суспільного життя. Сьогодні вже не можливо уявити заклад освіти без цифрових технологій.

Ми розпочали організовувати навчальний процес так, щоб він був доступний та комфортний для здобувачів освіти під час дистанційного навчання. Під час організації занять виробничого навчання беру до уваги те, що не всі здобувачі мають змогу бути присутні на он-лайн занятті тому я розробляю відео-матеріали, інструкційні картки, презентації.

На мою думку найкращого результату навчання можливо досягти використовуючи гібридне навчання, тобто частково опрацьовувати матеріал в синхронному режимі, решту в асинхронному режимі.

Для безпосередніх зустріч із здобувачами освіти я використовую ресурси платформи Zoom, GoogleMeet; для розміщення завдань (GoogleClassroom, соціальні мережі Telegram, Viber)

Технологія дистанційного навчання орієнтована, в першу чергу, на проведення зрозумілих, зручних для здобувачів освіти занять, що проводяться віртуально, у формі інтернет-відео-конференції, які є гарною можливістю для проведення групових занять у творчій атмосфері, групових консультацій, відповідей на найбільш актуальні питання. Важко знайти більш вдалий засіб для формування і закріплення навичок комунікативної діяльності. Одночасна передача відео-зображення, звуку, слайдові та графічної інформації,

емоційного заряду від викладача до здобувача освіти і назад створює ефект очного заняття і дозволяє досягти бажаного результату.

Беручи до уваги що є багато охочих бути присутніми на очних заняттях з виробничого навчання та практики в навчальних майстернях. Основною метою зустріч є натурний експеримент, проведення якого вимагає спеціального устаткування, принципово не доступного в домашніх умовах. Було створено всі умови для навчання в майстернях (кушнірські машини, зразки натурального хутра, зразки виробів з натурального хутра, кушнірські інструменти). На уроках виробничого навчання ми відпрацьовуємо розвиток критичного мислення, пропонуємо учням самостійно знайти метод розкרוю шкурки або зшивання пластини. На уроках виробничого навчання проводили моделювання проблемну ситуацію робочого процесу в колективі.

На сучасному ринку праці значно підвищуються вимоги до рівня підготовки спеціалістів, які повинні володіти запасом теоретичних знань, практичних навичок, вміти орієнтуватися у складних ситуаціях, бути готовими прийняти нестандартні рішення .

Одерій Тетяна Вікторівна

владач загально-професійної підготовки

Розвиток м'яких навичок шляхом інтеграції медіаграмотності в освітній процес на уроках суспільно - гуманітарних дисциплін

Ми живемо в час надпотужних змін. Життя стрімко мчить уперед і, щоб залишатися сучасними, ми повинні так само стрімко йти в ногу з ним.

Якщо колись єдиними необхідними для кар'єри навичками були ті, що стосувалися конкретної професії (так звані жорсткі навички), то сьогодні процесом керують soft skills. Саме вони є архіважливим показником нашої «життєвої» компетентності, вагомим чинником для кар'єрного росту та успіху в повсякденному житті.

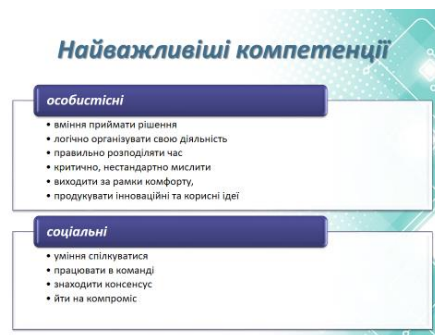
На думку експертів, успішними в найближчому майбутньому будуть ті, хто вмітиме навчатися впродовж життя, ставитиме чітку мету та

цілеспрямовано досягатиме її, працюватиме в команді, успішно спілкуватиметься в мультикультурному середовищі та володітиме іншими сучасними вміннями та навичками.

Наша країна тільки зараз починає вносити зміни на покращення ситуації в освіті. За новим освітнім законом, Україна переходить від накопичення знань до здобуття компетентностей.

Сучасні здобувачі освіти не тільки отримують знання, а й вчать їх застосовувати: шукати інформацію, критично до неї ставитися, уміти працювати в команді та навчатися впродовж життя.

Можна виділити найважливіші компетенції: **особистісні** (вміння приймати рішення, логічно організувати свою діяльність, правильно розподіляти час, критично, нестандартно мислити, виходити за рамки комфорту, продукувати інноваційні та корисні ідеї) і **соціальні** (уміння спілкуватися, працювати в команді, знаходити консенсус та йти на компроміс).

Залежно від цього поступово змінюється і місія закладу освіти. Сьогодні виникає потреба не тільки давати здобувачам освіти знання з певних предметів (жорсткі навички), але й формувати і розвивати життєво необхідні компетентності, так звані **навички 4К: креативність, критичне мислення, кооперація та комунікація.**

Інтеграція медіаграмотності в освітній процес допомагає систематично «прокачувати ці скіли».

Саме тому, інтегруючи медіаграмотність в уроки суспільно – гуманітарного спрямування, я ставлю за мету донести до своїх здобувачів освіти **5 меседжів.**

Перший меседж. Здобувачі освіти повинні розуміти, що кожне медіа – це не об’єктивна інформація. Цього вони доходять самі, наприклад, під час вивчення інформаційних джерел, які освітлюють одну подію, складених різними історичними діячами.

Таким чином здобувачі освіти створюють власний медіапродукт, знайомляться із поняттям джинса, намагаються впливати на почуття та емоції, вчать емпатії. У здобувачів освіти розвиваються такі якості, як усвідомленість, співпереживання, залученість. Вони починають розуміти, як можна через почуття людини впливати на її дії.

Так ми формуємо критичну дистанцію до медіа.

Другий меседж. Здобувачі освіти повинні усвідомлювати, щоб докопатися до істини, потрібно обов'язково перевіряти інформацію в різних джерелах. Отже, вчимося робити фактчекінг.

Під час вивчення біографій історичних діячів, знайомимося з інформацією із різних джерел. Тут і підручник, і Вікіпедія, й інші сайти... Доходимо висновку, що, наприклад, в угоду політичним амбіціям, діяльність будь-якого діяча можна перекрутити.

Здобувачі освіти вчать не тільки розпізнавати фейки, а й самостійно створювати їх під час виконання вправи “Вірю – не вірю”.

Під час виконання подібних вправ здобувачі освіти усвідомлюють, що фейки можуть ховатися всюди: і в серйозній інформації, і в розважальній.

Знайти істину здобувачам освіти допомагають методи і прийоми, які розвивають критичне мислення. На мою думку, одним із найкращих є метод “Шести капелюшків мислення”. Під час виконання прийомів цього методу здобувачі освіти усвідомлюють хід власних думок і свідомо змінюють його. Метою використання методу “Шести капелюшків мислення” є спосіб навчити в процесі вивчення теми осмислювати інформацію, що подається, сполучати її з власним досвідом і формувати на її основі самостійні аналітичні судження. Також не можна не згадати такі методики, як мапи думок (представлення даних у графічному вигляді), моделювання та завдання, під час виконання яких здобувачі освіти продумують власну доказову лінію, вчать добирати аргументи і факти (дискусійні клуби, дебати, прес-конференції, судові слухання).

Таким чином ми розвиваємо креативний потенціал здобувачів освіти.

Третій меседж. Здобувачі освіти повинні знати, що кожне медіа комусь належить. І цей «хтось» заробляє на цьому гроші. Тому потрібно серйозно аналізувати інформацію.

Під час такого аналізу здобувачі освіти розуміють, що журналісти яскравими заголовками прагнуть привернути увагу читачів. Усвідомлення

цього дає можливість уникати таких серйозних проблем, як клікбейт і скімінг. Я намагаюся переконати здобувачів освіти у тому, що ширити й лайкати абищо, не перевіряючи, може бути небезпечним як для них, так і для людей, які їм довіряють.

Під час роботи над цим питанням можемо виконати вправи на декодування медіатексту (аналіз візуальних джерел різних періодів історії), створення ескізу власного плакату за темою.

Так ми вчимо здобувачів освіти аналізувати інформацію.

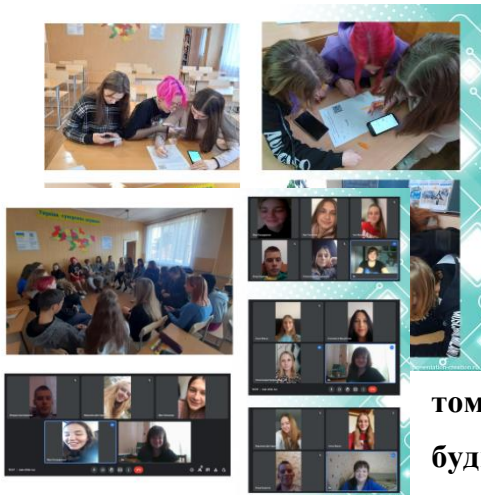
Четвертий меседж. Звертаємо увагу здобувачів освіти на те, що одним із пріоритетних завдань усіх онлайн-платформ є робота над тим, щоб якомога довше утримувати увагу користувачів. Сьогодні можна зайти на якусь платформу, щоб зробити домашнє завдання, а через кілька годин знайти себе за переглядом якогось розважального контенту.

Подолати цю проблему нам допомагають вправи для розвитку тайм-менеджменту (метод Парето, «Розріж слона на біфштекси», «швейцарський сир», «бій з хронографом» і подібні).

Так ми вчимо здобувачів освіти концентруватися і вивчати інформацію не по верхах.

П'ятий меседж. Я прагну переконати здобувачів освіти у тому, що «зависання» у соцмережах краде їхнє реальне життя і заважає їхньому становленню як особистості. Копирсаючись у чужому житті, вони втрачають безліч своїх можливостей.

На уроках суспільно – політичних дисциплін я добираю певний матеріал, який стосується зазначеної проблеми. Наприклад, ми аналізуємо заголовки (як з боку достовірності інформації, так і з боку медіаграмотності), вчимося складати тези, присвячуємо цій темі виховні години та бесіди.

Так ми переконуємо здобувачів освіти у тому, що їх особисте життя варте уваги більше, ніж будь-які соцмережі.

На мою думку, завданням найкрутішого коуча (ким ми, до речі, повинні стати) є вміння вибрати найголовніше із величезного океану інформації; здатність організувати певну ситуацію, щоб здобувачі освіти, спираючись на свій життєвий досвід, самі дійшли правильного висновку, проговорили його, осмисли.

Питання для стимуляції розвитку критичного та креативного мислення, критичного ставлення до текстів.

- що ви відчуваєте?
- що ви думаєте з цього приводу?
- чому так, на вашу думку?
- що можемо з цим зробити, щоб було краще?

Це дуже важливо. Як тільки людина починає переживати свій досвід через дію, вона починає аналізувати свої вчинки. Це біологія. **І тут ми задаємо вкрай важливі запитання:**

- що ви відчуваєте?
- що ви думаєте з цього приводу?
- чому так, на вашу думку?
- що можемо з цим зробити, щоб було краще?

Комунікація – це суспільний процес, під час якого відбувається обмін інформацією. Вона може відбуватися у будь-якій формі. Комунікація міцно переплітається з кооперацією.

Ці питання стимулюють в здобувачів освіти розвиток критичного та креативного мислення, критичного ставлення до текстів. Вони починають створювати свої медіатексти, хоча спочатку це лише прості повідомлення.

Не менш важливим є розвиток комунікативних навичок. Комунікація – це суспільний процес, під час якого відбувається обмін інформацією. Вона може відбуватися у будь-якій формі. Це і написання власного висловлювання, і читання матеріалів з метою підготовки до виступу, і підготовка презентацій, і участь у прес-конференціях, і інтерв'ю.

Можна стверджувати, що комунікація міцно переплітається з кооперацією. Це міжособистісна комунікація, тобто вміння працювати в команді, спроможність розв'язувати конфлікти, здатність формувати управлінські здібності. Працюючи в групах,

здобувачі освіти вчать ся функціонувати в тих умовах, які їм не завжди здаються комфортними. Слід пам'ятати про те, що необхідно добирати для кожного здобувача освіти різні ролі. Під час групової роботи варто давати завдання на кшталт не просто генерувати ідеї, а визначати якийсь спільний пріоритет. Формувати комунікативні компетентності також допомагають методи й прийоми (колесо емоцій Роберта Плутчика, тренінг для емоцій), що вчать принципів ненасильницького спілкування, розвивають емоційний інтелект, емпатію.

Таким чином, ми формуємо наші наскрізні вміння:

- мислити критично, креативно;
- висловлювати логічно, стисло та обґрунтовано власну думку;
- системно осмислювати інформацію;
- відрізняти факти від суджень;
- перевіряти та знаходити фейки, маніпуляції чи мову ворожнечі;
- протистояти маніпуляціям;
- виконувати кілька завдань одночасно й концентрувати увагу на важливих деталях;
- оцінювати надійність і довіру до різних джерел інформації;
- поважати різні точки зору.

Формуємо наскрізні вміння:

- мислити критично, креативно;
- висловлювати логічно, стисло та обґрунтовано власну думку;
- системно осмислювати інформацію;
- відрізняти факти від суджень;
- перевіряти та знаходити фейки, маніпуляції чи мову ворожнечі;
- протистояти маніпуляціям;
- виконувати кілька завдань одночасно й концентрувати увагу на важливих деталях;
- оцінювати надійність і довіру до різних джерел інформації;
- поважати різні точки зору.

Опанування м'яких навичок є безумовною вимогою нашого сьогодення і тим більше майбутнього. Важливу роль у вирішенні цієї проблеми відіграє інтеграція медіаграмотності в освітній процес. Медіа-засоби – це ті інструменти, що викликають неабияку зацікавленість. Саме тому здобувачі освіти із задоволенням опановують нові навички. Проте для того, щоб викладачі володіли потрібними формами й методами проведення навчальних занять, треба більше часу надавати підвищенню кваліфікації педагогів. Подальше вивчення зазначеної проблеми – простір для ґрунтовного аналізу форм і методів роботи для застосування у навчальному процесі.

Ісіченко Лариса Андріївна

викладач хімії

Формування навичок soft skills на уроках хімії

Зараз багато говорять про те: що м'які навички дуже потрібні людині, щоб успішно рухатись по життю; що високий відсоток успіху під час оформлення на роботу забезпечують ці навички.

Пишуть, що керівники вважають, що людина з м'якими навичками приносить компанії: скорочення часу для кращого спілкування, зниження витрат за рахунок скорочення часу, менше конфліктів у щоденних операціях, співробітники більш мотивовані та віддані компанії, більша здатність адаптуватися до складних ситуацій, краще антикризове управління в компанії, вищі результати продажів чи іншої діяльності, підвищена рентабельність за рахунок вищої продуктивності та більшої ефективності.

Вікіпедія подає: **Соціально-комунікативні навички** («м'які» навички, іноді «гнучкі» від англ. *soft skills*) — комплекс неспеціалізованих, надпрофесійних навичок, які відповідають за успішну участь у робочому процесі, високу продуктивність і, на відміну від спеціалізованих навичок, не пов'язані з конкретною сферою. На відміну від функціонально-технічних навичок, т. зв. англ. *hard skills*, соціально-комунікативні навички не мають прямого зв'язку з професійними здібностями людини — вмінням працювати з тими чи іншими програмами, знанням механізмів, досвідом роботи, адже вони є певним набором особистісних якостей людини. Наприклад, комунікабельність, креативне мислення, гнучкість розуму та стресостійкість. Зараз подібні навички набувають особливого значення, оскільки сприяють успішній роботі та кар'єрному зростанню.

Власне, *soft skills* — це особисті характеристики, завдяки яким людина може успішно взаємодіяти в команді під час розв'язання будь-яких робочих питань.

Список цих навичок достатньо різний в різних джерелах. У 2012 році Університет Східного Кентуккі опублікував список «десяти найкращих соціально-комунікативних навичок»:

- комунікабельність;
- ввічливість;
- гнучкість розуму;
- чесність;
- навички міжособистісного спілкування;
- позитивний настрій;
- професіоналізм;
- відповідальність;
- вміння працювати в команді;
- знання професійної етики.

спілкування;

З різноманітних статей на цю теми можна зробити висновок, що різним людям для успішної взаємодії в команді, не завжди потрібні однакові навички.

Різноманітні види діяльності на заняттях формують певні м'які навички. Наприклад, виступи з повідомленнями і просто відповіді на уроках (в тому числі і онлайн) формують здатність виступати публічно, показують, що потрібно зробити, щоб тебе слухали (комунікабельність, ввічливість, етика, позитивний настрій), формують гнучкість розуму та здатність подивитись на проблему з іншого боку.

На заняття ми пропонуємо здобувачам освіти приготувати повідомлення, реферат, проєкт. Якщо виконавець ставиться до роботи серйозно, то під час виконання:

-*потрібно спланувати роботу чи текст – формується вміння планувати, розраховувати час, дотримуватись часу;*

- *потрібно підібрати потрібну інформацію – формується вміння виділяти головне та критичне мислення;*

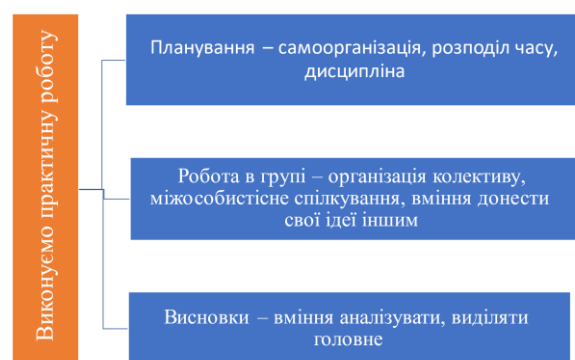
-*потрібно підібрати матеріал, що зацікавить – закладається міжособистісна комунікація, здатність думати про інших, але і вміння «подати» себе; здатність подивитись на проблему з іншого боку;*

- *під час повідомлення формується вміння виступати публічно.*

Міжособистісна комунікація. Вона стає архіважливою в часи невизначеності. Під час роботи в групах формуються і навички

лідерства, і комунікабельність, і вміння працювати в команді. Під час виконання практичної роботи учні часто працюють в парах. В ході підготовки до роботи вони повинні і проаналізувати, і скласти план, і зробити висновки. Тобто, крім міжособистісної комунікації формуються: вміння працювати в команді, відповідальність, критичне мислення, гнучкість розуму.

Важлива навичка – ведення ділової документації. Необхідність дотримуватись певного порядку оформлення теж формується під час оформлення різних видів робіт, в тому числі і практичних.

Список літератури

1. Сергеева Л.М, Микитюк С.М. Управління розвитком закладу професійної (професійно-технічної) освіти на засадах педагогічної логістики: методичні рекомендації. Чернівці. «Букрек», 2022. 56с.
2. Сергеева Л.М, Микитюк С.М. Впровадження моделі розвитку закладу професійної (професійно-технічної) освіти на засадах педагогічної логістики. Наукові записки малої академії наук: Збірник наукових праць. 1(23) 2022. 101 – 109 с.
3. Сергеева Л.М., Муранова Н.П. Логістика безперервного професійного розвитку майстра виробничого навчання. Підготовка майстра виробничого навчання, викладача професійного навчання до впровадження в освітній процес інноваційних технологій: матеріали V Всеукраїнського науково-методичного семінару (5 листопада 2021р.)/ Глухівський НПУ ім.О.Довженка. Глухів, 2021.
4. Абетка для директора. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. Київ: ДСЯО, 2021р.
5. Купрієвич В.О. Самоосвіта як процес удосконалення професійної компетентності викладача закладу освіти. Розвиток професійної культури майбутніх фахівців: виклики, досвід, стратегії, перспективи: тези доп. IV міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ірпінь, 7 квітня 2020р.)
6. Стратегія реформування освіти в Україні: рекомендації з освітньої політики. Київ, 2003
7. Мельник Ю., Пипенко І. Запровадження педагогічної логістики у вищій школі. *Науковий Збірник наукових статей вісник Львівської академії*. Сер. : Педагогічні науки. зб. наук. пр. Кропивницький: КЛА НАУ, 2017. Вип. 1. С. 100-105.
8. Сергеева Л.М., Микитюк С.М. Управління розвитком закладу професійної (професійно-технічної) освіти на засадах педагогічної логістики: методичні рекомендації. Чернівці: Видавничий дім «Букрек», 2022. 56 с.
9. Сергеева Л. М., Муранова Н.П. Логістика безперервного професійного розвитку майстра виробничого навчання. *Підготовка майстра виробничого навчання, викладача професійного навчання до впровадження в освітній процес інноваційних технологій: матеріали V Всеукраїнського науково-методичного семінару (5 листопада 2021 р.) / Глухівський НПУ ім. О. Довженка. Глухів, 2021. 336 с. С. 42–44.*
10. **Світовий Економічний Форум назвав топ-10 навичок 2025 року. URL:**
<https://osvitoria.media/news/svitovuj-ekonomichnyj-forum-nazvav-top-10-navychok-majbutnogo/> (дата звернення: 10.10.2022).

